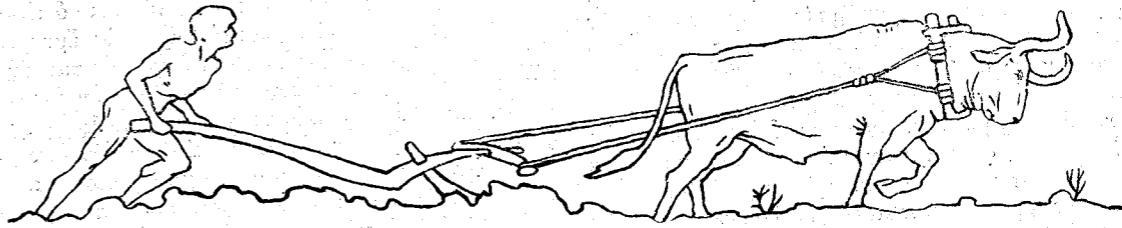

Ο ΠΕΡΣΕΥΣ ΔΑΜΑΖΩΝ ΤΟΝ ΠΗΓΑΣΟΝ

ΥΠΟ ΕΡΜ. ΠΡΕΛΛΑ

ΤΑΝΔΘΗΝΔΙΔ

ΕΤΟΣ Ι 31
ΜΑΡΤΙΟΥ 1910

“ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΖΩΗΣ,—Η ΙΣΤΟΡΙΑ*

Α'

Η σχέσις τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ιστορίαν εἶναι τελείως συγκεχυμένη. Εἴμενα προσκολλημένοι εἰς τὴν ιστορίαν καὶ ἐν τῆς ιστορίας τρεφόμενα καὶ δῶμας αἰσθανόμεθα, διτής ζωή μας ισχυρότατα καταπιέζεται ὑπ' αὐτῆς καὶ θὰ ἡθέλαμεν νὰ ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ αὐτὸ τὸ βάρος. Εἳναν δῶμας ἐπιχειρήσωμεν τοῦτο, κιν-

* R. Eucken, «Geistige Strömungen der Gegenwart», Leipzig, 1908, σελ. 253-273. — Η σχέσις τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸ πάντων τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ιστορίαν εἶναι τὸ πρόβλημα, μὲ τὸ δούλιον ἀσχολεῖται εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ὁ ἰδεαλιστής τῆς Ιένας. Εἶναι ἡ γνῶσις τοῦ παρελθόντος πλούτος καὶ πηγῆ νέας ζωῆς, εἶναι ἐνίσχυσις τοῦ παρόντος, ἢ τούντιον δέσμευσις, πτωχεία; μαρασμός; Ἀπὸ τὸ ἀπελευθερωτικόν τοῦ παρελθόντος, ἀπὸ τὴν δόην τῶν συμβαμάτων τὴν ἀπαυστον εἶναι δύνατόν νὰ κερδηθῶν ἀξίαι, ἵκαναι νὰ ἐπηρεάζουν ὄφελόμως τὸ παρόν καὶ ὑπὸ ποιόνς δρονός; Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον μέρος τῆς μελέτης ἐποτείνει καὶ ἀναλύει κριτικῶς ὁ Eucken τὴν στάσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ιστορίαν ἀπὸ τὸν 18ον αἰώνα μέχρι σήμερον. Εἰς δὲ τὸ δεύτερον προβάνει εἰς τὴν σύνθεσιν τηγανίτην τον, ἡ δύοις καὶ ἐν τῷ προβλήματι τούτῳ τὸν ἄγιον εἰς τὰς μεταφυσικὰς ἀρχάς, τὰς δύοις θέλει ἀκριβῶς νὰ ἀποδείξῃ. Αἱ συνθῆκαι, ὑπὸ τὰς δύοις ἡ ιστορία ἡμπορεῖ νὰ γίνη ἀληθινὴ ζωή, εἶναι ἡ ὑπαρξία ἐν αὐτῇ ἀξιῶν ὑπεράνω τόπουν καὶ χρόνου, ἀποκαλύψεων ἐνὸς κόσμου νοητικού ὑπάρχοντος παρὰ τὸν φυσικόν, καὶ τὸ σπουδαιότερον, ἡ ἵκανότης τῶν ἔκαστοτε ἀνθρώπων πάντοτε καὶ ἐκ νέου διὰ τῆς ἴδιας τῶν ξωτικότητος νὰ δέχωνται καὶ νὰ ἀφομοιώνουν τὰς ἀξίας ταύτας. Ἐπανειλημένως τούτης ὁ φιλόσοφος, διτής ἀνέν τοῦ δευτέρου τούτου δρονὸς ἡ συνειδητὴ ιστορία εἶναι μόνον περιορισμός καὶ βλάβη διὰ τὴν ζωὴν τοῦ παρόντος. Εἶναι σημαντικόν, διτὶ φιλόσοφος μὲ τάσεις συντηρητικάς, οἷος ὁ Eucken, ἀφροδιμόνες κυρίως ἀπὸ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἔμπειρομόν καὶ τὸν σχετικομόν κρίνει μὲ τόσην αὐτοτροχήτη τὴν ιστοριοκρατίαν καὶ φαίνεται εὐνοϊκῶτερος πρὸς τὸν ὁρθολογισμόν. Καὶ εἶναι μὲν πάντοτε ἀκόμη διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀξίαν, τὴν δύοιαν ιστορίαν ἔχῃ διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀξίαν, τὴν δύοιαν προσπαθεῖ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν ὁ Eucken, ὁπωδήποτε δῶμας καὶ ἔξι δσων οὗτος ἀρνεῖται εἰς τὴν ιστορίαν

δυνεύομεν νὰ περιπέσωμεν εἰς τὴν κενότητα τοῦ στιγμαίου βίου καὶ πρὸ τοῦ κινδύνου τούτου καταφεύγομεν πάλιν εἰς τὴν ιστορίαν. Οὕτως ἀμφιταλαντευόμεθα μεταξὺ τῶν δύο ἀκρων καὶ ἡ κατάστασις αὐτῇ καθιστᾶ ἀδύνατον τὴν εὐδοκίμησιν πάσης σκοπίμου δράσεως καὶ εὐτυχοῦς δημιουργίας. Αἱ παρατηρήσωμεν πλησιέστερον, τί μᾶς ἔφερεν εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν.

Ο 19ος αἰώνιον εἰς τὴν σχέσιν του πρὸς τὴν ιστορίαν κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ὁρθολογιστικὸν διαφωτισμόν¹.

Μὲ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸν ἔμφυτον εἰς πάντας λόγον είλην ἐπιζητήσει ἡ ἀνθρωπότης διέξοδον ἀπὸ τὰς συγκεχυμένας σχέσεις πρὸς τὸ παρελθόν. Μόνον ἡ ἴσχυρὰ ἀναωζογόνησις ἔκεινου ἐφάνη, διτή δύναται νὰ ἀπελευθερώσῃ ὁριστικῶς τὴν ἀνθρωπίνην ὑπαρξίαν ἀπὸ τὰ παλαιὰ καὶ πεπλανημένα, καὶ νὰ ἐξιψώσῃ τὴν ζωὴν ἀπὸ τὴν παιδιαριώδη καὶ ἀμήχανον προκαταληψιν καὶ τὴν ἀποπνικτικήν της δέσμευσιν εἰς τὴν αὐθυπαρξίαν καὶ τὸ φῶς. Τὸ παρελθόν μὲ τὸ δεσποτικὸν

καὶ ἔξι δσων παραφράζει εἰς αὐτήν, δύναται νὰ συναγάγουν πολλὰ ὡφέλιμα συμπεράσματα καὶ πάντες μὲν οἱ πολιτισμένοι ἀνθρωποί, πρὸ πάντων δῶμας οἱ λαοί ἔκεινοι, οἱ δοτοί, παραβλέποντες τοὺς δρονούς ὑπὸ τοὺς δούλους καὶ μόνους ἡμπορεῖ νὰ γίνη ὀφέλιμον τὸ παρελθόν, ἔνεκα ιστοριῶν συνθηκῶν εἶναι τολόν περιστέρον, ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν τραγικὴν μοῖραν τῆς παραγγωγίσεως καὶ τῆς ψευδολατρείας τῶν ιστοριῶν των ἀξιῶν μὲ τὰ δλέθρια καὶ δυσεπανόθυτα ἀποτελέσματά της. — Σημ. τοῦ Μετ.

¹ Διαφωτισμός (*Aufklärung, Illuminatio*) καλεῖται συνήθως ἡ μεγάλη ὁρθολογιστική κίνησις, ἡ παρασκευασθεῖσα κατὰ τὸν 17ον καὶ ἀκμάσασα κυρίως κατὰ τὸν πρῶτον ἥμισυ τοῦ 18ον αἰώνος. Εἶναι οἱ χρόνοι, καθ' οὓς οἱ ἐλευθερόφρονες, οἱ ἐγκυλοταΐδιοι, οἱ ὁρθολογισταὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ προσέβαλλον τὰ ιστορικὰ καθεστῶτα καὶ πάσαν τὴν ιστορίαν παράδοσιν ὡς πολούχεις, στριξόμενοι ἐπὶ τοῦ ὑγιοῦς ἀνθρωπίνου νοῦ. — Σ. τοῦ Μ.

κυρος του ἔχαμθη, διότι ἥγεροθη ἡ ἀπαίτησις, διτι
ἡ ζωὴ πρέπει νὰ στηοιχθῇ εἰς τὸ ἄχρονον παρὸν
τῆς σκέψεως. Χωρὶς νὰ πλανᾶται ἀπὸ καμίαν
παράδοσιν, ὁς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ συνειδητὴν
ἀντίπραξιν πρὸς αὐτὴν ἐδημιούργησεν ὁ νοῦς
φυσικὴν θρησκείαν, φυσικὴν ἥθυικήν, φυσικὴν
οἰκονομίαν, φυσικὴν ἀγωγήν. Τοῦτο συνήρθασε
μὲ ἔκπτωτον δρμῆν τὰς ψυχὰς καὶ ἐπέδρασε
βαθέως εἰς τὴν διάπλασιν τῆς ζωῆς.

Ἡ δροσερότης, ἡ ἐλευθερία, ἡ αὐτοτέλεια, τὴν δοπίαν ἐκέρδισε τότε ἡ ζωή, δὲν ἥδυνατο πλέον νὰ χαθῇ παρὰ πᾶσαν ἀντίδοσιν καὶ συσκοτισμόν. Ἀλλὰ εὐθὺς ἔξι ἀρχῆς ἐκείνη ἡ τάσις περιεῖχε κάτι τὸ προβληματικόν, τὸ δοπίον μὲ τὸν καιρὸν ἐμεγάλωσε καὶ τέλος ἐπροκάλεσε τὸν ἀντίκτυπον. Τὸ νεανικὸν συναίσθημα τῆς δυνάμεως, μὲ τὴν δοπίαν ἐπῆλθεν ὁ διαφωτισμός, παρείχεν εἰς τὸν ἀνθρώπον τὴν χαρούσυνον πεποιθήσιν, ὅτι σχεδὸν κατέχει τὴν ἀπόλυτον ἀλήθειαν. Δὲν θὰ ἀντεπεξήχετο κατὰ τῶν παραδεδομένων καὶ καὶ καθιερωμένων- σχέσεων, τόσον ἀσφαλῆς περὶ τῆς τελικῆς νίκης, ἢν δὲν εἴχε τὴν σταθεράν πίστιν, ὅτι ἐπὶ τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς ὑπάρχεως τῶν ἀνθρώπων βασιλεύει κάποιος νοῦς. Οὕτω λοιπὸν ἐφαίνετο εἰς πάντα ἀνθρώπον ἔμφυτος ὁ δρθὸς λόγος διὰ νὰ φθάσῃ τις εἰς αὐτὸν δὲν ἀπαιτεῖται εἰμὴν νὰ ἔντείνῃ τὴν διανόησίν του. Ἡ διανύγεια, ἡ ἀνύψωσις εἰς τὴν τελείαν συνειδήτοτητα ἔθεωρήμη ἀρκετὴ διὰ νὰ φέρῃ τὴν βασιλείαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ἀληθοῦς. Τὸ ἔργον τῆς ζωῆς ἔθεμελιώθη εἰς τὴν νόησιν καὶ τὴν γνῶσιν, καὶ ὁ πολιτισμὸς ἔλαβε καρακτήρα μονομερῶς νοοκρατικόν.

Χαλαρωθείσης τῆς πρώτης δρμῆς, ἡ ζωὴ ἥρχισε νὰ λογικοποιήται ἀναλόγως τῆς πνευματικῆς καταστάσεως, τῶν ἀνθρώπων. Ἡ λογικοποίησις αὗτη παρενέθετε μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς λογισμούς της καὶ τοὺς σκοπούς της καὶ τοιουτοτρόπως ἥπειλε δόλονεν περισσότερον τὴν ἐσωτερικήν σχέσιν πρὸς τὸν κόσμον καὶ τὴν ἀμεσότητα τῆς ζωῆς. Τὴν ἐκ τούτου τοῦ τρόπου δημιουργούμενην πραγματικότητα οἱ ἀνθρώποι ἥσθιαντο τέλος ὡς πολὺ στενὴν καὶ ἄψυχον, δύ πόθος τῆς ζωῆς ἥλλαξε διεύθυνσιν, ἐπεξήγειτε περισσότερον περιεχόμενον, καὶ ἀπασχόλησιν τοῦ δόλου ἀνθρώπου. Σπουδαῖον μέρος τῆς νέας ταύτης ζωῆς ἀποτελεῖ ἡ μετα-στροφὴ πρὸς τὴν ἰστορίαν. Διότι πρὸς τὴν ἴστορίαν ἔφερε τὸν ἀνθρώπων πρὸ παντὸς ἡ δίψα νέας πραγματικότητος καὶ πλατυτέρας βάσεως τῆς ζωῆς, ἡ δίψα περισσοτέρας ἐποπτείας καὶ πληθώρας ἐντυπώσεων, ἀκόμη δὲ καὶ δύ πόθος τοῦ νὰ συνδέσῃ τὴν διεσπασμένην ποικιλίαν εἰς μεγάλας ἐνότητας. Πόσον περιεκτικωτέρα ἔγινεν ἡ ζωὴ κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον, τὸ δεικνύον δλαι αἱ μερικαὶ ἐκδηλώσεις αὗτῆς, δίκαιοι, θρησκεία, ἐπιστήμη καὶ τέχνη. Ἀπέέρως

περισσοτέραν πραγματικότητα συνέδεσεν δ ἄνθρωπος μὲ τὴν δρᾶσιν του, ἐν ᾧ ποὺν ἔμενεν ἀχρησιμοποίητος. Τὸ δλον τῆς ἐργασίας ταῦτης παράγει νέον τρόπον τοῦ σκέπτεοθαι, τὸν ἴστορικόν, καὶ οὕτω ἀλλάσσει τὸν χαρακτῆρα τῆς ζωῆς. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀποσπᾶται πλέον δπως κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ διαφωτισμοῦ βιαίως ἀπὸ τὸ περιβάλλον του καὶ δὲν ἀντιτίθεται ἀποτόμως πρὸς αὐτό, διὰ γὰ τὸ κυριαρχῆσαι ὅσι τι ἔξοι-

λέος αυτοί, οια να το κυριαρχησή ως τι ξενού; ἀλλὰ ποδεὶ κάποιαν ἐσωτερικήν ἐνότητα πρὸς αὐτό, διὰ νὰ μεταγγισθῇ εἰς αὐτὸν δὴ ή ζωὴ τοῦ περιβάλλοντος καὶ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ κάθε μικρότητα. Οὕτω κερδίζει ἡ ὑπαρξίς του καὶ πλάτος περισσότερον καὶ περισσοτέραν γαλήνην, ἐκ τῶν πραγμάτων ἐκπορεύεται πρὸς αὐτὸν κάποιος νοῦς, εἰς τὴν ὁδηγίαν τοῦ δροιόν μὲν ἔμπιστοσύνην δύναται νὰ ἀφέθῃ. Τοῦτο φέρει ἐπίσης πλησιέστερον τοὺς παρελθόντας γρόνους καὶ ἀποκαλύπτει ἐν κάτοις τὰς

λρόνος και αιωνιανπτει εν αυτοις τας ποιαιω-
τάτας συγγενείας. Τότε φαίνεται εἰς τὸν ἀνθρω-
πον ἡ ἰδική του ἐποχὴ ὡς ἡ κορυφὴ ἐνδει πύρ-
γου, δστις περιέχει διας τὰς ἀλλας. Απὸ τὴν
κορυφὴν ταύτην ὅλον τὸ παρελθὸν φανερώνεται
ὡς βαθμιαία ἀνάβασις πρὸς τὸ ὑψος ἀκόμη
καὶ εἰς τὰ χαμηλότερα στρώματα βλέπομεν ὅχι
μόνον τὴν ἀπόστασιν καὶ τὴν ἀντίθεσιν, ἀλλὰ
καὶ τὴν προσέγγισιν καὶ τὴν προπαρασκευὴν
τῶν ἀνωτέρων. Καὶ τότε δύναται τις καὶ νὰ
κατανοήσῃ καλύτερον καὶ νὰ ἀγαπήσῃ περισσό-
τερον τὸ παρελθόν, ὅταν ἡ τραχύτης τῆς ἀπο-
λύτου κριτικῆς τῶν χρόνων τῆς ἀναγεννήσεως
καὶ τοῦ φωτισμοῦ ὑποχωρήσῃ εἰς καθολικώτερον
τινα καὶ συμβιβαστικώτερον τρόπον τοῦ σκέ-
πτεσθαι. Οὐδεμία δὲ ἀλλη ἐποχὴ εὑρε τόσην δια-
φορὰν ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν ὅσον δ μεσαίων.

Αντη δώμας ή μᾶλλον σχετική έκτιμησις ουδόλως έσοήμαυε κατ' ἀρχάς κατάπτωσιν εἰς τὸν σχετικισμὸν (Relativismus) καὶ ἔγκαταλειψιν πάσης ἀπολύτου ἀλλησείας. Διότι κάποια ίπτεοργήφανος αὐτεπίγνωσις ἔκαμε τὴν νοητικὴν δύναμιν νὰ αἰσθάνεται ἐαυτὴν ἰσόπαλον πρὸς πᾶν ὅειδια μῆλικοῦ καὶ ἵκανὴν πρὸς ἄφομοιώσιν αὐτοῦ. Ὁ λόγος, τούτῳ λέγεται τὸν φιλοσόφων, πολὺ περισσότερον ἔσυρε τὴν ίστορίαν πρὸς ἐαυτὸν εὐρηνόμενος καὶ αὐτὸς ἔσωτερικῶς, παρὰ ὑπετάχθη εἰς αὐτὴν. Ἡ φιλοσοφίκῃ αὕτη διανόησις μεγαλοπρεπέστατα καὶ πλαστικῶτατα διετυπώθη ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τῆς ιστορίας τοῦ Ἔγελ. Πᾶσα διάστασις μεταξὺ λόγου καὶ ίστορίας φαίνεται εύτυχῶς ὑπερνικηθεῖσα, ἀφ' οὗ ἡ μὲν ίστορία γίνεται ἔξελιξις τοῦ λόγου, καὶ διόνος εἰνιάσκει τὸ εἶναι τοῦ ἀνθρώπου πολύ

“Οσους ἐνδοιασμοὺς καὶ ἄν διεγείροι ή σύνθεσις αὐτῆς τῆς ἴστορίας, ἐν τούτοις δι’ αὐτῆς διασώζεται ἴσχυρὰ ή ὑπεροχὴ τοῦ λόγου καὶ η νοητικὴ ἐνέργεια. Ἡ κατὰ τὴν ὁμωματικῆν δεολογίαν διαπομπάτευσις τῆς ἴστορίας ἀπέ-

διδεν εἰς τοῦτο δὲ λιγατέραν σημασίαν. Διὸ αὐτήν, τὴν ἴστορικὴν κίνησιν παράγει πάποιι ἀσυνείδητος δύναμις καὶ φορά, ἐκ τοῦ παρελθόντος ἀπορρέει διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀκόπως ὁρίζει τὸ λόγου, τὸ διποίον ἀσφαλῶς τὸν συμπαρασύρει. Ἐὰν παραδοθῇ εἰς τὸ ὁρίζει τοῦτο, ή ζωῆ του, καὶ αἱ τάσεις του ὀδηγοῦνται εἰς δρόμους ἀσφαλεῖς. Ἀλλὰ τοῦτο ἔξησθλέντες τὴν ἐνεργητικότητα καὶ παρέλιες τὰ δίκαια τοῦ ζωντανοῦ παρόντος. Ὡταν οὖν κανεὶς μέσα εἰς παρελθόντας χρόνους καὶ συγχρόνως ἰδαποκοπεῖ αὐτούς, εὐκόλως γίνεται διώς διόλου ἀδιάφορος διὰ τὰ σύγχρονα προβλήματα. Ἐδῶ ηδη φανερώνεται δικίνδυνος, διτὶ εἰς τὴν εὔρυνσιν τοῦ διπτικοῦ πεδίου διὰ τῆς ἴστορίας δὲν ἀνταποκρίνεται ή δύναμις τῆς συγκεντρώσεως καὶ ἀφομοιώσεως, καὶ ως ἐκ τούτου διάνθρωπος κερδίζων ἔχωτε-ρικῶς βλάπτεται εἰς τὸν πυρῆνα τῆς ζωῆς του.

Ο 19ος αιώνων ἐπέφερε τὴν χαρακτηριστικὴν μεταστροφὴν ἀπὸ τῶν προβλημάτων τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς νοητικῆς δημιουργίας πρὸς τὴν ἐργασίαν, ἡ δοπία ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὴν ἀντικειμενικότητα τῶν πραγμάτων. Τότε προεχώρησε νικηφόρως καὶ ἐν τῇ ἴστοριᾳ ἡ ἀκριβής ἔρευνα ἀντὶ τῆς συνθέσεως γενικῶν περιγραφῶν. Αὕτη ἡ μεταβολὴ ἔγινεν ἰδιαιτέρως ἐν ἐπιγνώσει ἐν Γερμανίᾳ, διότι ἔπειρε νὰ κατανικῇ τὴν ὑπερισχύουσαν τότε θεωρητικὴν καὶ ἐκ τῶν προτέρων πραγματείαν τῆς ἴστορίας. Ἐναντίον τῆς Ἔγελικῆς κατασκευῆς τῆς ἴστορίας ἔξηγέρθη ἡ ἀπαίτησις, διὰ τοῦτο ἡ ἴστορία πρῶτον νὰ εὑρύνῃ τὸ πεδίον τῆς παρατηρήσεως, δεύτερον νὰ προσέχῃ περισσότερον τὰ πραγματικὰ γεγονότα καὶ τοίτον νὰ λαμβάνῃ ὑπὸ δψιν περισσότερον τὴν ἀτομικότητα. Ἡ Ἔγελιανὴ σύνθεσις ἔφαινετο πολὺ στενὴ ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν ἔξωτερηκήν περιοχήν της, καθότι αἱ ἔννοιαι τῆς κυρίως περιελάμβανον μόνον τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν καὶ ἔκινοῦντο περὶ τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ ἀρχαιότητος καὶ νέων χρόνων. Ἀλλὰ καὶ ἔσωτερικῶς ἦτο πολὺ στενή, καθ' ὅτι ἥναγκάζετο νὰ ἔξασθενται τὸν ἀτομικὸν καὶ θετικὸν

χαρακτήρα τῶν καθ' ἔκαστα φαινομένων διὰ νὰ προσαρμόζῃ αὐτὰ εἰς τοὺς διαλεκτικούς της τύπους. Οἱ ἀπαιτοῦντες καθαρὰν καὶ ἀπεριόριστον τὴν πραγματικότητα διέβλεπον εἰς τοῦτο ἐκβιασμὸν καὶ νόθευσιν τῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦτο ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἴστορικὴν ἔρευναν μὲ θεομότερον ζῆλον, ἐπειδὴ ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς ἀπολύτωσιν.

Ἡ ἐπίζητουμένη ἀντικειμενικότης δὲν εἶναι καθόλου ἄπλη. Ἐὰν καθαρὰ πραγματικότης σημαίνῃ αὐτὰ τὰ πρόγματα ἔξω πάσης σχέσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον, καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐπιδράσεως τῆς σκέψεως, τότε πρέπει νὰ ἀπαρνηθῶμεν καθε τὴν οὖνοιν εἰς τὰ πρόγματα καὶ νὰ παραιτηθῶμεν ἀπὸ τὴν ἀναζήτησίν της, διότι εἶναι ἀδύνατον γὰ συλλάβωμεν αὐτήν. Ἐὰν δὲν προσφέ-

Ἡ ἔρευνα αὗτη ἡδυνήθη νὰ μεταβάλῃ τὸν ψιλὸν ἐκεῖνον πόδον τῆς εὐρύτητος καὶ τῆς πραγματικότητος εἰς θετικὴν ἔργασίαν καὶ θετικὰ ἀποτελέσματα, διεμόρφωσε χάριν τῆς ἔργασίας ταύτης νέας μεθόδους, παρήγαγε καὶ διὰ τῆς μορφῆς καὶ διὰ τοῦ περιεχομένου νέαν ἰδεολογίαν καὶ ἐπίδοιτι δι^ο αὐτῆς εἰς τὸν ζωὴν τῶν νατῶν νὰ συντάξην μεταβολήν, εἰς τὸν πολιτικὸν ωμεν τὴν ἴδικην μας σκέψιν, μέσα εἰς τὴν δύοιαν πρότεινι νὰ ἀναζήσουν. Ἀκόμη καὶ αὐτὴ ἡ διάκρισις τοῦ μεγάλου ἀπὸ τὸ μικρόν, τοῦ οὐσιώδους ἀπὸ τὸ ἐπουσιῶδες ἐν τῇ ἴστορίᾳ δὲν εἶναι δυνατή χωρὶς κριτήρια, τὰ δυοῖς ἀκριβῶς μάρτυρες ἀπὸ τὸ σύνολον ἐνὸς συστήματος ἡμποοῦν γὰρ πτυχάζον.

Διότι Ἰστορία ἀνευ ἐσωτερικότητος καὶ ἀνευ διακρίσεως καὶ διαβαθμίσεως τῶν γεγονότων θὰ ἦτο κατ' ἀνάγκην χαώδης παράταξις καὶ ἀνάμειξις ψυλῶν γνώσεων, ἢ δποίᾳ δὲν θὰ ἥδυνατο πλέον νὰ ὀνομασθῇ ἐπιστήμη. Πόσον ὀλίγον δύναται ἡ Ἰστορία, δύον καὶ ἀν ἀποκρούῃ τὴν φιλοσοφίαν, νὰ στερηθῇ ὁρισμένων θεμελιωδῶν ἀρχῶν, γίνεται φανερὸν ἀπὸ τὸν ἐσχάτως ὅλονεν ἔξογοκύμενον· ἀγῶνα περὶ τοῦ κυρίως περιεχομένου καὶ τῶν κινητικῶν δυνάμεων τῆς Ἰστορίας. Ἄλλα ἀπὸ ποὺ θὰ ληφθῶσιν αἱ ἀρχαὶ ἔκεῖναι, ἀφ' οὗ ἀποκρούεται κάθε φιλοσοφία; Τὸ πρόβλημα ἐλίνθη ἡ μᾶλλον ἔξοικονομήθη πατὰ δύο τρόπους. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔξακολουθεῖ ἀταραγγώριστος, καίτοι συγκεκαλυμμένη καὶ ἔξησθνεισμένη ἡ ἐπίδρασις τῆς ίδιας θεωρητικῆς νοήσεως, ἢ δποίᾳ ὡς ὅλον τόσον ἀποτόμως ἀπεκρούσθη. Ἀπὸ τὸν "Ἐγελ ἀπομακρύνονται μετὰ φρίκης, ἀλλ' ὅμως ἀνευ πολλῶν δισταγμῶν παραδέχονται σταθερῶς τὴν ἐνύπαρξιν κάποιου λόγουν ἐν τῇ Ἰστορίᾳ, κάποιαν ἐσωτερικήν ἀναγκαιότητα τῆς προόδου καὶ τὴν κυριαρχίαν τῶν νοητικῶν δυνάμεων. Τὸ γεγονός τοῦτο ἀποτελεῖ μέρος γενικωτέρου τινὸς ἀναλόγου φαινομένου ἐν τῇ συγχρόνῳ ζωῇ.

Ἡ πανθεῖστικὴ νόησις, ἡ δοία ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν κίνησιν τῶν νέων χρόνων, καὶ ἡ δοία πρὸν παρηκολουθεῖτο ὑπὸ σταθερᾶς τινος πίστεως καὶ αἰσιοδοξίας, ἐπενεργεῖ ἀκόμη ποικιλοτρόπως, ἀν καὶ αἱ βάσεις τῆς ἔγιναν ἀσταθεῖς. Ἔννοιαι, οἶον πνεῦμα, λόγος, πρόδοσις, ἀνθρωπισμὸς κ.τ.τ. παραμένουν καὶ δίδουν εἰς τὴν σκέψιν ὄρισμένας κατευθύνσεις καὶ ἀξίας κριτήρια. Ὁμως ἔγιναν ὅλα μετὰ τὴν διάσεισιν τῶν βάσεων ἐκείνων ὥχρα καὶ σκιώδη, αἱ ζωταναὶ δυνάμεις εἴδωλα, καὶ αἱ γόνιμοι ἰδέαι φράσεις κεναὶ. Καὶ τὸ ὅλον γίνεται ἐπὶ τοσοῦτον ἀναληθέστερον, ἐφ' ὅσον μᾶλλον κυριεύουσι τὴν ψυχήν μας πεποιθήσεις, αἱ δοία δὲ διόλου ἀντιφάσουν πρὸς τὴν θεμελιώδη ἐκείνην πίστιν. Τῆς ἀντιφάσεως ταῦτης δὲ ζωντανότατος ἀντιπρόσωπος είναι δὲ πεσσιμόσ, δὲ δοῖος διεδόμη εὐρύτατα κατὰ τὸν 19^ο αἰῶνα. Ἡ ἀπαισιοδοξία αὗτη, ἡτις μᾶς κάμνει νὰ αἰσιθανώμεθα τὸ σκότος καὶ τὴν δλογίαν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ιστορίας, καταστέφει ἀνηλεῶς τὸ φῶς καὶ τὴν λάμψιν, τὴν δοίαν μετέδιδεν εἰς τὴν ζωὴν δὲ πανθεῖσμός. Τόσον δὲοφάνερα ἔδειξεν εἰς δίους μας νέους σωροὺς γεγονότων, καὶ ἥνοιξε νέας ἀπόψεις τοῦ συνόλου, ὡστε ἡ παλαιὰ πίστις εἰς τὴν λογικότητα τῶν πραγμάτων ἥτο ἀδύνατον νὰ διατηρητῇ. Ἡ ἀντίφασις είναι ἀλληλῆς παράδοξος. Τὸ φρόνημα τῆς ἀνθρωπότητος ἀπομαραίνεται, οἱ ἀνθρωποὶ καὶ αἱ τύχαι των κάμνουν ἐν τῷ συνόλῳ θλιβερωτέρων. ἐντύπωσιν, αἱ ἀντιφάσεις τῆς ζωῆς μᾶς ἀποκαλύπτονται γυμναῖ. Καὶ δῶμας ὅλη ἡ ἔργασία τῆς ἐποχῆς μας δια-

τηρεῖ τὸν πανθεῖστικὸν ἐκεῖνον τῷ πόπον τοῦ σκέπτεσθαι μὲ τὴν ἔξιδανίκευσιν τῶν πραγμάτων, προσοκκλᾶται εἰς αὐτὴν ὡς τὴν μόνην σωτηρίαν, διὰ νὰ μὴ καταπέσῃ εἰς τὸ μηδὲν ἀκόμη περισσότερον.⁷ Εκεὶ δὲ πεσιμισμός, ἐδῶ ή αἰσιοδοξία, τυπικὸν παράδειγμα τοῦ διχασμοῦ ψυχῆς καὶ ἐργασίας, τῆς διασπάσεως ἐκείνης τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν δύοιαν πάσχειν ή νεωτέρᾳ Ζωῇ.

¹Αλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον ὑπερνικᾶ τὸ ιστορικὸν πρόβλημα ἡ ἐποχὴ μας.

Δὲν ἀντικρύζει τὰ παρελθόντα μὲ κανένα ὠι-
σμένον τρόπον σκέψεως, ἀλλὰ προσπαθεῖ τὴν
κρίσιν καὶ τὸ μέτρον δι᾽ αὐτὰ νὰ τὸ ἐπιτυχῇ ἔξ
αὐτῶν τούτων, νὰ τὸ ὀνταπτύξῃ καὶ νὰ ἀποδεῖξῃ
τὴν ὁρθότητά του ἐν αὐτοῖς. Θὰ ἥμελε τόσον
πολὺ νὰ διεισδύῃ καὶ νὰ διαισθανθῇ τὰ παρ-
ελθόντα, ὅστε νὰ τὰ ἐννοῇ καὶ τὰ ἐκτιμᾷ ἀπλῶς
σύμφωνα μὲ τὴν ἰδικήν των ἰδεολογίαν. Ως πρὸς
τοῦτο κατωρθώμησαν πραγματικῶς πολλὰ καὶ
σημαντικά. Οὐδέποτε μέχρι τοῦτο ἦτο ἐποχή τις
τόσον πρόδυμος καὶ τόσον ἴκανή, νὰ ἀποδῷσῃ
τὸ δίκαιον τελείως εἰς τὰς ἀλλας, νὰ ὑπακου-
στήσῃ κυριολεκτικῶς τὰ μυχιαίτατα βουλήματά
των, νὰ ἀνεύρῃ κάποιον συνειδομὸν ἐν αὐταῖς ἐκ
τῆς ἰδικῆς των δράσεως καὶ βουλήσεως γνωὶς

νά ἐπιβάλῃ αὐτὸν ἔξωθεν, καὶ συγχρόνως νὰ ἐμβαθύνῃ μὲ τοσην ἀγάπην εἰς τὰ διαφορώτατα καὶ ἀντιφατικώτατα. Ἀν βέβαια ήμεις εἰς τὴν τάσιν, μας αὐτὴν εἴμεθα δλως διόλου ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ ίδιους μας τρόπους τοῦ σκέπτεοθαι, ἢν μὲ δλην τὴν προσοχήν μας δὲν ἀναμιγνύεται μὲ τὴν νομίζομένην αὐτὴν ἀντικειμενικότητα καὶ ἡ ίδική μας ὑποκειμενικότης, πέρι τούτου θὰ κρίνουν οἱ μεταγενέστεροι καλύτερον παρὰ ήμεις. Ἀλλὰ κάποιον ὅλον κίνδυνον καὶ βλάβην ὑφιστάμενα ήμεις ἀφοκτάσιαφῶς. Ἡ βλάβη αὐτῆ εἶναι ἡ ἔξασθνέντης τῆς ίδικῆς μας βουλήσεως καὶ τῆς δύντότητός μας, καθ' ὅσον σπουδάζομεν νὰ προσαρμονισθῶμεν καὶ ζυμωθῶμεν μὲ τὰ ξένα καὶ περασμένα. Διότι ἀκριβῶς μὲ τὴν ἀμετρον τοῦ δριζοντος ποικίλα καὶ ξενότροπα γίνονται προσιτὰ εἰς ήμᾶς, μᾶς κυριεύονται καὶ μᾶς δίδουν τὸ χρώμα των διὰ τοῦτο ἡ ψυχή μας μεταβάλλεται εἰς σκηνήν, ἐπὶ τῆς δύοις ἀντιπαρέοχονται δλα τὰ πρόσωπα τοῦ κόσμου καὶ ἀπαγγέλλουν τὰ μέον των.

Αησμονοῦμεν πολὺ εὐκόλως, δτι ἐπέκτασις τοῦ κύκλου τῶν παραστάσεών μας δὲν σημαίνει καθόλου καὶ αὔξησιν τῆς ζωῆς μας, καὶ διὰ τοῦτο ἔχομεν τὴν διάθεσιν νὰ θεωροῦμεν τὴν πολυμάθειαν ὡς πνευματικήν ζωήν. Ή συμβίωσις μὲ τὰ περασμένα, ἢ δποία τέλος πάντων μόνον ὡς ήμιτίθωσις δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ, κινδυνεύει νὰ φονεύῃ τὴν ίδιαν μας πλήρη ζωήν, τὴν διαυγὴν σκέψιν καὶ τὴν σταθεράν θέλησιν. Αναζητοῦμεν μὲ κόπον κάποιαν νοητικὴν σύνθεσιν διὰ τοὺς παρελθόντας κρόνους καὶ τὴν νοητικὴν

αὐτὴν σύνθεσιν ἀδυνατοῦμεν νὰ φέρωμεν εἰς πέρας καὶ διὸ αὐτὴν τὴν σύγχρονον σκέψιν. Καταφανεστάτη γίνεται ἡ ἀδυναμία μας, ὅταν δοκιμάζωμεν νὰ μεταφερθῶμεν ἀπὸ τὸ παρελθόν εἰς τὸ παρόν, ἀπὸ τὰς ξένας ὅρμας εἰς τὰς ἴδιας μας. Μέσα εἰς τὸ παρελθόν ζῶμεν ὡς εἰς τὸν ἴδιον μας οἶκον, διαβλέπομεν πᾶς συνέβησαν τὰ πάντα, ἐννοοῦμεν τὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων καὶ τὴν ἀναγκαιότητα αὐτῶν καὶ δυνάμεια νὰ ἔξαιρουμεν τὰς τοιαύτους παρατηρήσεις μας μέχρι τοῦ κατωφλίου τοῦ παρόντος. Ἐν μικρὸν βῆμα μόνον ὑπολείπεται ἀκόμη διὰ νὰ συνδέσωμεν τὸ παρελθόν μὲ τὸ παρόν, νὰ δεχθῶμεν τὰ ἀποτελέσματα τῆς μακρᾶς ἔργασίας καὶ νὰ μεταβάλωμεν αὐτὰ εἰς ἴδικήν μας ζωήν. Ἀλλ' ὅμως ἀρκετά παραδόξως τὸ μικρὸν αὐτὸν βῆμα δὲν θέλει νὰ γίνῃ, τὸ χάσμα παραμένει, αἱ γνώσεις δὲν συναρμολογοῦνται μὲ τὴν ζωήν. Ἀκόμη περισσότερον, αὐτὴ ἡ πρόοδος τῶν ἴστορικῶν γνώσεων κυρίως ἐμποδίζει τὴν σύνθεσιν ἴστορίας καὶ ζωῆς. Διότι ὅσον η αφέστερα πάριστάνει ἡ ἐπίστημη τὴν ἴδιορυθμίαν τῶν ἀλλων ἐποχῶν, τόσον περισσότερον δεικνύει τὴν ἔξαρτησιν τοῦ περιεχομένου. Ιων ἀπὸ τὰ ἴδιαίτερα περιστατικά των, τόσον βαθύτερα χαράσσει τὰ δριά των πρὸς ἄλλας ἐποχάς καὶ ἄλλας ἴδεολογίας, καὶ τόσον αὐστηρότερα ἀπαγορεύει τὴν ἀπλῆν μεταφορὰν ξένης ζωῆς εἰς τὴν ἴδικήν μας.

Η διάστασις αρτη μεταξὺ γνώσεως καὶ ζωῆς φρανερώνεται ἀκόμη καὶ εἰς τοῦτο, διτ δηλ. ἡ ἴστορικὴ ἔρευνα ἀπονέμει κυρίως τὴν ἀγάπην της εἰς τὸν πλέον μακρινούδες καιρούς καὶ ἐκεῖ θριαμβεύει λαμπρῶς. Διότι ἐκεῖ ὑπάρχει πολὺ διλιγωτέρα ἀνάγκη νὰ παραληλισθοῦν αἱ καταστάσεις ἐκεῖνα πρὸς τὰς ἰδιακάς μας, διὸν δῆμως πλησιάζομεν εἰς τὸ παρόν, τόσον πλέον ἐπιτακτικὸν προβάλλεται τὸ ἐρῶτημα διὰ τὴν σχέσιν τοῦ παρελθόντος πρὸς τὸ παρόν καὶ τόσον πλέον δύσυνηρὰ γίνεται ἡ ἀβεβαιότης μας. Οὐδαμοῦ δὲ εἶναι τόσον πλατὺ τὸ χάσμα μεταξὺ γνώσεων καὶ ζωῆς, μεταξὺ τῶν δρων τοῦ νοητικοῦ βίου καὶ τοῦ ἀληθοῦντος νοητικοῦ βίου δύσον ἐν τῇ θρησκείᾳ. Πόσον πολὺ ἔχει προχωρήσει σῆμερον ἡ θρησκευτικὴ ἔρευνα, πόσον πλέον καθωρισμέναι ἐμφανίζονται πρὸς ἡμῶν αἱ μεγάλαι κυρίως θρησκεῖαι καὶ αἱ διάφοροι φάσεις των, πῶς μᾶς κατακλύζει πανταχόθεν ἡ πληθώρα τῆς ἐποπτευσίμου πραγματικότητος! Καὶ δῆμως πόσον ἀνίκανοι εἴμεθα ἀπέναντι αὐτῆς, πόσον δὲ λίγον ἐνισχύονται ἔξι αὐτῆς αἱ θρησκευτικαὶ μας πεποιησίες, καὶ ὁ θρησκευτικὸς βίος, πόσον μεγάλη ἀληθῶς εἴναι ἐδῶ ἡ ἀδυναμία μας! Καὶ θὰ παραμένῃ τοιαύτη, ἐφ' ὅσον δὲν ενδίσκομεν τὴν δύναμιν νὰ διαπλάσωμεν μόνοι μας τὴν ζωὴν μας. Ἀλλ' εἰς τὸ νὰ ενδρωμεν τὴν δύναμιν, μᾶς ἐμποδίζει πρὸς παντὸς ἡ ἴστορία,

καταμερίζεται εἰς μεμονωμένας ἐμφανίσεις, δταν λαμβάνεται ὡς μέτρον ὅλων τῶν πραγμάτων τὸ πρόσκαιρον παρὸν τῶν καθ' ἔκαστον ἀτόμων; Δὲν ὑφίσταται ἄρα γε τότε βαρυτάτας βλάβες ή ἐσωτερική αὐτοτέλεια καὶ ὁ νοητικὸς χαρακτὴρ τῆς ζωῆς; Οἱ διαφωτισμὸς μᾶς παρέχει πάλιν ἐναργεῖς παράδειγμα. Διότι δὲν κατώρθωσε νὰ φιλάσῃ εἰς κόσμον διανοητικὸν ἀσφαλῶς θεμελιωμένον, παράλληλον τοῦ φυσικοῦ. Ἀκόμη καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν φιλοσόφων του, οἵ δποιοὶ μὲ μέγιστον ζῆλον ὑπεστήριξαν τὴν ὑπεροχὴν τοῦ νοητικοῦ κόσμου ἀπέναντι τοῦ φυσικοῦ, θεμελιώνου τὸν κόσμον τῶν νοημάτων των πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν φυσικῶν ἐννοιῶν, βεβαίως διότι, ἔκτος καὶ ἄλλων λόγων, ἐνόμιζον δτι πρέπει νὰ περιφρονοῦν τὴν ἰστορίαν, καὶ τὸ πλούσιον περιεχόμενό της καὶ τὰς σταθεράς της συναρτήσεις καὶ τὴν ἀποκαλυπτικὴν της ἐμπειρίαν. Ἀπέναντι τοῦ ἀπείρου κόσμου, δ ὅποιος ἐξωθεν μετὰ μεγάλης ὑπεροχῆς μᾶς περιβάλλει, ή ἐσωτερικὴ ζωὴ δὲν δύναται νὰ ἀναδύσῃ, χωρὶς νὰ στηριχθῇ εἰς κάποιαν ἐνότητα ἔξω τοῦ ἀτομικοῦ ἔγω. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην τὴν ἰστορίας. Καὶ αὐτὴ δὲ η δοκιμή, τοῦ νὰ θεμελιωθῇ η ζωὴ διόλου εἰς τὸ παρὸν μήπως δὲν αὐτοαναιρεῖται, ἀφ' οὗ τὸ παρὸν ἀδιακόπως ἀλλάσσει, τὸ σήμερον αὐτοστιγμεῖ μεταβάλλεται εἰς χθές, καὶ τοιουτορόπως κινδυνεύει τέλος πάντων νὰ ἔξατιμος ἔχει τὸ πάν.

Ἄπὸ τὰ ἄκρα ταῦτα ἐπακόλουθα μᾶς προφυλάσσει ἀλλήλως τὸ γεγονός δτι η ἰστορία κατέχει τὸν ἀνθρωπὸν καὶ παρὰ τὴν θέλησίν του, καθὼς ἐδείχθη. Ἀλλὰ τότε τί συμβαίνει;

Ἐφ' ὅσον μὲν ἀπαλλασσόμεθα ἀπὸ τὴν ἰστορίαν, ἔκμηδενίζομεν καὶ τὴν ζωὴν, ἐφ' ὅσον δὲ η ζωὴ διατηρεῖ τὸ περιεχόμενό της, ἀποδεχόμεθα πάλιν τὴν ἰστορίαν, τῆς δποιας η ἀπόρριψις μᾶς ἐφαίνετο ἀπαραίτητος διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς ζωῆς. Οὕτω λοιπὸν εὐδικόμεθα εἰς κατάστασιν πολὺ ἀμήχανον, εἰς ἀνυπόφροδον δίλημμα. Οὔτε νὰ κρατήσωμεν τὴν ἰστορίαν ἡμιπορθμεῖν, οὔτε νὰ τὴν στερηθῶμεν. Περιπίπτομεν μὲν εἰς τὸ κενὸν ἀποκηρύπτοντες αὐτὴν, γίνεται δὲ η ζωὴ μας σκιὰ δταν ὑποταχθῶμεν εἰς αὐτὴν. Ο μέσος δρος τῶν ἀνθρώπων ἡμπορεῖ νὰ ἔξοικονομῇ τὰ πράγματα μὲ συνδυασμοὺς καὶ νὰ ἴκανοποιήται μὲ κάτι τι διάμεσον μεταξὺ ἐλευθερίας καὶ δουλείας, ἀλλὰ αἴ Ισχυραὶ διάνοιαι διαβλέπουν τὸ ἀδύνατον τοῦ συμβιβασμοῦ καὶ ζητοῦν νὰ ὑπερινήσουν τὴν ἀντίθεσιν. Ἀλλ' εἶναι δυνατὴ κάποια ἀπειλήρωσις ἀπὸ τὴν ἰστορίαν, η δποιά συγχρόνως νὰ σημαίνῃ καὶ συνδιαλλαγὴν μετ' αὐτῆς; Εἶναι δυνατὸν η ζωὴ νὰ εἶναι ὑπερτέρα τῆς ἰστορίας, καὶ συγχρόνως νὰ ἀναγνωρίζῃ τὴν ἀξίαν αὐτῆς; Εἶναι νοητὴ μία μορφὴ τῆς ζωῆς, η δποιά νὰ μὴν ἀμφιταλαντεύται ἀσταθῶς μεταξὺ τοῦ ὄρθολογισμοῦ τοῦ 18^ο καὶ τῆς ἰστοριοκρατίας τοῦ 19^ο αἰώνος, ἀλλὰ διαπλάττουσα τὸν ἴδιον τῆς αὐτοτελῆ τύπον νὰ ἀναγνωρίζῃ τὸ δίκαιον ἐκάστου ἀλλὰ καὶ συγχρόνως νὰ περιορίζῃ αὐτό; Βεβαίως εἶναι ἀδύνατον τοῦτο νὰ κατορθωθῇ ἀν δὲν ἀλλάξωμεν διζικῶς τὴν ἐσωτερικὴν θέαν τῆς ζωῆς καὶ δὲν ὠθήσωμεν αὐτὴν μὲ Ισχυρὸν ἐνέργειαν πρὸς τὰ ἐμπόρους. Ἀς ἵδωμεν ἀν κατὰ τὴν συνέχειαν τῆς ἐρεύνης μας μᾶς παρέχωνται λαβαὶ πρὸς τοῦτο.

[Μετάφρ. Δ. Γ.]

[Ἐπειτα τὸ τέλος]
ΡΟΔΟΛΦΟΣ ΟΥΚΕΝ

Η ΕΛΛΗΝΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ *

Συχνὰ ἐπεδύμησα νὰ συνθέσω μίαν μελέτην καὶ ἔξιτόρησιν τοῦ βίου τῶν Ἐλληνίδων γυναικῶν τῆς Σκέψεως καὶ τῆς Ἐργασίας καὶ νὰ ἔχαγάρω συμπεράσματα καὶ παρατηρήσεις, ποὺ θὰ ἥσαν εὐχάριστοι καὶ ἔξηγητικά.

Νὰ θέσω δηλαδὴ εἰς συγκριτικὴν σειρὰν τὰς ἐνδόξους γυναικείας μορφάς, καὶ νὰ τὰς δικαιώσω ἐκεῖ, ποὺ η τύχη η αἱ περιστάσεις τὰς ἡδίκησαν, νὰ τὰς φωτίσω διὰ τῶν ἰστορικῶν δεδομένων καὶ νάπευθυνω ὑμνον δόξης εἰς τὰς ὑπερόχους.

Ἄλλα δυστυχῶς η ἰστορία δὲν ἐβοήθησε τὴν ἐπιθυμίαν μου, καθότι διὰ τὰς μεγάλας ἀρχαίας

* Ως ὑπεροχήμησε εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας, ἀρχικῶς τὴν δημοσίευσιν τῆς πρωτοτύπου ταύτης μελέτης, τὴν δποιαν η κ. Εἰρήνη Πολ. Δημητράκοπούλου ἀνέγνωσε εἰς τὴν αἰθουσαν τοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ» τὴν 17 τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου 1909.—Σημ. τῶν «Παναθηγαίων».

γυναικας ἐλάχισται ἀκριβεῖς πληροφορίαι παρεδόθησαν εἰς ημᾶς.

Ἄντο τὸ ἐλάτισμα τῶν παλαιῶν ἐποχῶν, ποὺ δὲν ἡμπόρεσαν τίποτε νὰ συγκρατήσουν ἀθηκτον καὶ ἀκέραιον μέσα εἰς τὰς ἀκαθαρίστους καὶ σκοτεινάς των πτυχάς εἶνε πολὺ οἰστητὸν εἰς τοὺς μετέπειτα ἐρχομένους ἀνθρώπους τῆς συμπερασματικῆς σκέψεως. Διότι, ἐάν διδασκόμεθα πολλὰ ἀπὸ τὰς διαφόρους ἐξελίξεις τοῦ βίου τῆς φύσεως καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς, δχι διλιγώτερα δμως διδασκόμεθα ἀπὸ τὴν ἐξέλιξιν μᾶς ζωῆς, ποὺ ὑπῆρξε καὶ ἔζησε μεταξὺ ἐνδός βιβλίου καὶ μᾶς γραφίδος, — ποὺ καὶ τὰ δύο δίδουν συνήθως βαθεῖαν θλιψιν καὶ μεγάλην περιπέτειαν εἰς τὸν ἀγαπῶντα αὐτὰ ἀνθρωπῶν.

Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ μοιρολάτραι, ποὺ παραδέχονται τὴν δύναμιν τοῦ Πεπρωμένου ἀνωτέρων πάσσης ἀλλης δινάμεως, καί, φυσικά, ἀγα-

ποῦν μόνον τὴν κατ' ἀποτέλεσμα παρατήρησιν, καὶ ἀπὸ τὸ τέλος τῶν πραγμάτων κρίνουν τὴν σειρὰν τῆς ζωῆς, ἀδιαφροῦντες διὰ τὰς ἐνδιαμέσους περιστάσεις, καὶ αὐτοὶ θὰ εἶχαν νὰ διδαχθοῦν πολλά, διότι πολλάκις θὰ ἔβλεπαν σπουδαίαν ἐπίδρασιν τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ λεγομένου Πεπρωμένου.

Πόσας φορὰς μέσα εἰς τὴν μελαγχολικὴν ζωὴν τῶν γυναικῶν τῆς Σκέψεως δὲν συνεκροτήθη πάλη μεγάλη καὶ δυνατὴ μεταξὺ τοῦ φανεροῦ Πεπρωμένου τῶν καὶ τῆς πνευματικῆς τῶν Θελήσεως, διὰ τὴν γυναικα, ἀπὸ τοὺς διμηρικοὺς ἀκόμη χρόνους, ποὺ ἔθριψαντες εἰς τὴν λεγομένην Πεπρωμένην!

Ἄλληνά η σκέψις η συνεχὴς καὶ η βαθεῖα είνε κατί φοβερὸν εἰς τὰς γυναικας. Ο Ἡσιόδος συνέθεσεν, ὡς γνωστόν, τρία ποιήματα: Τα Ἔργα, τὴν Θεογονίαν καὶ τὸν Γυναικῶν Κατάλογον—ἔργον τὸ δποιον δυστυχῶς ἔχαθη. Ισχυρίζονται πολλοὶ δτι μόνον «τὰ Ἔργα» είνε γνήσιον ἔργον τοῦ Ἡσιόδου. Ἔστω. Καὶ ἀν δὲν ἐγράφησαν τὰ δύο ἄλλα ἀπὸ τὸν Ἡσιόδον, θὰ ἔγραφησαν δμως ἀπὸ ἄλλον συγγραφέα παλαιότατα, δ ὅποιος, ἐρμηνευτής καὶ αὐτὸς τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς του, ἀπέδωκεν δφειλομένην ἀναγνώρισιν εἰς τὰς ὑπερόχους διὰ τὸν νοῦν καὶ τὸν χαρακτῆρα γυναικας.

Ο «Γυναικῶν Κατάλογος» ητο ὑμνος καὶ ἐγκώμιον πρὸς τὰς μητέρας τῶν ημιθέων καὶ τῶν ἥρωων, αἱ δποιαὶ καὶ διὰ τῆς ἀνατροφῆς πρὸς τὰ τέκνα καὶ διὰ τῶν παραδειγμάτων, ποὺ ἔδωκαν, ὡησαν κατὰ πολὺ εἰς τὴν πρόσοδον τὸν ἥρη ἀρχόμενον νέον ἐλληνικὸν πολιτισμόν. Τὴν εὐεργετικὴν αὐτὴν τῶν γυναικῶν ἐπίδρασιν ὠμολόγουν τότε δλοι οἱ Ἐλληνες, ιδιαίτερως δμως, φαίνεται, οἱ Λοκροί, οἱ δποιοι, οι καθὼς ἀναφέρει διστορικὸς Πολύβιος, ἀνεγνώριζον εὐγενῆ καταγωγὴν τῶν τέκνων ἀπὸ τὰς μητέρας των καὶ δχι ἀπὸ τοὺς πατέρας. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἡλείαν παρουσιάζεται ἀξία λόγου η πνευματικὴ ὑπόστασης τῆς γυναικός, καθόσον ὑπῆρχον ἐκεῖ ἀρκετὰ ἀνεπτυγμέναι αἱ γυναικες, διότι συνέθετον ποιήματα ποὺ διεδίδοντο καὶ ἀπεστημένοντο. Τὴν εὐεργετικὴν αὐτὴν τῶν γυναικῶν ἐπίδρασιν ὠμολόγουν τότε δλοι οἱ Ἐλληνες, ιδιαίτερως δμως, παρουσιάζεται δξία λόγου η πνευματικὴ ὑπόστασης τῆς γυναικός, καθόσον ὑπῆρχον ἐκεῖ ἀρκετὰ ἀνεπτυγμέναι αἱ γυναικες, διότι συνέθετον ποιήματα ποὺ διεδίδοντο καὶ ἀπεστημένοντο. Τὰ ποιήματα ἔκεινα ἥσαν ἀνάλογα πρὸς τὰ σημερινὰ Δημοτικά μας ἀσμάτα καὶ ὑπῆρχαν γνωστὰ κατόπιν ὑπὸ τοὺς τίτλους: Παροιμίαι καὶ Όρδαι. Μία μάλιστα ἀπὸ τὰς διδάσκαλας αὐτὰς, ἐκ τῶν ἔξαιρετικῶν γνωστῶν εἰς τὴν ἀρχαιότητα, ἐψάλλετο ὑπὸ τῶν γυναικῶν τῆς Ἡλείας εἰς τὸν θεὸν Διόνυσον.

Ιδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τὸ δημιουργικὸν πνεύματος τῶν γυναικῶν τῆς ἐποχῆς ἔκεινης, είνε δτι τὸν ἀρχαιότερον καὶ σπουδαιότερον στίχον τῆς ἐλληνικῆς ποιήσεως, τὸ ἔξαμετρον, λέγεται δτι τὸν ἐφεύρε γνωνή. Η προδιαίτης τοῦ Ἀπόλλωνος Φιμονόη, ζήσασα εἰς Δῆλον.

Τῆς ζωῆς ἐδημιουργησαν τὸν πολιτισμόν των — ἔνα πολιτισμὸν ἀφθαρτον, εἰς τὸν δποιον κοινωνικῶς ἡ ἀνάπτυξις τοῦ νοῦ ἀνεγνωρίσθη ὡς μέτρον ισοτιμίας τῶν ἥρωων ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους Τοιουτορόπως τοῦ προκειμένου διὰ τὰς ἀνθρώπων εἰς τὴν γυναικα, ἀπὸ τοὺς διμηρικοὺς ἀκόμη χρόνους, ποὺ ἔθριψαντες εἰς τὴν λεγομένην Πεπρωμένην.

Πόσας φορὰς μέσα εἰς τὴν μελαγχολικὴν ζωὴν τῶν γυναικῶν τῆς Σκέψεως δὲν συνεκροτήθη πάλη μεγάλη καὶ δυνατὴ μεταξὺ τοῦ φανεροῦ Πεπρωμένου τῶν γυναικῶν τῆς Σκέψεως, τῆς σκέψεως, τῆς ἀντιληφεως καὶ μάλιστα τῆς αἰσθητικότητος αὐτῶν. Πόλλας τοιούτου εἰδους παρατηρήσεις καὶ τῶν ὡμοιώμενων τῶν γυναικῶν Κατάλογος συνέθεσεν, ὡς γνωστόν, τρία ποιήματα: Τα Ἔργα, τὴν Θεογονίαν καὶ τὸν Γυναικῶν Κατάλογον—ἔργον τὸ δποιον δυστυχῶς ἔχαθη. Ισχυρίζονται πολλοὶ δτι μόνον «τὰ Ἔργα» είνε γνήσιον ἔργον τοῦ Ἡσιόδου. Ἔστω. Καὶ ἀν δὲν ἐγράφησαν τὰ δύο ἄλλα ἀπὸ τὸν Ἡσιόδον, θὰ ἔγραφησαν δμως ἀπὸ ἄλλον συγγραφέα παλαιότατα, δ ὅποιος, ἐρμηνευτής του, ἀπέδωκεν δφειλομένην ἀναγνώρισιν εἰς τὰς ὑπερόχους διὰ τὸν νοῦν καὶ τὸν χαρακτῆρα γυναικας.

Ο «Γυναικῶν Κατάλογος» ητο ὑμνος καὶ ἐγκώμιον πρὸς τὰς μητέρας τῶν ημιθέων καὶ τῶν ἥρωων, αἱ δποιαὶ καὶ διὰ της ἀνατροφῆς πρὸς τὰ σημερινὰ Δημοτικά μας ἀσμάτα καὶ ὑπῆρχαν γνωστὰ κατόπιν ὑπὸ τοὺς τίτλους: Παροιμίαι καὶ Όρδαι. Μία μάλιστα ἀπὸ τὰς διδάσκαλας αὐτὰς, ἐκ τῶν ἔξαιρετικῶν γνωστῶν εἰς τὴν ἀρχαιότητα, ἐψάλλετο ὑπὸ τῶν γυναικῶν τῆς Ἡλείας εἰς τὸν θεὸν Διόνυσον.

Ιδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τὸ δημιουργικὸν πνεύματος τῶν γυναικῶν τῆς ἐποχῆς ἔκεινης, είνε δτι τὸν ἀρχαιότερον καὶ σπουδαιότερον στίχον τῆς ἐλληνικῆς ποιήσεως, τὸ ἔξαμετρον, λέγεται δτι τὸν ἐφεύρε γνωνή. Η προδιαίτης τοῦ Ἀπόλλωνος Φιμονόη, ζήσασα εἰς Δῆλον.

Καὶ μετὰ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἀρχαιοτάτης ἐκείνης περιόδου τῆς μεθομηρικῆς ζωῆς, μεγάλην καὶ λαμπρὰν βλέπουμεν προκύπτουσαν κατόπιν τὴν πνευματικήν φυσιογνωμίαν τῆς Σαπφοῦς.

Ἄς σταματήσωμεν εἰς αὐτήν, ἀφαιροῦντες ἀπ' ἔπανω τῆς τοὺς ίστους τῆς μυθικῆς ἀράχνης, ποὺ ἔπλεξαν τριγύρῳ τῆς δίτυου· τόσο πικνὸν ἀλλὰ καὶ τόσον ἀδύνατον.

Τέτοια σάβανα διὰ τοὺς Μεγάλους εἶνε εὐκολοσκόρπιστα καὶ μάλιστα καποτε χρησιμεύουν διὰ νὰ προφυλάξουν τὴν λάμψιν καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ πνεύματος παρὰ διὰ νὰ τὴν βλάψουν — προσπάθειαι καταστροφῆς ἀντιπαθητικαὶ διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῶν μᾶλλον παρὰ διὰ τὴν βλαβερότητά των.

Σ Α Π Φ Ω

Ἡ Σαπφὼ ἐγεννήθη εἰς τὴν Μιτυλήνην τῆς Λέσβου κατὰ τὸ 620, καὶ ἀπέθανε τὸ 565. Εἶχεν ἔξοχον δέσιν μεταξὺ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, ἀλλὰ ὅλιγα μόνον ἐπεισόδια τῆς ζωῆς της μᾶς παρέδωκεν ἡ ἀδύνατος ἴστορική ἥχῳ τοῦ καιροῦ τῆς. Ἐξῆσε τὴν αὐτὴν περίποιον ἐποχὴν μὲ τὸν ποιητὴν Ἀλκαῖον, ὃ ὅποιος φαίνεται τὴν ἥγαπτος καὶ τὴν ἔζητησεν εἰς γάμον. Ἡ Σαπφὼ ἀπέρριψε τὴν πρότασίν του, μολονότι εἰργάζετο μαζί του πρὸς ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ τυράννου τῆς Λέσβου Πιττακοῦ.

Ἡ παράδοσις αὐτὴ ἀποδεικνύει ὅτι καὶ κοινωνικῶς ἦτο γυνὴ ἐντελῶς ἔξαιρετικὴ καὶ περιζήτητος.

Βῆτε ὅμως διὰ τὴν συνεργασίαν της, μὲ τὸν Ἀλκαῖον εἴτε διὰ μερικοὺς στίχους τολμηρούς ποὺ εἶχε γράψη, ἔξωρισθη. Τότε μετέβη εἰς τὴν Σικελίαν. Ἐκεῖ ἔμεινε πολλὰ ἔτη καὶ μόλις περὶ τὸ 570 ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα της, ὅπου καὶ ἀπέθανε.

Σώζονται μερικαὶ ποιήσεις της, ἀποτεινόμεναι πρὸς τοὺς ἀδελφούς της Χάραξον, Λάριχον καὶ Ἐρέγιον. Ὅσαι δὲ μάλιστα ἔγραφησαν ἀποκλειστικῶς διὰ νὰ μεμφθοῦν κάποιαν πρᾶξιν ἀνήθικον τοῦ ἀδελφοῦ της Χαράξου, διαφεύδουν κατηγορηματικῶς τὴν διὰ τὰ ἥθη τῆς κακὴν παράδοσιν.

Ἡ Σαπφὼ ἦτο κατ' ἀλήθειαν ἐνάρετος· καὶ δὲν ἥμπορούσε νὰ ἦτο ἄλλως, καθόσον ἦτο μεγάλη γυνή. Τὸ δὲ ἀληθινὸν μεγαλεῖον εἶνε ὡσὰν μεγαλοπρεπῆς ναὸς θεμελιωμένος εἰς τὰ ἔδαφη τῆς εὐφυΐας τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἥθικῆς τῆς ψυχῆς.

Ἡ Σαπφὼ ἀπὸ τοὺς ὅλιγους στίχους αὐτῆς, ποὺ σώζονται, φαίνεται ἔχουσα ὑψηλὰς ἀντιλήψεις καὶ ἔξωτερικεύεις, ἀναλόγους μὲ αὐτάς. Τὰ δύο δὲ ταῦτα προνομιακὰ τοῦ νοῦ της χαρίσματα θὰ ἥρουν νὰ βεβαιώσουν περὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῆς.

Κάποιος μῦθος λέγει ὅτι ἥράσθη ἔνα ὁραῖον

λεμβοῦχον ὀνομαζόμενον Φάωνα. Ὁ μῦθος οὐδὲ ὑπῆρχεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς, ἀλλὰ ἔγραφη μετὰ δύο αἰώνων ὑπὸ δεκάδος πωμφδῶν συγγραφέων, ὃς ἀποδεικνύει ὁ Müller.

Συνεργώντας τόσοι διὰ νὰ πειράξουν ἀδικαίων γυναικα! Παναρχαιον καὶ ίδιαίτερον καὶ ἀπαραίτητον χρακτηριστικὸν τῶν ἐλαφρῶν σκεπτομένων. Διότι πράγματι μόνον ἡ ἐλαφρὰ σκέψης οὐδέποτε κατάρθωσε νὰ σεβασθῇ τὴν πνευματικῶς ἔργαζομένην γυναικα.

Ομοίως καὶ ὁ ἄλλος μῦθος, ποὺ μᾶς βεβαιώνει τὴν ἔξι ἀπελπισίας αὐτοκτονίαν τῆς Σαπφοῦς ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριον Λευκάτων, ἔχει γραφῆ δι' ἄλλην γυναικα ζήσασαν ὀρισμένως πρὸ αὐτῆς.

Ἡ Σαπφὼ εἶχε πολλὰς καὶ ἀφωσιωμένας φίλας δχι μόνον εἰς τὴν Λέσβον, ἀλλὰ εἰς ὅλην τὴν Αἰολίδα. Τὰ ποιήματα, ποὺ ἀφιέρωνε πρὸς αὐτὰς εἶνε τρυφερώτατα καὶ ἀποδεικνύουν ὅτι εἰς τὸν καιρόν της ὑπῆρχον γυναικες ἀληθινῆς εὐφυΐας καὶ προοδευμένης ἀντιλήψεως.

Τὸ αἰολικὸν καὶ τὸ σαπφικὸν λεγόμενον μέτρον εἶνε τῆς Σαπφοῦς ἐπινόημα, ἔχει δέ, ὡς γνωστόν, τόσην γοργότητα καὶ θαυμαστήν ἀρμονίαν, ὡστε τὸ ἐμμῆθησαν πλεῖστοι ποιηταί, λατινιστὶ δὲ καὶ ὁ Οράτιος.

Ἄλλα καὶ ἡ μεγάλη πρὸς τὴν μουσικὴν κλίσις τῆς ἐφεύρεν εἶδος μουσικοῦ ἄσματος καὶ δργανον γλυκύμιλπον, διὰ τὸ ὅποιον δυστυχῶς δὲν ὑπάρχουν πληροφορίαι. Ἡ Σαπφὼ διετήρει εἰς τὴν Μιτυλήνην σχολὴν ποιητικῆς τέχνης, ὃ δὲ λορισμός της καὶ εἰς τὴν ἀρχαιότητα καὶ εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ἀναγνωρίζεται ὡς ὑπέροχος, ὅπως καὶ ἡ ὁρμονία καὶ ὁ ρυθμός της.

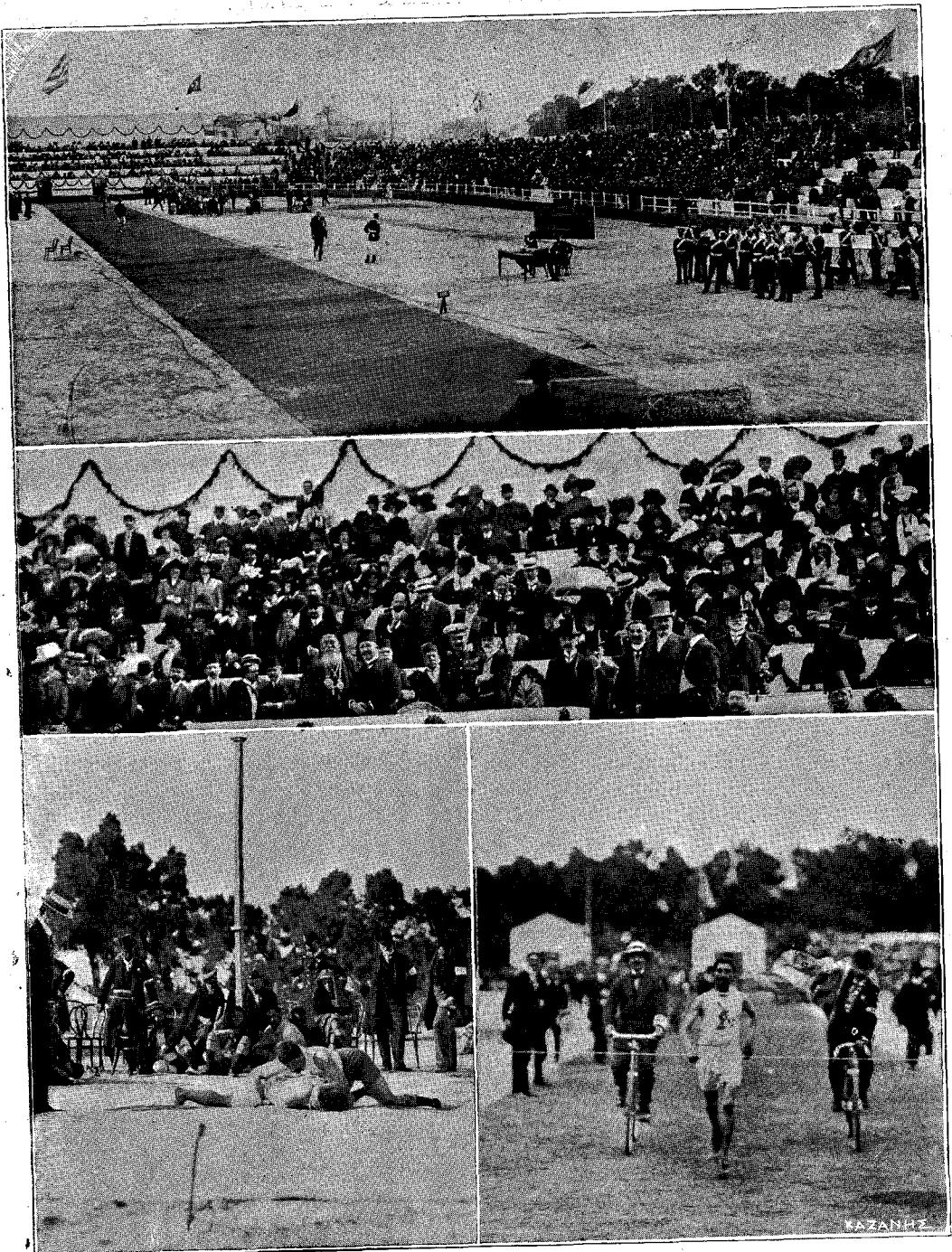
Ἀκέραια ποιήματά της δύο μόνον σώζονται, τὰ δὲ ἄλλα ἔχαγησαν μέσα εἰς τὰ σκότη τῶν αἰώνων, ποὺ ὡσὰν νὰ ζητοῦν ἀφορμὴν νὰ σιωπήσουν διὰ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων.

Διατί μέσα εἰς τὴν φαινομενικὴν ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς τοῦ σύμπαντος νὰ ὑπάρχῃ ὁ πόλεμος πρὸς διημιουργοῦσιν αἱ ἀτομικαὶ ὑπάρξεις;

Μήπως καὶ αὐτὸ τὸ μικρὸν καλλιτέχνημα, ποὺ πότε εἶνε ἀποτέλεσμα ἀνθρωπίνης Σκέψεως καὶ πότε μᾶς παρουσιάζεται σὰν εὐγενικὸν ἀνθισμα καὶ σὰν αἰνερόγραμμος ἐμφάνισις τῶν μυστικῶν διαλογισμῶν τῆς Φύσεως, δὲν προσθέτει εἰς τὴν ὁραιότητα τοῦ Κόσμου, καὶ εἰς τὴν μοδφήν του δὲν δίδει ἔνα ἀκόμη τόνον ἐκφράσεως;

Ἄς ἔσχισεν ὅμως δσας ἥθελε σελίδας ὁ καιρὸς καὶ ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ πνεύματος τῆς Σαπφοῦς. Αἱ ὅλιγαι καὶ κολοβαὶ ποὺ ἔμειναν εἶνε τόσον ἀρμονικαί, ὡστε ἥμπορεῖ κανεὶς μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι δὲν φέρεται εἰς ὑπερβολήν, νὰ εἴπῃ ἀνεμίζοντας τὰ ὄρακη των ἀπὸ ἐλικωνιάδα κορυφήν: — Καὶ ὅμως ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὄρακη ἔγινε κατόπιν ἡ λυρικὴ πορφύρα... .

ΙΣΥΝΕΧΕΙΑ

ΟΙ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΙ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΓΕΛΙΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΝ

Τὸ Στάδιον

Η πάλη

Ο Μαραθώνιος

ΔΥΡΙΚΕΣ ΣΑΤΥΡΕΣ

B

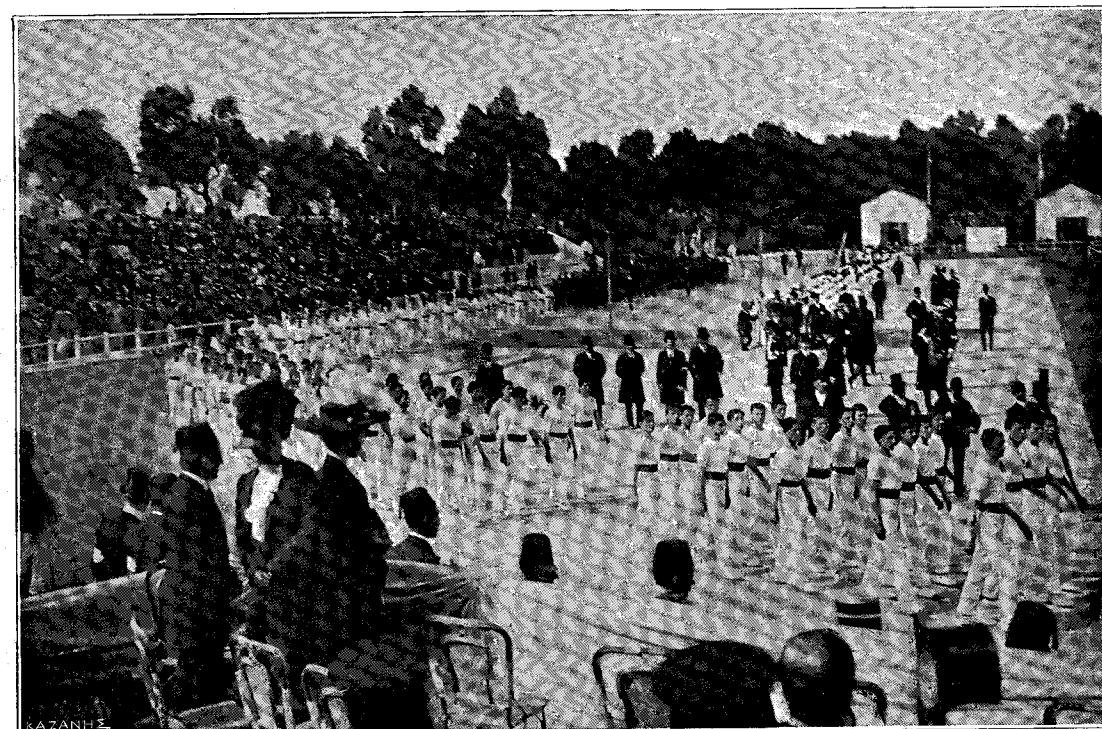
Στιχ. 73 — Ἐλάτε τώρα, Ιω Μοῦσες,
νὰ μοῦ θυμίσετε τοῦ λόφου ἐκεῖ τὴς εὐμορφίες
καὶ τοὺς πανώρηγους ἥχους τ' ἀψήλου τοῦ τόπου
ῶστε μὲριά τεχνική, σὰν ζωγραφίες,
νὰ τὰ ίστορήσω ἐγὼ καὶ μὲριά τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡρεμικὸς ὁ λόφος σᾶν πως πανάρχαιος τάφος
τῆς ράχες του αἰθερόδειχνε μὲν ἀνάλαφρες γραμμὲς
καὶ ἐσκούραινε ἀχνογάλαζος κάθε στὰ πλάγια τράφος
καὶ ἔλαμπαν μαργαρόφωτες οἱ πέτρες του οἱ γυμνές.
Τὸν ἀγκάθια, τὰ βατόθαμνα, τὰ θείκια, τὰ θυμάρια
κάθε κουφάλας ἔκρυβαν τὴν μαύρην ἀσχημιά,
ἔβγαινε δὲ ἀμάραντος κοντὰ στὰ οιζιμιὰ λιθάρια
καὶ ἥμερα ἐχαμοσέρνετο στὸν ἵσκιο ή κυκλαμιά.

Γαῦρο χορτάρι ἐρπίζοντα σᾶν φῖδι,
σὲ κάθε φούχτα χῶμα ἐπρόφθανε νὰ βγῆ
κι' ὅτι λογῆς βιτάνι, ἀγριολούλουδο ἢ γρασίδι
τὴν κοκκινόχρουσην ἐστόλιζεν ἀνάρια γῆ.
Πολύχρωμα χαλίκια σμαλτωμένα σ' ἄμμο
λαμπτύριζαν μέσα στὸ φῶς σᾶν πως πετράδια
κι' ὅπως ἀβόριο ἥταν σκορπισμένα χάμω
τ' ἀσπρα τὰ βότσαλα, ἀπ' τῆς βροχής ἀπολιφάδι
Τοῦ λόφου τὴν καταρραχιά, τὸ πλάϊ τριγύρω,
τὴν ἵσκιωναν οἱ πεῦκοι καὶ τὰ σκίνα κ' οἱ ἀγροὶ^λ
σκορπώντας μυριολούλουδο κ' εὐωδιασμένο μῦρο
καὶ κρύβοντας ἀπάνεμες μὲς τὰ κλαριὰ φωληές.

Κεχρολογώντας λαίμαργα ἐφλυαροῦσε ὁ σκορδαλὸς
καὶ μὲ ἀρμονίες πολύφωνες ἐτραγουδοῦσαν οἱ σπουργίτες.
Οὐ φλῶρος ἔψαλλε γλυκὰ κι' ὁ σπῖνος ὁ σαλός,
κακκάριζαν οἱ πέρδικες, ἐκελαϊδοῦσαν οἱ πετρίτες.
Οἱ μέλισσες βουνῆσοντας βυζαίναν τοὺς ἀνθοὺς
κι' ἀπὸ τῆς τρύπες σέρποντας σουσούριζαν οἱ σαῦρες,
οἱ μηλολόνθες πόθους των ἐσφύριζαν κρυφοὺς
κι' ὅλες τῶν ὅχτων τῆς βοὲς τῆς ἀρμονίζαν οἱ αὔρες,
ποὺ πότε γοργοδιάβαιναν μ' ἔξαφνικὲς ωιτὲς
καὶ πότε στὰ φυλλώματα ὀκνεύοντας θροοῦσαν,
σᾶν πως χαρές καὶ βάσανα καὶ δόξες καὶ ντροπές
ἀπὸ μακρὰ τῆς ἔφερναν κ' ἐκεῖ τῆς μολογοῦσαν.

Ι. ΖΕΡΒΟΣ ΑΡΕΤΑΣ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΑΝΕΔΔΗΝΙΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΝΑΙΓΥΠΤΙΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ—[‘]Η παρέλασι

ΦΩΤΟΓΡ. ΑΝΤ. Σ.

ПРАКТИЧНА ЗОНА – КОІНОВІКИЙ АЛЛІАЛЕГГУН

Η έξελιξις τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ κέντρα τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἡ δοπία τὴν τελευταίαν ίδιως τεσσαρακονταετίαν παρατηρεῖται, εἶνε σημαντικωτάτη, καὶ ἡ μελέτη αὐτῆς λίαν ἐνδιαφέρουσα. Τάς θεωρίας καὶ τὰς ἐφεύνας καὶ τὰς ἀναζητήσεις εἰς τὸ σκότος, ἀντικατέστησε σιγὰ-σιγὰ καὶ ἀντικαθιστᾶ ὀλονὲν τὸ φῶς τῆς πρᾶξεως. Μετὰ τὰς εὐγενεῖς οὐτοπίας καὶ τὰς σκιώδεις χιμαίρας τοῦ Owen, τοῦ Fourier, τοῦ Saint-Simon, ἐπῆλθαν αἱ θεωρίαι τῶν ἐπὶ θετικωτέρων βάσεων μελετητῶν τῶν μεγάλων κοινωνικῶν προβλημάτων· τὸ πρόβλημα τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας καὶ γαλήνης, τὸ πρόβλημα τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας, τὸ πρόβλημα τῆς πάλης μεταξὺ Κεφαλαίου καὶ Ἐργασίας, ενδῆκαν τοὺς ἀπολογητάς των, ἀπολογητάς μὴ βλέποντας εἰς τὰ βάθη τοῦ μέλλοντος, μὴ πλάττοντας φαντασικὸν κόσμον, ἀλλὰ στηριζομένους εἰς τὴν γύρῳ των πραγματικότητα καὶ αὐτὴν δργανώνοντας ἐπὶ τῇ βάσει ὑγιῶν κοινωνικῶν ἀρχῶν.

Τὸν ἀτομισμόν, τὸ νόσημα τὸ κοινωνικὸν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἔξετόπισε τῷρα ή *Κοινωνικὴ Ἀλληλεγγύη*. Οἱ ἀλληλεγγυῖσται, ἀντιθέ-

λέγγυα, καὶ ὅταν πάθῃ βλάβην τὸ ἔν, συμπάσχει καὶ τὸ ἄλλο.

”Ηδη καὶ οἱ κοινωνιολόγοι καὶ οἱ ἡθικολόγοι καὶ οἱ πολιτειολόγοι κάμνουν συγχοτάτην χρῆσιν τῆς λέξεως ἀλληλεγγύη, ὅμιλοῦντες ἡ γράφοντες. Καὶ εἶνε ἡ *Κοινωνικὴ Ἀλληλεγγύη*, περὶ τῆς δποίας ὅμιλοῦν αἱ ἡθικοκοινωνικαὶ ἐπιστήμαι, οὐσιωδῶς διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἀλληλεγγύην τῆς νομικῆς καὶ τῆς βιολογίας: διότι αὐτῇ μὲν εἶνε πραγματικὴ ἀλληλεγγύη, ἀπλῆ καὶ ἀπτὴ οὕτως εἰτεῖν· ἐνῷ δὲ πρόκειται περὶ διαφόρουν καὶ συγχρόνως πολυπλόκουν ἀλληλεγγύης: ἀλληλεγγύης ἡθικῆς, ἡ δποία βαρύνει τάτομα ἀπέναντι τῶν ἀλλών καὶ ἀπέναντι τῶν ἰδίων ἔστων, ἐπομένως δχι ἀπέναντι τρίτων, δπως εἰς τὴν νομικὴν σχέσιν τῆς ἀλληλεγγύης.

⁷Αρχιηγοὶ τῆς σχολῆς αὐτῆς καὶ διδάσκαλοι ἀνεδείχθησαν ἐν Γαλλίᾳ ὁ Λέων Bourgeois, ὁ βιουλευτής καὶ πρώην ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς Γαλλίας εἰς τὸ Συνέδριον τῆς Χάγης, ὁ Charles Gide, καθηγητὴς τῆς οἰκουμενικῆς, ὁ Xavier Léon, ὁ Alfred Croiset, καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς καὶ κοινωνιολόγοι.

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ δόγματος τῆς κοινωνικῆς καὶ
ἡμιτικῆς ἀλληλεγγύης δέχονται, διτὶ τῆς Κοινωνίας
ἡ πρόσδοδος ὑπὸ δύο ὅρους δύναται νὰ ἐπιτευ-
χθῇ: ἀφ' ἐνὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἔλευθερία τῶν ἀτό-
μων τὰ διποῖα τὴν συγκροτοῦν ἀφ' ἐτέρου ἐὰν
τάτομα αὐτὰ τείνουν δλα καὶ συντελοῦν εἰς
τὸν κοινὸν σκοπόν. Οἱ ἀλληλεγγυῖσται ἀπο-
κρούονται τὸν ἄγαννα ὑπὲρ ὑπάρχειν καὶ κη-
ρύσσονται τὸ δόγμα τῆς ἐνώσεως ὑπὲρ ὑπάρ-
χειν τῆς ἐνώσεως ἐν πνεύματι δικαιοισύνης, τὴν
διποίαν δικαιοισύνην καθιορίζουν οὐσιαστικῶς ὡς
σχέσιν ἰσοτιμίας μεταξὺ ἀνταλλασσομένων ὑπη-
οεσιῶν.

Εἰς κάθε κοινωνίαν, λέγουν, ὑπάρχουν κοινά τινα βάση, τὰ δποῖα ἀναγκαῖως πρέπει πάντα ἀνεξαιρέτως τάτομα, τάποτελοῦντα τὴν κοινωνίαν, νὰ φέρουν. Εἶνε τὰ βάση ἐκεῖνα τὰ δποῖα ἀποτελοῦν τὰ στηρίγματα καὶ τὴν ἔξασφάλισιν αὐτῆς ταύτης τῆς κοινωνίας κατὰ παντὸς ἔξωτε-

φρικού ἢ ἐσωτερικού ἔχθρον. Ό αὖθις ως μέλος τῆς κοινωνίας γεννᾶται φέρων ἐν ἑαυτῷ τὴν κοινωνικὴν διφειλήν καὶ τὴν διφειλήν αὐτὴν πρέπει νὰ πληρώνῃ, ἐνόσῳ οὗτοῦ μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν.

Κατὰ τὸν Berthelot «δ ἀνθρωπος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαθέτῃ κατὰ βούλησιν τὴν ἐνεργητικότητά του, ἀλλὰ ὅφειλε πρῶτα ν' ἀποδώσῃ τὸ κοινωνικὸν δάνειον, μὲ τὸ βάρος τοῦ δποίου ἐγγεννήθη.»

Αὐτὴ εἶνε εἰς μεγάλας γραμμὰς ἥ σύνοψις τῶν ἀρχῶν τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης

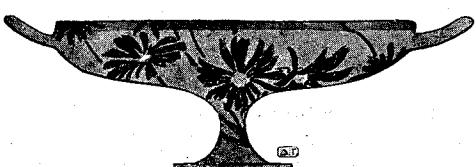
¹ Ἡ ἔξετασις δὲ τῶν κυριωτάτων ἔργων τὰ
δοποῖα τὸ πνεῦμα τῆς ἀλληλεγγύης ἐνέπνευσε

κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας, ἀποδεικνύει τὸ ἔξχως ἀνθρωπιστικὸν καὶ βαθύτατα φίλαλλον τῶν τάσεων τὰς δόπιας ἐγκλείει αὕτη: ὁ συνεργατισμὸς καὶ ή̄ ἀλληλοβοήθεια, εἰνέ γεννήματά της πρακτικαὶ ἐφαρμογαὶ τῆς ἡμικοποιητικῆς ἀρχῆς τῆς ἀλληλεγγύης. Ποία εἰνέ ή̄ κυριαρχοῦσσα ἰδέα εἰς τὴν σύστασιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς συνεργατικῆς ή̄ τῆς ἀλληλοβοηθητικῆς ἔταιρείας; ή̄ βελτίωσις τῆς θέσεως τῶν ἔταιρων, ή̄ κοινωνική των ἐνίσχυσις ὑπὸ πνεῦμα δικαιοισύνης καὶ συναδελφότητος καὶ πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι εἰς τὰς ἔταιρείας αὐτὰς δὲν ὑπάρχει οὔτε ὁ εὐεργέτης, οὔτε ὁ εὐεργετούμενος· καθεὶς εἰνέ εὐεργέτης συγχρόνως τοῦ ἄλλου καὶ εὐεργετούμενος παὸν τοῦ ἄλλου.

Αἱ μορφαὶ ὑπὸ τὰς δούιας ἐμφανίζεται εἰς τὸν καθημέριον βίον ἡ κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη εἶνε ποικίλαι: Συνεργατικαὶ ἔταιρεῖαι καταγαλόσεως, συνεργατικαὶ ἔταιρεῖαι παραγωγῆς, ἔταιρεῖαι ἀλσουπόλεων, ἔταιρεῖαι γεωργικαί, τράπεζαι λαϊκαί, ἔταιρεῖαι οἰκοδομικαί, ἐνώσεις ἐπαγγελματικαί, ταμεῖα ἀσφαλειῶν καὶ συντάξεων ἐργατῶν καὶ τόσα ἄλλα ἴδρυματα, δλα βασιζόμενα ἐπὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ληξαντος αἰῶνος «Ἐνωσις = ζωή, ἀνταγωνισμὸς = θάνατος.

Περὶ τινῶν ἐκ τῶν δργανώσεων τούτων ἐγράψαμεν ἡδη δλίγα. Ἀργότερα θὰ γράψωμεν καὶ δι' ἄλλας.

ΣΠ. Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

M O N A E I A ! *

Οἱ «καρδοτσαρῖοι» τὸν βρῆκαν κοιμισμένο, κατάχλωμο στὸ πρόσωπο σὰ λείψανο, καὶ ἥρθανε στὴν ἀνάγκη νὰ φωνάξουν καὶ νὰ τὸν κουνήσουν γιὰ νὰ τὸν ξυπνήσουν.

‘Ο ἐπιστάτης τοῦ ἔφερε τὸ συνηθισμένο παλάθι μὲ φαγώσιμα, καὶ νέα ἀπὸ τὴν Ποττόν.

— Χτές, στήν ἐκκλησιά, είδα πώς ἔνας ξένος, ἔνας στεργιανὸς περαστικὸς ἀπὸ τὸ χωριό, τὴν κύτταζε σὰ γέρωνας. Μὰ κι αὐτὴ τὸν κύτταζε. Ἔ, ἔ, δὲν ἀφήνουν ἔτσι μονάχη τῇ γυναικά τους οἱ ἄνθρωποι!

— Μά, πάψετε πιά, μπάρμπα! Εφιξέ! Αύτα μήν τὰ λέτε οὔτε γιὰ χωρατά!

“Ο ἀνθρωπάκος μισόκλεινε τὸ μάτι, καὶ φαινότανε πώς τοῦ ἔδινε νὰ καταλάβῃ πῶς ἥξερε τὸ μυστικό του. Καὶ ὁ Σέβιος κοκκίνισε, ρωτώντας ὅμελα τὸν ἑαυτό του τί θάκανε ἀν ἡ Ποττόη τοῦ πατοῦσε τὸ στεφάνι, ὅπως τῆς τὸ πάτησε αὐτός.

Οἱ μέρες περνοῦσαν, ἀτέλειωτες καὶ μονότονες, καὶ αὐτὸς πρῶτα-πρώτα παράτησε τὸ σκοπό του νὰ πάν καὶ νὰ δουλέψῃ στὸ χωριό τῆς Μα-

οιάννας, καὶ στεροφα δέχτηκε νὰ μείνῃ ἀλλὰ δυὸ χρό-
νια φύλακας στὴ σκάλα τῆς Δελούνας ζήτησε
διως, γιὰ τὸν Αὔγουστο, δυὸ βθομάδες ἄδεια.
Στὸν δὲ πόλον Ταῦρος μαρτυρεῖται

”Ηθελε νὰ πάῃ στὸ Σουελτσὶ. Τους «καρροτσα-
ραίους» ποὺ μποροῦσε νὰ είχανε γνωριμίες μὲ
τους χωριανοὺς τῆς Μαριάννας, ἀδιάκοπα τοὺς
ρωτοῦσε νὰ μάθῃ γιὰ τὴν οἰκογένεια τοῦ Σάννα.
Κανένας τους δημως δὲν ήξερε νὰ τοῦ πῆ τίποτα.
Τὸν Ἰούνιο ἔγραψε ἔνα δελτάριο στὸ γέρο, καὶ
τοῦ παραπονέθηκε πώς δὲν εἶχε λάβει καμιά
του εἴδηση. Οἱ ἀχάριστοι μουσαράριηδές του οὔτε
κανὸν ἀπάντηση τοῦ στείλανε. Κάποιοι κάποιοι τὸν
ἔπιανε μιὰ ἀδριστή ἀνησυχία. Κι ὅτι ἡ Μαριάννα
εἶχε μείνει βαρεμένη; «Ο γέρο - Σάννας είταν

ικανὸς ἀκόμα νὰ ἔπειλύῃ τὴν ἀτιμία τῆς κόρης του. Τις νύχτες ποὺ εἶχε φεγγάρι, καθώς γύριζε δλόγυρα στοὺς σωροὺς τὸ κάρδβουνα, ὁ Σέβιος θαρροῦσε πῶς ἔβλεπε τὴν ἄλλοκοτη μορφὴ τοῦ ψευτοκαλόγερου νὰ πετιέται ἀπὸ τὸν ἥσκιο τῶν ἐρεικιῶν καὶ νὰ χυμᾶ ἀπάνω του ἀγριεμένη.

Μὰ δο οὐργοῦσε ὁ καιρός, οὐθύσανε καὶ οἱ φόβοι του. Κάποτε τοῦ φαινόταν πώς ὅνειρο τὸ εἶδε. «Η μορφὴ τῆς Μαριάννας γινόταν ἔνα μὲ τῆς Ποττόης τὴ μορφή, καὶ αὐτός, σκλέψος πάλε στὶς μανίες του, στὸν πόδι του γιὰ τὴ γυναικεία συντροφιά, δὲν ἤξερε ποιά θὰ τοῦ εἴτανε πιὸ εὐχάριστη: ἡ συντροφιὰ τῆς γυναικός του ἢ τῆς χήρας ἢ συντροφιά. «Ενα βράδυ εἶδε ὅνειρο πώς οἱ δυὸ γυναικες πιάστηκαν ἀπ’ τὰ μαλλιὰ ἔξαιτιας του στὸ περιγιάλι. Η Ποττόη ἔβαλε κάτω τὴν ὀντίμαχη, καὶ θὰ τὴν ἔρωγκε στὰ κύπατα. Διὸ δὲν ἔπαινε αὐτὸς στὴ μέσην.

* Τέλος: «Παναθήναια» 15 Μαρτίου, σελ. 325.

Ο ἐπιστάτης ταχτικὰ τοῦ ἔφερνε, κάθε Δευτέρα, τὰ φαγώσιμα καὶ τὰ χαιρετίσματα τῆς Ποττόης. Αὐτὴ πήγαινε ἀληθινὰ στὸ καλήτερο, καὶ ἔνα πρωΐ, τίς πρῶτες τοῦ Ἀλωνάρη, δὲ Σέβιος τὴν εἶδε νὰ τοῦ κουβαλιέται ἔσφρακά, στὰ καπούλια τοῦ ἀλόγου τοῦ ἐπιστάτη, δύπος τὴν ἔβλεπε στὸν ὑπνο του. Καμώθηκε πῶς ἔγεινε ἔξω φρενῶν μὲ τὴν τρέλλα τῆς αὐτῆς, δὲ ἀνθρωπάκος ὅμως μισόκλεινε τὸ μάτι καὶ πῆρε δρόκο στὴν τιμὴ του πῶς ἤκεις ζητήσει πρῶτα τὴν γνώμη καὶ τὴν ἀδεια τοῦ γιατροῦ.

— Εἰδεμὴ θὰ σ' εὑρίσκα ἐπιτέλους στὸν ἄμμο σὰ ρέγγα παστωμένη, στεγνό, κοκκαλισμένο! — εἶπε καὶ ἔκλεισε τὸ μάτι, κυττάζοντας τὴν Ποττόη, σὰ νὰ τῆς ἔλεγε: ξέρουμ' ἐμεῖς τί τρέχει, εῖ;

Υστέρα τράβηξε ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γδύμηκε καὶ βούτηξε γυμνὸς μέσος στὸ νερό.

Ο Σέβιος καὶ η Ποττόη, ἀφοῦ ἐμειναν μόνοι κάτω ἀπὸ τὴν σκεπή, κυτταζόντουσαν κομπιασμένοι σὰν ἀρραβωνισμένοι, ἐνῷ πολυλογοῦσαν καὶ ἔλεγαν τὰ βάσανα πὸν τράβηξαν τόσους μῆνες χωρισμένοι. Ἐκεῖνος, φυσικά, πρόσεξε καλὰ νὰ μὴν ἀναφέρῃ τίποτε γιὰ τὸ πιὸ περίεργο ἀπὸ τὰ περιστατικὰ του.

Απὸ κείνη τὴν μέρα ή μορφὴ τῆς Μαριάννας ἀρχισε, νὰ σβύνῃ πίσω ἀπὸ τὴν μορφὴ τῆς Ποττόης: καὶ, δύπος στονειρό του, αὐτὴ ἔδω ἐμεινε νικηφόρα. Καὶ τὸν Αὔγουστο, ἀντὶ νὰ πάῃ στὸ Σουέλτσι, δὲ Σέβιος πέρασε τίς μέρες τῆς ἀδειας στὸ χωριό του.

Ἐνα βράδυ, περνώντας μπροστὰ στὸ σπίτι του παπᾶ, εἶδε τὴ γριὰ γιάτρισσα, πὸν μὲ τὸ κοφινάκι στὴν ποδιά της, πήγαινε νὰ γιατρέψῃ σὲναν πληγωμένο.

— Τί καινούργια, θειὰ Μαρία; Πῶς πᾶνε σοὶ δοκείες;

— Πότε καλὰ πότε κακά, — τοῦ ἀπάντησε φλεγματικὰ ἔκεινη.

Κάμανε μαζὶ λιγάκι δρόμο, καὶ πρὶν νὰ μπῇ στὸ σπίτι ὅπου τὴν καρτεροῦσαν, ή γριὰ εἶπε:

— Εμαθα ἔγω ὑστέρα, ποιοὶ εἴτανε οἱ μουσαριόρδες σου στὴ σκάλα τῆς Δελούνας.

— Αθελά του ἀνατρέχιασε ἔκεινος, σὰν κεντρισμένος ἀπὸ τὴν ἀνάμνηση.

— Ἐγὼ δὲν ἔμαδα τίποτα γιὰ δαύτους.

— Ἐγὼ ἔμαδα!

— Καὶ πῶς τὰ καταφέρατε;

— Καρδουνλάκι μου — εἶπε ή γριὰ δχι δίχως εἰρωνεία — ἔχω γόν' ἔν' ἀλογο, καὶ ταξιδεύω μὲ αὐτὸ χωρὶς νὰ φαίνωμαι, κι ἄμα θέλω νὰ μάθω τίποτα, τὸ καβαλλάώ καὶ δρόμο! . . .

— Ε, νὰ μοῦ τὸ δανείστε, τότες! Νὰ πάω ἀμέσως νὰ βρῶ τοὺς πιὸ πλούσιους σ' δλα τὰ περίκωρα καὶ νὰ τοὺς κλέψω τοὺς παράδεις, τὰ τυριά, τὰ μελίσσια. . .

— Καρδουνλάκι μου, τὸ βίδες δὲν ἀξίζει τίπο-

τις, ἄμα λείπη ή γνώση! — εἶπε σταράτα ή γριά. — Εἶδες ἔκεινον τὸ μουσαφίριο σου; Εἴτανε πλούσιος ἀνθρωπός τάφαγε δλα, ὡς καὶ τὰ ἔχει τῆς κόρης του. Κ' ὑστερα πήγαινε καὶ ζητιάνευε, ντυμένος σὰν καλόγερος, ὡς που ἔνα βράδυ ἔφαγε τὴ μαχαιριά ποὺ ξέρεις.

— Ε, γιατὶ δὲν εἶχε τάλογό σας ποὺ δὲ φαίνεται! Καὶ . . . μιὰ ποὺ κάνατε τὴν ἀρχή, πέστε μου καὶ γιὰ τὴ χήρα, τί χαμπέρια;

— Ξεχεις ὅρεξη νὰ τὸ μάθης; Εἶναι γιὰ νὰ στεφανωθῇ μ' ἔναν τσοπάνη, γεροντομπασμένο, μὰ πλούσιο.

— Ή ώρα ή καλή!

Οσο δύως κι ἀν τὴ στεναχώρησε, ή γριὰ δὲ θέλησε νὰ τοῦ πῆρε πῶς ἔμαθε τὰ νέα γιὰ τὴν οἰκογένεια του Σάννα. Ο Σέβιος συλλογίζόταν ἀκόμα καμιὰ φορὰ τὴ Μαριάννα, μὲ κάποιο ἀριστο αἰσθηματικής γιὰ τὸν ἀνθρωπό ποὺ εἴταν νὰ τὴν πάρῃ δὲν ἔλειπε δύως καὶ νὰ μὴν πῆ μονάχος του, γιὰ νὰ παρηγορέται:

— Μποροῦσε νάρθη καμιὰ συφορά καλλιοπή γένηκε τοῖς!

Ἐνα πρωΐ, κατὰ τίς τελευταῖς μέρες του Γεννάρη, ἐνῷ ἔβγαινε μὲ τὸ κοφινάκι στὴν ποδιά της, πὸν βιαστικὰ τὴν κράξανε σ' ἔνδος τσοπάνη ποὺ εἶχε πέσει ἀπὸ τάλογο, ή γιάτρισσα ἀκούσει νὰ λένε οἱ γειτόνισσες γιὰ κάποιο παράξενο περιστατικὸ ποὺ γένηκε τὴ νύχτα.

— Ενας καλόγερος ἀφρέτε εἶναι μαρό, κοριτσάκι, στὸ σπίτι τῆς κυράς - Ποττόης! Φάνεται εἶναι ἀποπαίδι, ἀπὸ γονιοὺς πλούσιους τὸ φέρονται ἀπὸ μακριά, ἵσως ἀπὸ τὸ Νονόρο. . .

Τὸ Νουόρο, γιὰ κεῖνες τίς ἀγαθὲς χωριάτισσες, εἴτανε σὰ νὰ λέμε τὸ Παρίσι, τόπος μακρινός, μεγάλη πολιτεία, δλη μυστήριο καὶ χαμιὸς τοῦ κόσμου.

Χίλιες ἰδέες καὶ γνῶμες περνοῦσαν ἀπὸ στόμα σε στόμα: μονάχα ή γιάτρισσα δὲ μιλοῦσε, καὶ ψηλαφοῦσε τὸ κοφινάκι, μετρώντας στὰ νευρικά της δάχτυλα:

— Μάχι, Φανιστής, Ἀλωνάρης, Αὔγουστος, τοῦ Σταυροῦ, Ὁχτώβροης, Ἄγι-Ἀντριάς, τοῦ Χριστοῦ, Γεννάρης — ἐννιὰ σωστοὶ μῆνες.

Κ' ἔσαφνα, σινιμένη ἀπὸ τὴν περιέργεια, μὰ δίχως νὰ τὸ δείχνῃ, ἀλλαξε δρόμο καὶ πῆγε κατὰ τὸ σπίτι τῆς Ποττόης.

Ἐμπρόδες στὴν αὐλίτσα εἴτανε μαζεμένες ἔνα σωρὸ γυναικοῦλες καὶ ξομπλάζανε τὸ περιστατικό. Στὸ μαγερεὶο ή νοικοκυρὰ ἔλεγε καὶ ξανάλεγε τὸ ξαρνικὸ ποὺ τῆς ἥρθε, δείχνοντας σ' ὄδους τὸ κοριτσάκι στὸν βύζαινε ἡσυχα-ἡσυχα τὸ γάλα ἀπὸ τὰ φουσκωτὰ καὶ μολυβόχωρα στήθια μιᾶς ξαδέρφης του Σέβιου. Ο φύλακας ἔλειπε, καὶ ὅτι πρῶτη ἀπὸ δλα ἀνησυχοῦσε τὴν Ποττόη εἴταν δρόβιος μῆπως αὐτὸς δεχτῆ μὲ κακὴ καρδιὰ τὴ μικρὴ καὶ ἀγνωστὴ μουσαφίρισσα.

Η γιάτρισσα ἔσκυψε νὰ δῃ τὸ μωρό· ή Ποττόη καὶ οἱ συγγένισσες της τὸ εῖχανε κι δλα φασιωμένο κατὰ τὸ ἔθιμο τοῦ χωριοῦ τους, δηλαδὴ μὲ χρωματιστὲς φασκιές, τὰ χεράκια μέσα τὸ κεφαλάκι κρυψότανε μέσα σὲ μιὰ σκουφίτσα ἀπὸ στόφα μὲ χρυσὲς φράντζες. Τὸ ξένο μωρουδάκι φαινόταν ἔτσι σὰ μικρὴ μούμμια τὸ προσωπάκι του, μὲ τὰ ξεκάθαρα κι δλα μισείδια του, εἴτανε χλωμοπράσινο, μὲ μιὰ χλωμάδα ἀρρωστιάρικη. Εμοιαζε σὰ γριούλα. Καὶ ἀφορμὴ νὰ σαστίζουν δσοι τὸ βλέπανε, εἴτανε τὸ παράξενο μοιάσμιδο του μὲ τὴν Ποττόη.

Κάποια γυναικούλα, γιὰ νὰ πειράξῃ τὴ νοικοκυρά, ἔλεγε:

— Μοῦ φαίνεται πῶς τὸ μωρουδάκι αὐτὸς δὲν ἔχεται ἀπὸ μακριά. Μὴ μᾶς τὸκανες δίχως νὰ πάρῃ εἰδηση δ' ἀντρας σου, τί λέσ, Ποττόη:

Καὶ τότε ή καλή κοπέλλα ξανάρχιζε γιὰ χιλιοστὴ φορὰ τὴν ίστορία της:

— Θὰ εἴτανε περασμένες ἐννιά, χτες τὸ βράδυ. Αξαφνα ἀκούωντας μὲ κυπριανή τὴν πόρτα. Θαρροῦσα πῶς εἴταν δ Σέβιος, καί, νὰ σᾶς πῶ, τρόμαξα γιατὶ συλλογίστηκα μὴν ἀρρωστησε κ' ἥρθε. Ρώτησα: Ποιὸς εἶναι; Φύλοι! μοῦ ἀποκρίνεται μιὰ δυνατὴ καὶ καθαρὴ φωνή. Ἄνοιγω, καὶ ποιόνες βλέπω; Εναν καλόγερο, ἔναν ἀπὸ κείνους τοὺς καλογέρους ποὺ συγχά περνοῦν ἀπὸ δῶ - πέρα μαζευόντας ἔλεη. Τραβοῦσε ἀπὸ τὸ γκέμι ενα ἀλογο φορτωμένο μὲ γεμάτα δισάκκια, καὶ παίρων δρόκο πῶς ἔκεινα τὰ δισάκκια μοῦ φάνηκαν γεμάτα στάρι. Γιὰ νὰ μὴν ἀφήσω τὴν δέωπορτα ἀνοιχτή, θαρρώντας πάντα πῶς δὲ καλόγερος ζητοῦσε ἔλεη, τοῦ ἔδωκα ἔνα φράγκο ποὺ εἶχα στὴν τσεπτή. Πήρε αὐτὸς τὸ φράγκο, καὶ μοῦ εἶπε:

— Ο Θεός νὰ σου τὸ ἀνταποδώσῃ, καλή μου γυναικά πρέπει δμως νὰ μοῦ κάμης μιὰ χάρη, γι' ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας. Νὰ μοῦ κράτησης ἔδω ἔν' ἀπὸ τὰ δισάκκια τοῦτα, δς αύριο τὸ πρωΐ. Φοβοῦμαι μήπως, ἔκει ποὺ θὰ κονέψω τὴ νύχτα, μοῦ πάρουν κρυφὰ τίποτα στάρι. Αὔριο τὸ πρωΐ θὰ ξαναπεράσω καὶ θὰ πάρω τὸ δισάκκι.

— Η γιάτρισσα σηκώθηκε νὰ φύγῃ.

— Πιστεύετε σεῖς νὰ θελήσῃ δ Σέβιος νὰ κρατήσῃ τὸ μωρό; — τὴ φώτησε ή Ποττόη.

— Πιστεύω ναί, — ἀπάντησε μὲ βεβαιωτικὸ τόνο ή γριά.

— Ο Θεός νὰ δώσῃ!

Κ' ή γριὰ γιάτρισσα κίνησε νὰ πάῃ νὰ δῃ τὸν τσοπάνη ποὺ εἶχε πέσει ἀπὸ τάλογο. Ως κ' ἔκει, μ' δλο τους τὸ δυστύχημα, μιλούσανε γιὰ τὸ περιστατικὸ τῆς Ποττόης.

Γιὰ πέντε ή ἔξη μέρες, σ' δλο τὸ χωριό, μόνο γι' αὐτὸς μιλοῦσαν: πολλὲς γυναικες βεβαιώνανε πῶς εἶδαν τὸν καλόγερο, καὶ κάποια εἶπε πῶς σὲ μιὰ σκεπή, ἔκει στὴν αὐλή. Υστέρα φεύγει, κ' ἔγω εἰλιγάνει στὴν φράντζα τῆς Ποττόης, καὶ δλοι εἴτανε βεβαιοί πῶς δ Σέβιος θάστελνε τὸ κοριτσάκι στὸ Δήμαρχο, γιὰ νὰ φροντίσῃ δ Δήμος νὰ τὸ μεγαλώσῃ.

Ἐνα βράδυ, ἐνῷ ἔβγαινε ἀπὸ τὸ σπίτι μὲ τὸ συνηθισμένο της τὸ κοφινάκι, ή γιάτρισσα συν-

στηκα: μπορεῖ κάποιος κακόβουλος, κάποιος ποὺ θέλει τὸ κακό τοῦ Σέβιου, νὰ γυρεύῃ νὰ τοῦ φτιάξῃ τίποτα. Αν δέξαφνα μέσα στὸ δισάκι, εἴτανε κρέας κλεμμένο; Αν αύριο τὸ πρωΐ καὶ αντὶς γιὰ τὸν καλόγερο, ἔρχοταν δ' νωματάρχης καὶ εὑρίσκει στὸ σπίτι μου, μέσα στὸ δισάκι, τίποτα κλεψιμάνικα;

«Μὲ τέτοιους στοχασμοὺς περνογύριζα στὸ μαγερεὶο, δίχως ν' ἀποφασίζω δὲν ἔπερε ή δχι νὰ κυττάξω τί εἴτανε μέσ' στὸ δισάκι. Αξαφνα, — βλέπετε, ἀκόμη ἀνατριχιάζω ποὺ τὸ θυμοῦμαι, — νὰ κι ἀκούω ἔνα κλάμα μωροῦ παιδιοῦ. Άμεσως μοῦ μπήκαν οἱ ψύλλοι σταυτιά. Δὲν είμαι καμιὰ θεόκουτη, ἔγω! — Έδω μέσα θάναι κανένα μωρουδάκι τοῦ Χριστοῦ μας, — εἴτα πειραμάτησα μὲ τὸ νοῦ μου — κανένα μούλικο! Τότε πιὰ δὲν εἶχα νὰ ντηριαστῶ. Πήρα τὸ φῶς καὶ κυττάξα μέσ' στὸ δισάκι. Τυλιγμένο στὸ μαλλί, βρήκα τὸ κοριτσάκι! Τόβγολα ἔξω, τὸ κυττάξα, μοῦ φάνηκε πῶς δινειρευόμονταν. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πιὸ παραξένο: τὸ μωρὸ εἴτανε τιλιγμένο μέσα σ' ἔνα πουκάμισο ἀντρίκιο, χωρατίκιο, καινούργιο, ἀμπονγάδιαστο ἀκόμα. Νά το.»

Η Ποττόη ξεδίπλωσε τὸ πουκάμισο, κρατώντας το ἀπὸ τὰ μανίκια: εἴτανε ἀπὸ φίνο πανί, ραμμένο μὲ τὸ χέρι.

Ολες οι γυναικες ποὺ εἴτανε ἔκει ζύγωσαν νὰ τὸ δοῦνε. Μονάχα ή γιάτρισσα έμεινε ἀσάλευτη στὴ θέση της, κοντά στὸ τζάκι, καὶ μόνο ποὺ καταδέχτηκε νὰ φέξῃ ἀπὸ κεῖ μιὰ ματιὰ στὸ ἀλλόκοτο σπάργανο.

Τὸ λοιπόν, εἶναι βέβαιο πῶς δ πατέρας τοῦ μωροῦ είναι ἀρχοντας, — εἴτε στὸ τέλος ή Ποττόη, — ἵσως κ' ή μητέρα του είναι καμιὰ ἀρχότισσα. Κ' ἔτσι κι ἀλλοιῶς, αὐτὸς ἔδω τὸ πουκάμισο καλὸ θάναι γιὰ τὸ Σέβιο.

Η γιάτρισσα σηκώθηκε νὰ φύγῃ.

— Πιστεύετε σεῖς νὰ θελήσῃ δ Σέβιος νὰ κρατήσῃ τὸ μωρό; — τὴ φώτησε ή Ποττόη.

— Πιστεύω ναί, — ἀπάντησε μὲ βεβαιωτικὸ τόνο ή γριά.

— Ο Θεός νὰ δώσῃ!

Κ' ή γριὰ γιάτρισσα κίνησε νὰ πάῃ δηλώση!

— Αφῆστε το τέλος πάντων — τοῦ λέω ἔγω, λιγάκι σαστισμένη — φτάνει νὰ μὴν ἔρθετε πρὶν έημερώσῃ . . .

— ΖΑ, δχι, ξέννοι

απαντήθηκε μὲ μιὰ γειτόνισσα, ποὺ γύριζε ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς Ποττόνης.

— Ό Σέβιος γύρισε, ξέρετε! Τὸ κρατάει τὸ κοριτσάκι! Πῶς σᾶς φαίνεται; Ή γριὰ δμως δὲν ἔψαλε τὸ ἀντίφων.

— Εέχασα τὸ κλειδί! — εἶπε ψάχνοντας στὸ κοφινάκι της.

Καὶ ἀλγυστῇ, ἀτάραχῃ, σὰ γυναίκα ποὺ τίποτα δὲν τὴν ἔπιπλεζε, ξαναμπήκε στὸ σπίτι νὰ πάρῃ τὸ θεομόμετρό της.

[Απὸ τὸ Ιταλικὸν υπὸ Ν. Π.] ΓΡΑΤΣΙΑ ΔΕΛΕΔΑΔ

ΚΑΙΣΑΡ ΦΡΑΓΚ (1822-1890)

Ο ταν δέ μέγας Βάγνερ ἥρχετο σύρων τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἡμιθέους τῆς Γερμανικῆς μιθολογίας, σιδηροφοροῦντα καὶ θρονβώδη σύμβολα ἐνεργείας καὶ δυνάμεως, ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ εὑρίσκετο εἰς στιγμὴν δπου τὰ χριστιανικά της ἴδαινια είχαν ὀχριάσει καὶ ἔπλεον εἰς τὴν ἀβεβαιότητα.

Αφέθη εὐκόλως εἰς τοὺς νέους ἰσχυροὺς θεούς, τοὺς δποίους δ γίγας τοῦ Βαΐρούτ ἔφερεν ἐπὶ τοῦ μουσικοῦ θεάτρου διαρκῶς παλαίστας, ἀτρομήτους, διαρκῶς δρμάντας καὶ κατακτῶντας. Ἡ θριαμβευτικὴ αὐτὴ ἐνέργεια τῶν ἔργων τοῦ Βάγνερ, τὰ δποῖα ἡσαν ὡς ἐμβατήρια ὁδηγοῦντα τὴν ἀνθρωπότητα εἰς νίκην ζωῆς, είχεν εἰνόπτην ἀποτέλεσμα ἐπὶ τῆς ἀδυνάτου ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων. "Αν κατ' ἀρχὰς τὴν ὑπεδέχθησαν μὲ δισταγμόν, τὸν δισταγμὸν αὐτὸν τὸν ἐγέννησεν ἡ τεχνικὴ δυσκολία τῆς βαγνερικῆς μουσικῆς, καὶ δχι τὸ βαγνερικὰ πρόσωπα.

Αλλὰ δὲν ἔβραδυνε τὸ βαγνερικὸν ἴδαινικὸν νὰ ἐπιβληθῇ. Ἀφοῦ κατ' ἀρχὰς ἔφορισε τὸν κόσμον, κατόπιν τὸν ἐμάγευσε. Διότι οἱ ἀνθρώποι, ἀδύνατοι τὴν ἐποχὴν ἔκεινην, ὅπως είναι πάντοτε μετὰ τὸν μαρασμὸν τῶν παλαιῶν ἴδαινικῶν μὲ τὰ δποῖα είχαν ζήσει ἐπὶ καιρόν, ἐμέθυσαν μὲ τὸ ἰσχυρὸν ποτὸν καὶ ἐφαντάσθησαν ἔκπτων διμέσους, ὅπως οἱ Βαγνερικὸί ήρωες.

Σήμερον ἡ μέθη αὐτὴ ἐπέρασε. Ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Βάγνερ ἔμεινεν ἡ ωμαλέα μουσικὴ τέχνη καὶ ποίησίς του, ἀλλὰ ἐπεσε τὸ φιλοσοφικόν του στοιχεῖον. Μᾶς ὠδήγησε πρὸς κατάκτησιν τοῦ ἵδεωδους μὲ μυθικὰς ἐκστρατείας, αἱ δποῖαι ἡσαν μόνον ὡραῖα ἐπη, κατάλληλα διὰ νὰ ζοῦν ἐντὸς αὐτῶν βαρεῖς ήρωες τῆς μιθολογίας, καὶ δχι ἀνθρωποι τοῦ πλανήτου μας. Εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου διὰ τὸν δποῖον μᾶς ὠδήγηε πρὸς τὰς κορυφὰς τῆς ζωῆς, ἐσταματήσαμεν ἀσθμαίνοντες. Ἡτο ἀδύνατον νὰ προχωρήσωμεν ἡμεῖς οἱ ἀνθρωποι, φρούντες τοὺς βαρεῖς θώρακας καὶ τὰς πανοπλίας τοῦ Σίγκφριντ. Τότε ἐννοήσαμεν δτι αὐταὶ αἱ νίκαι ἡσαν διὰ γίγαντας καὶ δχι δι' ἀνθρώπους τοῦ ἴδιου μᾶς ἀναστήματος. Μᾶς ἔχρειάζετο ἄλλου εἴδους πορεία πρὸς τὸ αἰώνιον ἴδαινικόν, τὴν δποῖαν νὰ ἡμποροῦμεν νὰ ἐκτελέσωμεν.

Ἐκεῖνος ποὺ μᾶς ἔδειξε τὸν νέον αὐτὸν δρόμον είναι δ César Franck. Ο Βάγνερ ἥλθε μὲ τὸ ξίφος, αὐτὸς ἥλθε μὲ τὸ Εὐαγγέλιον ἀνὰ κείρας. Καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τού είναι τὸ τῶν Εὐαγγελιστῶν, δπως δμως αὐτὸς τὸ ἐρμηνεύει. Μὲ τὰς «Béatitudes» (Μακαρισμὸς) ἔδειξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸν οὐρανόν, δχι περίφρακτον, δχι μὲ θύραν στενήν καὶ κλεισμένην μὲ τὰς κλειδας τοῦ Ἅγιου Πέτρου, ἀλλ' ὡς τὸ ἀπειρον κυανοῦν εἰς τὸ δποῖον ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἡμπορεῖ ν' ἀνέλθῃ ἀργὰ καὶ ἐλαφρὸν διὰ τὸν μυμάρια.

Ο Φράγκ είναι χριστιανὸς καὶ δχι ἀπλῶς θρησκος. «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους»: αὐτὸ ἐπίστευε καὶ αὐτὸ ἡμέλησε νὰ ἐρμηνεύσῃ. Ὁνειρεύεται μίαν ἀδελφότητα τῶν ἀνθρώπων ἐνωμένην εἰς ἔνα ἴδαινικόν, εἰς κοινὴν προσπάθειαν διὰ νὰ φθάσουν τὴν ἴδεωδη χαράν, ἔκεινην τὴν δποίαν ψάλλονταν αἱ ἀγαλλιαστικαὶ φωναὶ τῆς ἐνάτης συμφωνίας τοῦ Μπετόβεν μὲ τὰς λέξεις «Οἱ ἀνθρωποι θὰ είναι ἀδελφοὶ ἐκεὶ δπου τὰ φτερά σου μᾶς ὀδηγοῦν». Ο Φράγκ ἡμέλησε διὰ τῆς μουσικῆς τοῦ νὰ ἀγαπῆσῃ, δπως δ Χριστὸς καὶ δ Μπετόβεν ἡγάπησαν. Αὐτὸ μᾶς λέγει δλον τοῦ ἔργον καὶ ἴδαιτέρως αἱ Béatitudes.

Ο Βάγνερ μᾶς ὠδήγησε νὰ κατακτήσωμεν διὰ τῆς πίστεως πρὸς τὴν δύναμιν μας.

Μεγάλη καὶ ἡσιωνὴ ἡ ἐκστρατεία, μεγάλη ἡ χαρὰ ποὺ μᾶς ἔδωσεν, ἀλλὰ ἐφήμερος.

Ο Φράγκ δμως μᾶς ὠδηγεῖ εἰς τὴν κατάπτησιν μὲ ἐντελῶς ἀντίθετα μέσα. Θέλει νὰ δώσῃ εἰς τὴν ψυχήν μας τὰ ζησυχα πτεροὰ τοῦ ὡραίου καὶ τῆς ἀγάπης. Μᾶς καλεῖ νὰ ἀναπτύξωμεν δλα τὰ στοιχεῖα τῆς ὠδαιότητος καὶ τῆς ἀγαθότητος ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὸν ἀνθρωπον, καὶ νὰ ζησωμεν μίαν ζωὴν ἀπλῆν, εἰρηνικὴν καὶ ὑψηλήν. Τὴν γαλήνην ζητεῖ δ Λιδάσκαλος. Καὶ ἀναμφιβόλως ἔαν καμμεν μίαν ζωὴν την συμφωνίαν διὰ τὸν Ναπολέοντα, δλα τὸν ἀπηρνεῖτο κατόπιν, δπως ἔκαμμεν δ Μπετόβεν, δταν ἔμαθεν δτι δ προστάτης τοῦ λαοῦ ἐθμυσίασε τὸν τίτλον τοῦτον διὰ τὸ ξίφος τοῦ κατακτητοῦ.

Ο Φράγκ είναι μία ἀπὸ τὰς μεγίστας φυσιογνωμίας τῆς συμφωνικῆς μουσικῆς.

Μετὰ τὸν Μπετόβεν τὸν δποῖον τόσοι σπουδαῖοι μουσικοὶ ἔμιμηθησαν, μόνος αὐτὸς ἐση-

μείωσε σταθμὸν εἰς τὴν συμφωνικὴν μουσικήν. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὸ μέγα πρότυπον ἦτο δ Μπετόβεν. Ἀναμφιβόλως ἔσακολουσθεὶ καὶ ἵως ποτὲ δὲν θὰ παύσῃ νὰ είναι, ἀλλὰ δ Φράγκ, ἐνῷ ἀναχωρεῖ ἐπίσης ἀπὸ τὸν Μπετόβεν, ἔχει δμως τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ είναι δ ἀνανεωτής του. "Εδωσε νέαν μορφὴν εἰς τὴν Γαλλικὴν συμφωνίαν τῆς ἐποχῆς μας. Μετὰ τὸ ἔργον του ἡ Γαλλικὴ σχολὴ ἡμπορεῖ νάντιας απαχθῆ νικηφόρος πρὸς τὴν σύγχρονόν της Γερμανικήν.

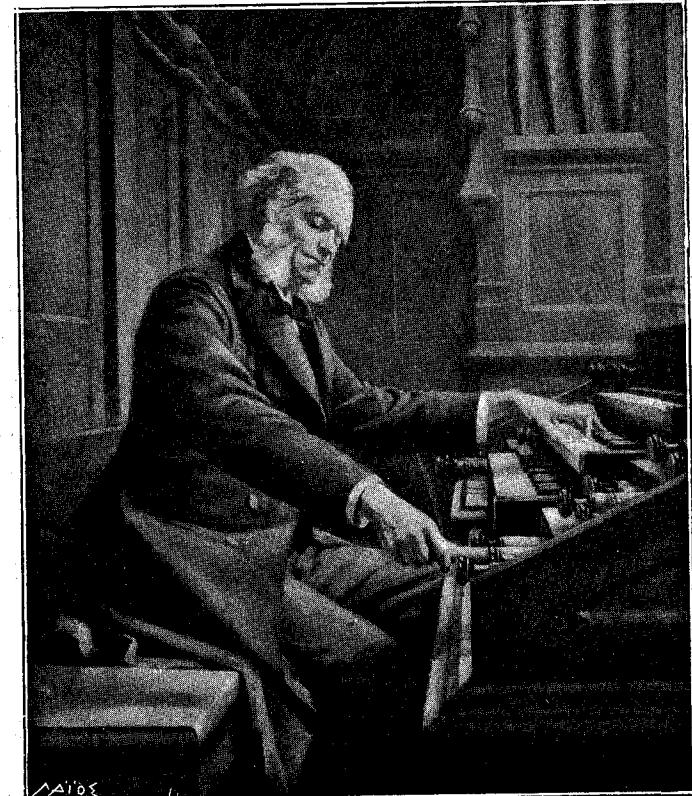
Βαθυτάτην ἐπιρροὴν είχεν δ Φράγκ εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν Γάλλων μουσικῶν ἔργων τῆς νέας σχολῆς.

Τὸ κορυφαῖον τῶν ἔργων του είναι αἱ «Béatitudes», μέγα θρησκευτικὸν ἐπος γραφὲν ἐπὶ στίχων τῆς Mme Colombe. Ἐδῶ δ Λιδάσκαλος ενδρῆκε τὸν χῶρον διὰ νὰ ἀναπτύξῃ ἀνέτως τὸ μουσικὸν καὶ φύλοσοφικὸν ἰδεῶδες του, καὶ νὰ ἐκδηλώσῃ τὸν τεχνικὸν του πλοῦτον εἰς δρχήστραν, χορωδίαν καὶ μονωδίαν. Τὸ λιμπρέτο είναι διαλογικὸν ποίημα ἔμπνευσιμόν απὸ τοὺς Μακαρισμὸς τοῦ Εὐαγγελίου. "Αποτελεῖ μεγάλην cantate.

Ο Ιησοῦς Χριστὸς παρουσιαζόμενος καλεῖ τοὺς ἐκλεκτοὺς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Εἰς τὴν φωνὴν του ἀπαντοῦν δ χορός, δ ὀδηγήστρα καὶ διάφορα πρόσωπα οὐρανίων δυνάμεων καὶ θνητῶν. Πλέκεται δὲ ἐπὶ τῆς σκηνῆς δλόνιηρον χριστιανικὸν ἔργον, τὸ δποῖον, ἀν καὶ δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ θέατρον, ἡμποροῦμεν νὰ δονομάσωμεν δρᾶμα, μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν ὑπέροχον δραματικὴν ἔκφρασιν τῶν διαλόγων καὶ τῶν μονολόγων του.

Αἱ Béatitudes είναι τὸ μόνον δρατόριον ποὺ ὑπάρχει μὲ θρησκευτικὸν πνεῦμα διάφορον τῆς αὐτηρᾶς ἐκείνης θεοσεβείας καὶ πίστεως, δ ὁδοία διδημούργησε τὰ θρησκευτικὰ ἀριστούργηματα τοῦ Μπάχ, τὸν Παλεστρίνα καὶ τῶν ἄλλων. Είναι τὸ δρατόριον τῆς νεοχριστιανικῆς ἀντιλήψεως. Καὶ δὲν είναι ἀπλῶς σύμπτωσις δτι δ Χριστὸς παρουσιάζεται εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ δς ἔνα πρόσωπον καθὼς τὰ ἄλλα πρόσωπα. "Ερχεται ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὸ νέφος τὸ δποῖον τὸν μετανιώνοντας, καὶ διαφορούμενος δρᾶμα, μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν ὑπέροχον δραματικὴν ἔκφρασιν τῶν διαλόγων καὶ τῶν μονολόγων του.

Δὲν ὑπάρχει ἔργον τοῦ Φράγκ ποὺ νὰ μὴ φέρῃ τὴν σφραγίδα τῆς μεγαλοφυΐας του. "Η Συμφωνία του ἔγραφη εἰς ἐποχὴν δπου ἔφαντας πολλαὶ ἀλλα συμφωνίαι σπουδαίων μουσικῶν. "Έγραψαν ἔκεινοι πολλάς, ἀσχοληθέντες μὲ ἐπιμονὴν εἰς αὐτὸ τὸ είδος. "Ο Φράγκ ἔγραψε μόνον μίαν, ἀλλὰ είναι δ μόνη μετὰ τὰς

ΚΑΙΣΑΡ ΦΡΑΓΚ

ΥΠΟ ΔΔΩΣ Ι. RONZIE

Μπετοβενικάς συμφωνίας δόπου κεντρίζει με νέον χυμὸν τὴν συμφωνικὴν μουσικὴν.

Σπάνιον ἔργον διὰ τὴν τόλμην μὲ τὴν ὅποιαν πηδᾶ τοὺς φραγμοὺς τῆς συμφωνικῆς παραδόσεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν θεμάτων.

Ο Φράγκ δὲν ἐστάθη περιωρισμένος εἰς κανένα ὡρισμένον εἶδος.⁷ Εψαλε μὲ τὸ αὐτὸ πάθος καθέδεντος φραγμούς τῶν θεμάτων. Η ὁραιά ψυχή του ἔτρεξε παντοῦ, εἰς τοὺς κήπους δὲν τῶν θρησκειῶν.

Αὐτὸς δὲ Χριστιανός, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, ήτο καὶ εἰδωλολάτης, ἀφοῦ ἔγραψε τὸ αἰθέριον συμφωνικὸν ποίημα «Ψυχή». Ἐκεῖ ὑμηνησε τὸ φύλημα τοῦ "Ἐρωτος καὶ τῆς Ψυχῆς, καὶ τὸ αἰώνιον αὐτὸ θέμα, τὸ ὅποιον ἔδωκεν ἀριστουργήματα εἰς τὰς τέχνας, ἔλαβε μὲ τὴν μουσικὴν τοῦ Φράγκ μίαν θαυμασίως πλαστικὴν δημιουργίαν. Εἶναι εὐτυχία τὸ ἀκουσμα τῆς μουσικῆς αὐτῆς σελίδος.⁸ Οταν οἱ Ζέφυροι μεταφέρουν τὴν Ψυχὴν εἰς τοὺς κήπους τοῦ "Ἐρωτος καὶ δίδεται τὸ αἰώνιον φύλημα,—ποῖον χρῶμα, ποία σεμνότης γραμμῆς, ποία πλαστική! Δὲν ἀκούμεν, ἀλλὰ βλέπομεν πλέον τὰ μακάρια τοπία καὶ τὸ γαλήνιον πτερύγισμα. Αὐτὴ δὲ περιγραφικὴ τέχνη φαίνεται διὰ τὸ ἐπηρέασεν ἰδιαιτέρως τοὺς νεωτέρους Γάλλους μουσικούς.

Τὸ ἑξύλιγμα τοῦ ἔργου εἶνε τὸ ἔξης: "Η Ψυχὴ κοιμᾶται. Ἔνα μοτίβο ἔκφραζε τὸ ἀόριστον ὄντερον ποὺ γεννᾶται εἰς αὐτήν. Δεύτερον μοτίβο ζωρότερον μᾶς εἰδοποεῖ διὰ ἡδη σχηματίζεται ἐνα πάθος. Εἰς τὸ δεύτερον μέρος οἱ Ζέφυροι τὴν σηκώνουν εἰς τὰ πτερά των καὶ τὴν μεταφέρουν εἰς τὸν κήπον τοῦ "Ἐρωτος. Ἐδῶ δὲ ὅρχήστρα μὲ ἐνα allegretto περιγράφει δὲλας τὰς μαγείας ἔαρινον τοπίου. Ἀκούνται δύο χορδοί. Η μία ἔχειν τὸ ὁραιόν πάθος ποὺ γεννᾶται εἰς τὴν Ψυχήν, καὶ δὲλλη τῆς δίδει τὴν συμβουλὴν νὰ κρατήσῃ μέσα της αὐτὸ τὸ αἰσθημα εἰς ἐντελῶς ἴδεωδή κατάστασιν χωρὶς νὰ τὸ συγκεντρώσῃ ποτὲ εἰς ὠρισμένην μορφήν. Ἀλλὰ μετ' δλίγον δὲ ὅρχήστρα ἀναγγέλλει τὴν ἐμφάνισιν τοῦ "Ἐρωτος εἰς τὸν κήπον. Η Ψυχὴ μοιραίως θὰ παραβῇ τὴν συμβουλὴν. Δίδει τὰ χεῖλη της εἰς τὸ αἰώνιον φύλημα.

Μετὰ τὸ φύλημα δῆμως ἀρχίζει διὰ τὴν Ψυχὴν ἡ μυστηριώδης ἀνησυχία καὶ ἀμφιβολία, δὲ αἰώνιος ἐπίλογος τοῦ πρώτου φιλήματος. Τὰ αἰσθηματα αὐτὰ ἔκφραζονται εἰς τὸ τρίτον μέρος τοῦ ἔργου. Ζει λύσις ἔρχεται δὲ συγχώρησις καὶ δὲ αἰτοθέωσις τῆς Ψυχῆς.

Προσθέτομεν, δὲς ἔργα διὸ ὅρχήστραν, καὶ τὰ «Rédemption» καὶ «Procession» δύο ἔργα ὀρθονοῦντα εἰς ἔμπτευσιν καὶ εἰς πρωτοτυπίαν τέχνης. Ο Φράγκ ἔγραψε καὶ διὰ τὸ θέατρον τὴν Hulda καὶ τὴν Ghisèle. Αν καὶ εἶναι ἔργα πολὺ σοβαρά, δὲ ἴδεαλιστης δῆμως Διδάσκα-

λος δὲν ἔφθασε φυσικὰ εἰς αὐτὰ ἐκεῖ δόπου ἔφθασε μὲ τὴν συμφωνικὴν τοῦ μουσικὴν.

Ἄπο τὰ χαρακτηριστικά τοῦ ἔργου τοῦ Φράγκ εἶναι ἡ musique de chambre. Κουραρέττο, κούνιτέττο, σονάτα διὰ βιολί καὶ πιάνο καὶ αἱ περίφημοι Variations Symphoniques διὰ πιάνο καὶ δρχήστραν. Ἐκεῖνο δῆμως ποὺ ἔχει διὰ τὴν πρωτοτυπίαν του εἶναι τὸ «Prélude chorale et fugue». Τὸ τελευταῖον αὐτὸ δῆμπορεῖ ἀφόβως νὰ τεθῇ δίπλα εἰς μίαν φούγκαν τοῦ Μπάχ καὶ μίαν σονάταν τοῦ Μπετόβεν.

Άλλὰ τὸ μεγαλείτερον τῶν ἔργων του εἶναι πιθανῶς ἔκεινο ποὺ δὲν τὸ γνωρίζομεν οὔτε θὰ τὸ ἀκούσῃ κανεὶς εἰς τὸ μέλλον. Εἶναι τὰ αὐτοσχεδιάσματα ποὺ ἔκαμνεν δὲ διδάσκαλος εἰς τὸ δργανον τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Κλοτίλδης κατὰ τὴν ὥραν τῆς λειτουργίας, διότι ἡτο δργανον τῆς ἔκκλησίας αὐτῆς τῶν Παρισίων. Ἐκάθητο μὲ σταυρωμένα χέρια ἐμπρὸς εἰς τὸ μέγα δργανον ἀκούων τὴν ὁρχὴν τῆς λειτουργίας, χριστιανὸς καὶ πιστεύων. Μόλις δὲ κωδωνισμὸς εἰδοποιοῦσε τὸ "Οργανον διτι ἡλθεν ἡ ὥρα νὰ ὑμνήσῃ τὸν Κύριον, τὰ χέρια τοῦ Διδασκάλου ἔγγιζαν τὰ πλήκτρα, καὶ τότε ἀντηχοῦσαν ὀρμονίαι ποὺ δὲν εἶχαν γραφῆ ποτέ, ὑμνοι ποὺ ἔγεννωντο τὴν στιγμὴν ἔκεινην, ὑπαγορευμένοι ἀπὸ τὴν μεταρριζομένην Ψυχὴν τοῦ Διδασκάλου, εἰς τὸ "Οργανον, στιγμαῖα δημιουργήματα ποὺ ἀφιναν ἀμέσως τὴν γῆν καὶ ἀνέβαιναν εἰς τὸν οὐρανόν, χωρὶς νὰ λάβουν οὔτε τὴν ὑλικὴν ὑπόστασιν ἐνὸς χειρογράφου!

Υπάρχουν εὐτυχῶς ἀνθρωποι οἱ δηποιοὶ μᾶς πληροφοροῦν περὶ τῆς μεγάλης ἀξίας τῶν στιγμαίων αὐτῶν δημιουργημάτων ποὺ ἔχαμησαν διὰ παντός. Εἶναι οἱ μαθηταί του ποὺ τὰ ἔκρουσαν καὶ μεταξὺ αὐτῶν δὲν Vincent d'Indy, μία κουρφὴ τῆς Γαλλικῆς μουσικῆς.

Διατί δὲ Διδάσκαλος δὲν τὰ ἔγραψε ποτέ; Τὸ αἴτιον διστάζει κανεὶς νὰ τὸ ἀναφέρῃ, τόσον εἶναι πρὸς ἐντροπὴν τῶν συγχρόνων του.

Ο μέγας μουσικὸς δὲν εἶχε καιρὸν νὰ γράψῃ τὰς περισσότερας ἐμπνεύσεις του. Ήτο βιοπαλαιοιστής! Ο δημιουργὸς τῶν «Béatitudes» ἥγωνται νὰ θρέψῃ γυναῖκα καὶ παιδιά, τὴν οἰκογένειάν του, τὴν δηποίαν ὑπεραγαποῦσε.

Ἄπο τὴν ἡμέραν του, ἀφιερωμένην εἰς τὸν ἄγωνα τῆς ζωῆς, δὲ ἀδόριθμος ἐπαναστάτης κατώρθωντες νὰ κλέψῃ τρεῖς ὥρας, ἀπὸ τὰς 5 ἔως τὰς 8 τὸ πρωΐ, διὰ νὰ προφθάσῃ νὰ μᾶς ἀφῆσῃ μερικὰ ἀριστουργήματα. Τόσον καιρὸν μόνον πτήσεως ἀφήνει νὰ κοινωνία εἰς τὸν ἀετόν αὐτόν. Άλλὰ τὸ ὑπέφερε χριστιανῶς, διότι ποτὲ δὲν ἐλημνονοῦσεν διὰ ἡτο περιστερά... Σήμερον οἱ ἀνθρωποι γονατίζουν ἐμπρὸς εἰς τὰ ἔργα ἔκεινα τοῦ Φράγκ, τὰ δηποῖα πρὸς εἴκοσιν ἐτῶν ἐσφύριζαν.

ΓΡ. ΠΑΣΣΙΑΝΟΦ

ΟΙ ΨΥΧΕΣ

Πῶς παραδέρνουνται οἱ ψυχὲς στοῦ πόνου τὰ πελάγη! Κ' εἶνε φριχτὸς δὲ δρόμος τους, κ' εἶνε φριχτὴ ἡ λαχτάρα. Μηδ' ἀπὸ δῶ δεπρόβιαν κάποιοι καινούργιοι μάγοι Μηδ' ἀπὸ κεῖ τραβήχτηκεν ἡ φοβερὴ κατάρα.

Νέφη πυκνὰ σωριάζουνται μὲ τὴν δρμὴ τοῦ ἀνέμου Καὶ χαροκόπι στήνουνε σαρδώνιο οἱ νυχτερίδες. Ψυχὴ μου, ποὺ ἀνατρίχιασες μέσα στὸ θρῆνος, πέ μου Τὴ νέκρᾳ ἀν ἀφουγκράστηκες καὶ τὰ κοράκια ἀν εἶδες.

ΧΡ. ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΗΣ

Η ΓΡΙΑ

Μονάχη, στὴν κλίνη της, ἡ γοιά δὲν κοιμᾶται. Γυρνᾶ ἔσαναγνυνᾶ τὰ βαρυδόμοιρα πόκαλα, μιὰ φλογούλα δῆμως τῆς μένει ἀναμμένη στὸ μυαλό, καὶ δὲ γαληνεύει. Βαρύ εἶναι τὸ κεφάλι, κομμένα τὰ νεφρά, πάγος τὰ πόδια, κ' ἡ φλογούλα γυροφέρνει ἀδιάκοπα. Τὴν ταράζει ἡ μουσικὴ ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὰ παράμυρα τοῦ διπλανοῦ σπιτιοῦ καὶ γι' αὐτὸ δὲν κοιμᾶται.

Λέγει ἡ μουσική: Εἶν' δημοφρη ἡ ζωή, ἀμά στὸ γαλανὸ τὸν οὐρανὸ ἀποκάτω, ἔξπλεγονται οἱ ξανθές πλεξούδες, ἀμά τὰ ταίρια ἀργοδιαβαίνοντας σιμὰ στὶς δράνες κορφολογοῦν ἀντάμα ούδα καὶ φιλιά.

Στοχάζεται δὲ γριά: "Αχ! ἀσπρα ποὺ εἴτανε τὰ μπράτσα μου, ἀπαλός μου δὲ λαιμός, κ' ἡ ζωή μου ἀνάλαφρο!"...

"Ερχεται ἀντάμα μὲ τὴ μουσικὴ ἔνα ρυθμικὸ γλύστρημα βημάτων, δηπον πυνοδεύει μέσα στὸ νύχτιον δραμα τὸ γλυκὸ κυμάτισμα τῶν νέων κορμιῶν. Νοιώθεται, μέσος στὸν κυνηγητὸ ποὺ οἵ νότες τρικυμίζουν, τάντρικο μπράτσο στέρεα σφιγμένο στὸ γυναίκειο πλευρό· μαντεύεται, ἀπάνω στὸ γυναίκειο στῆθος, νὰ ξεψυχᾷ, μὲ τὸ στερον δεύτερον μουσικό, δηδοσιά τοῦ λαιμοῦ, προχωρεῖ..." Αχ!

"Η ξαναμμένη φαντασία ἀνηφορεῖ μιὰ σκαλιτική δηποια εἶναι στὰ τριανταεννιά της χρόνια.

δλότρεμο περονᾶ στὰ ξυλιασμένα σκέλια — πῶς μοῦ ἔρθεται τὸ βάλς!... "Όλα τὰ βάλσια τὰ παλιὰ τοῦ Γιόρτσα καὶ τοῦ Στράους, τὰ βάλσια ἀπὸ τὶς παλιὲς τὶς δηπερες... Γριά ἔγώ, γέρικοι χοροί... Τὶ σπαραγμός, αὐτὴ δὲ μουσική! Νὰ μποροῦσα μονάχα νάκουμποντα στάλλο αὐτὶ στὸ μαξιλάρι, — ἀπὸ τὸ ἔνα εἶμαι κονφή! ἀπὸ ἔκει δῆμως μοῦ πονοῦνε τὰ δόντια καὶ δὲ βαστοῦν νὰ ξουλιστοῦνε. "Αχ! ἔχ! τὰ εἴκοσι μου χρόνια! "Αχ! τὰ τριάντα μου τὰ χρόνια! "Ας μποροῦσα μόνο νῆμαι στὰ τριανταεννιά... Καλότικη δηποια εἶναι στὰ τριανταεννιά της χρόνια.

δλότρεμο περονᾶ στὰ τριανταεννιά της χρόνια της ημέρας... σταματᾶ... λέσ καὶ τὶς ἔλειψε

η πνοή... προχωρεῖ, κι ὁ σταφυλίτης τρέμει ἀνάμεσα στὰ πόστεγα τραγανὰ τοῦ λαιμοῦ, προχωρεῖ..." Αχ!

Σφαγμένη ἀπὸ ἔνα δραμα φριχτό, ἀνταριασμένη ἀπὸ ἔνα βδελυρὸ στοιχειό — τὰ χρόνια της! τὰ χρόνια της! — ή γοιά κουκουλώνεται ἀπὸ τὸ κεφάλι, κι ἀρχινᾶ τὰ κλάμματα.

ΝΕΑΙΡΑ

[Απὸ τὸ Ιταλικὸν ςπὸ Μ. Δ.]

ἐκ δοχ. 40000 ἑτησίως, πρέπει ύπο τὰς παρούσας οἰκονομικάς συνθήκας τῆς χώρας μας νὰ θεωρῶνται ἀρκεταὶ διὰ τὰς ἀναγκαίας ἐπιστημονικάς ἐργασίας τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ἡτοι τὴν ἔνδοσην τῶν περιουσικῶν αὐτῆς, τὸν πλουτισμὸν καὶ τὴν συντήψουσαν τῆς βιβλιοθήκης της καὶ τὴν ἔκτελεσιν μικρῶν ἀνασκαφῶν. Ἀλλως τε δὲ καὶ διὰ τὰς ἐργασίας ταύτας ἐδοτανώντο ἐσχάτως, ἐπὶ σειράς ἐπόν, πολὺ ὀλιγώτερα ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, οὐδὲ λεπτόν δὲ θά ἥδυνατο δι’ αὐτᾶς νὰ δαπανᾶ ἢ ἕιναιοις μετὰ τὴν ψήφισμα τοῦ νόμου τοῦ κ. Εὐταξίου, πόδις ἔκτελέσιν τοῦ ὅπιούν θὰ ἦτο ὑποχρεωμένη, ὃς ἐδειχθῇ ἐκ τοῦ κατὰ Τανούσιον καταρτισθέντος προϋπολογισμοῦ αὐτῆς καὶ περὶ τὰς 50000 δρ., ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτῆς περιουσίας νὰ καταβάλῃ. Ὁστε καὶ διὰ την Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν, διὰ την εὐδοκίμησιν τῆς ὅπιοις κάλλιον καὶ μᾶλλον παντὸς ἄλλου ἐνδιαφέρονταις καὶ μοχθοῦσιν οἱ ἀρχαιολόγοι, είνει εὐεργετικός ὁ νέος νόμος. Οὐδεὶς δ’ ἀποκατάληπτος θὰ εὐφρεύῃ, διτις νὰ θεωρῇ ἐπίβλαβη ἢ καὶ μόνον ἀσκοπῶν τὴν ἀνάθεσιν τῆς διευθύνσεως τῶν ἀρχαιολογικῶν πραγμάτων εἰς συμβούλιον ἔξ εἰδικῶν διὰ νόμου κατατείσειν.

Τὸ συμβούλιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Εταιρείας ἀπό τελεῖται βεβαίως ἐξ ὑπόδρων φιλοτίμων καὶ ἀκέραιών οἵτινες είνει ἄξιοι πάστος τιμῆς, δι' ἣς φροντίδας καὶ κόπους ἀφιλοκερδῶς ὑπέρ τῆς ἀρχαιολογίας καταβάλλουσι, οὐδεμία δῆμος ἐγγύησις πάραχει. Ότι πάντοτε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον θά καταρτίζεται καὶ δοτὶ ἐτῶν μελλόντων τοῦ συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Εταιρείας μελῶν δὲν θά λειτη τοὺλάχιστον τὸ ἄναγκαιον ὑγιές ἐνδιάφερον ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ αποτελεῖσθαι γνώσεις πρὸς σκόπιμον διένυσθαινον ἀντώνητο πρόγραμμα, ἀτίνα θά ἔχωσι τὰ ἐξιδικῶν ἀρχαιολόγων μελλή τοῦ ὑπὲρ τοῦ νόμου καταυτίζουμενου συμβούλιον

Οι Φημιώδεις δάχαιοι λογικοί νόμοι θὰ είναι τελείου και θὰ καρποφορήσωσιν, διαν, — όπως ευχόμεθα και πρότεινε νά γίνη λίαν προσεχῆς — κατορθωθῇ νά αύξησθω δι' οἰδουθήποτε τρόπου οἱ πόροι τοῦ εἰδίκοιτού δάχαιαλογικού ταμείου, διότι διά τοῦ γλύσαρου ποσού τῶν 270000 δραχ., διπερ προορίζεται διά πάσας τάσσας δάχαιοι λογικάς ἀνάγκας τοῦ κράτους, ἀντὶ τῶν 600000, ἢ 700000, αἵτινες ἐδάπαντο μέχρι τοῦδε θὰ είναι αὖθις ἀντικατασταθῆντας τὴν προσανάπτως τῆς δάχαιων μημειών.

Η προϊστορική Ελλάς. — Μία νέα θεωρία

ΕΙΣ τὰ τελευταῖα «Πρακτικά» τῆς Ἀρχαιολογικῆς Εταιρείας δ ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων Θεσσαλίας π. Ἀρβανιτόπουλος δημοσιεύει μακράν πραγματείαν περὶ τὸν ἐκεῖ ἀνασκαφῶν καὶ ἐφευνῶν τον καὶ θίγεις τὸ ζήτημα τῆς προϊστορικῆς Ἑλλάδος ἐν γενικαῖς γραμματίς.

Κατά τὸν κ. Ἀρβανιτόπουλον κοιτίς τῶν λαῶν τῆς λεγομένης Ἀρίας ή Ἰνδογερμανικῆς ὁμοφυλίας δὲν ὑπῆρξεν ή Ἰνδική, οὐδὲν χώρα τις εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀσίας, ἀλλ' αὐτὴ ή Ἐλλὰς καὶ ή ἐγγύς Μεσόγειος; οἱ δὲ λαοὶ διεσπαργμένοι συνήκανται ἐπὶ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἐρυthrηνην, ἀλλ' ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς ἄλλας

χώρας.
Τὴν γνῶμην ταῦτην στηρίζει εἰς τὴν ὑπαρξίαν τῆς Ἐλλάδος πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, ὡς ἀπέδειξεν ἡ Πλα-
λαιοτολογία, καὶ εἰς τὴν ἀμφιβοήτησιν τοῦ ὅτι ἡ Ἰν-
δική (Σανσκριτική) γλῶσσα εἶναι δὲ ἀρχαιότατος τύπος
τῶν γλωσσῶν τῆς ὁμοφυλίας· διότι πρός τὴν Ἰνδικήν
ἀμφισβήτει τὴν ἀρχαιότητα ἡ παναρχαία Ἑλληνικὴ
γλῶσσα, ὡς ἀπέδειξαν ἐσχάτως σημαίνοντες γλω-
σσάνθη.

¹Αλλὰ τὸ κυριώτατον στοιχεῖον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνώμης ταύτης εὐδίσκει ὁ κ. Αρβανιτόπουλος εἰς τὴν

φύσιν αὐτήν, εἰς τὰς ἀνασκαφὰς καὶ τὰ πράγματα,
πρὸς τὰ δοποῖα καὶ αἱ παραδόσεις τῶν ἀρχαίων συμ-
φωνοῦν.

Παρετήρησε δηλ. ἐν Θεσσαλίᾳ ὅτι αἱ ποιοῖστορικαὶ ἀκροπόλεις (μαγοῦλες), αἱ ἄφθονοι εἰς τὴν θεσσαλικὴν περιόδα, εὐρίσκονται πλησίον λιμνοθαλασσῶν ἡ ἐλών, ἐντὸς τῶν ὅποιων κατέψησεν ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ὅστις ἦτο ἀλιεὺς καὶ ὅστις μετὰ χιλιάδας ἑταῖρος κατέψησεν ὡς γεωργός τὴν πλησίον αὐτῶν ἔηράν. Οἱ συνοικισμοὶ οὗτοι φθάνουσιν εἰς βάθος 10 καὶ 12 καὶ 15 μέτρων· τοῦτο ἀποδεικνύει τὴν μεγάλην αὐτῶν ἀρχαιότητα.

Περὶ τὴν 4ην π. Χ. χιλιετρίδα ἀναπτυχθέντες οἱ ἄνθρωποι διὰ τῆς εὐδέσεως τοῦ χαλκοῦ, ἡτὶς ὑπῆρξεν μεγαλειτέρᾳ καὶ σπουδαιοτέρᾳ τῶν ἀνακαλύψεων, συνήκουσιν φύσει δρυόδεσει καὶ ὑπήρξοτε σημεῖα πλάσιον τῶν ὁρέων. Οἱ συνοικισμοὶ οὐδὲν ἔγενοντο ὑπὸ τὴν δῆμην ἡρώων, τοὺς δποὶ οὓς οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἀναφέρουσιν ἐκ παραδόσεως ὡς οἰκιστὰς πόλεων.

Ἐκ τούτου ὁ ἄνθρωπος ἐγένετο καὶ κυρήγος καὶ ποιμὴν διελθών τὸ τρίτον στάδιον τῆς ἀναπτύξεως του τῆς φυσικῆς.

Τὴν ἀνάπτυξίν του ἐν τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ χαλκοῦ παρακολουθοῦσιν οἱ ἀρχαιολόγοι ἀσφαλέστερον διὰ τῶν ἔγγασιῶν τοῦ Ἐναντίου καὶ ἄλλων μέχρι τῶν Τρῳῶν πολεμῶν καὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Δωριεών, ὅτε ἀρχεταὶ ἡ Ἰστορικὴ καὶ γνωστὴ περίαδος τῆς Ἑλλαδος.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ή Θεσσαλία, ἐκ τῆς δποιάς παρε-
εκινήθη ὁ κ. Ἀρβανιτόπουλος εἰς δημιουργίαν τῆς
θεωρίας ταύτης, θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς ή
κοιτίς τοῦ ἀνθρώπου, ἐκεῖ τίθεται ή Θεολογία τῶν
ἀρχαίων, ἐκεὶ οἱ ἀγῶνες τῶν Τιτανῶν, ἢτοι τῶν στοι-
χείων τῆς φύσεως, ἐκεὶ καὶ ὁ κατακλυσμός καὶ ή μετ'
αὐτὸν νέα γένεος τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐννοεῖται ὅτι διὰ πολλῶν λεπτομερεῶν ὑποστηρί-
ζεται ἡ γνώμη αὐτῆς, καὶ νέων ἐργασιῶν καὶ ἐφευνῶν
ἐν Θεσσαλίᾳ πρὸ πάντων ἔχει ἀνάγκην πρὸς ὑποστή-
ξιν. Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τὴν ἄλλοτε ἐγκαταλειμμέ-
νην Θεσσαλίαν ἐστόραφη ἀπὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ σκαπάνη
καὶ δρᾶσις τῶν ἀρχαιολόγων, θάτι ἵδωμεν δὲ τι μᾶς
ἐπιφυλάσσει τὸ ιελλόν.

**Υπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἀπεφασίσθη νὰ
ἐπαναληφθῶσιν αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Ἐρετρίας διὰ
τοῦ ἐφόρου κ. Κ. Κουρουνιώτου.**

Θὰ ἀποπερατωθῇ ἐν πρώτοις ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος, δῆτις ἡτο δὲ κυριώτερος ἐν τῇ πόλει τῆς Ἐφεσίας ναός, τοῦ ἑτέρου μεγάλου ἑρετικοῦ ιεροῦ τῆς Ἀμαρουσίας Ἀρτέμιδος, σύντινος παραμοίαιν εἰσεῖται ἀγνωστος ἡ ἀκριβής θέσις, κευμένου ἔκειτος τῆς πόλεως. Οὗτος ἀνεκαλύφθη τῷ 1911, εὑρέθησαν δὲ παρ' αὐτὸν καὶ τὰ ἀγάλματα τοῦ ἀετωμάτος, ἐν φιαρίστατο Ἀμαζονομαχίᾳ μὲ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἀντιόπης ὑπὸ τοῦ Θησέως ἐν τῷ κέντρῳ, ἔργα τῶν ἀρχῶν τῆς 5^{ης} π. Χ. ἐπαντακτηριόδες. Τὰ ὑπαύσια καὶ σπουδαιότατα ταῦτα ἀγάλματα εἶνε ἔκτεθειμένα ἐν τῷ μουσείῳ Χαλκίδος.

ΕΙII τῆς ὁδοῦ Βαλτετοίου πρὸ τῆς ὑπὸ ἀριθ. 46 οἰκίας κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν τῆς ὑπονόμου ἀνευρέθη εἰς τάφος ἐλληνιστικῶν πιθανῶν χρόνων ἐκτισμένος διὰ μαρμάρινων πλακῶν. Ἐντὸς αὐτοῦ πλήν τῶν ὅστῶν ὑδρέθησαν μόνον δύο ἐφθαμμένια μαρμάρινα ἀλάβαστρα. Κατὰ τὰς πλημμοφορίας τῶν περιοικών καὶ κατὰ τὴν ἐκσκαφὴν τῶν θεμελίων τῶν παρακειμένων οἰκιῶν ὑδρέθησαν δύοιοι τάφοι.

ΚΑΙ ἄλλα ἀξιόλογα ενδόήματα ἀνεσκάφησαν τελευταίως εἰς τὴν Λάρισαν: βάθμα ἀνδριάντων, ἀνηματικαὶ ἐπιγραφαῖ, δεκάς τμημάτων ἐπιτυψβίων πιγραφῶν, καὶ ἀγωνιστικαὶ ἐπιγραφαῖ, ἐκ τῶν δύοιων

μία, φέρουσα τὰ ὄντα νικητῶν κατὰ τοὺς μεγάλους ἀγώνας τῆς Λαρισός, περιέχει καὶ ὄντα γυναικὸς Λαρισαίας, ἣ τις ἐνίκησε εἰς τὴν βαρεῖαν ὁρματοδρομίαν.

ΜΕ πολλήν λαμπρότητα κ' ἐπισημότητα ἔγινεν τὰ ἐγκαίνια τῆς ἀρτιουστάτου Ἰταλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΚΑΤΑ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολής Ἀθηνῶν, δ. κ. ΧΙΛΛ ὡμβλησε περὶ τῶν ἐν Κορίνθῳ ἀνασκαφῶν κατά τὸ 1909, ὁ κ. Α. Κ. Τζόνσων περὶ ἐπίγραφης ἔνδεισίσης ἐσχάτως ὃν ἀπότοι εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ δ. κ. Γ. Δίνωνωρ περὶ τῶν ἐν Δελφοῖς θησαυρῶν τῶν, Κυιδίων καὶ Σιφνίων.

ΤΟ 'Ιστορικὸν κ' Ἐθνολογικὸν Μουσεῖον, τὸ δόπιον ἔσχάτως ἐπλουτίσθη με πλουσίας δωρεάς ἐθνικῶν κειμηλίων, μεταφέρεται ἐκ τοῦ Πολυτεχνείου' Αθηνῶν, εἰς τὸ πρός τοῦτο δωρηθὲν μέγαρον Κοζάκη Τυπάλδου ἐπὶ τῆς Λεωφόρου 'Αμαλίας.

Η Γαλλική Ἀρχαιολογική Σχολή ἐπαναρχίζει τὰς ἀνασκαφὰς εἰς Δῆλον. *

ΠΑΡΙΣΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

«H Ἐνθεσις τῶν «Ἀνεξαρτήτων»

ΤΗΝ προπερασμένην Παρασκευήν, (ή Παρασκευή είνε
καθιερωμένη στο Παρίσιο διά τάς ἐνάρξεις), ἀνοικεύεται
ἐντός προσωπικού ἀλλά σημαντικού τας διαστάσεις
κτιρίου ή εἰκοστή ἔκτη ἡ τέταρτη έκθεσις τῶν «Ἀνεξαρ-
τήτων» (Indépendants). Ἡ ἔκθεσις αὐτή, ἡτις συγά-
σιγά κατώρθωσε νὰ λάβῃ τὴν σημασίαν ποὺ είχεν
ἄλλοτε διὰ τὸν καλλιτεχνικὸν κύδομον τὸ ἐπίσημον
Salon, συγκεντρώνει κατ' ἔτος τὰ ἔργα ὅλων τῶν νέων
καλλιτεχνῶν πάσης σχολῆς ή μᾶλλον τῶν ἀντιαστομέ-
νων πρὸς πᾶσαν σχολήν, ὅσοις ἀποτοκούνονται, ὡς ἀντικαλ-
λιτεχνική, τὴν ὁρχὴν ἐλλανοδίκου ἐπιτροπῆς, ὅποια ἡ
στὰ ἐπίσημα Salons τῶν «Γάλλων Καλλιτεχνῶν» καὶ
τῆς «Ἐθνικῆς Ἐταιρείας» ἀποφασίζουσα περὶ τῆς
ἀποδοχῆς τῶν ἔργων εἰς τὰς ἔκθεσις αὐτὰς καὶ ἀπο-
νέμουσα τὰ βραβεῖα. Οἱ «Ἀνεξαρτήτοι» ἀπότεινονται
ἄπειδενίος στὸ κοινὸν διὰ τὴν κρίσιν, καὶ κάθε καλλι-
τέχνης, ἡ μᾶλλον καθ' ἔνας ποὺ βαστᾷ πινέλο καὶ πα-
σαλείφει χρώματα, ἔχει τὸ δικαίωμα, ἀφοῦ πληρώσει
ἔνα μισθων ποσὸν διὰ τὰ ἔξοδα, νὰ ἔκθεση ωρίσμενόν
ῳδιμόδιον ἔργων. Κάθε κρόνον δὲ αἰδεῖναι δ ἀριθμὸς
τῶν οὑτικελεύθων αὐτῶν ἔφετος τὰ ἔκθεμένα ἔργα
ὑπερβαίνουν τὰς ἔξι χιλιάδας! Δὲν εἰμιτορεῖ κανεὶς
ὅμως γ' ἀργηθῇ διτὶ συγχρόνως παρατηρεῖται καὶ ση-
μαντικὴ ἀνύψωσις τῆς καλλιτεχνικῆς ἀξίας τῶν παρου-
σιαζομένων ἔργων. Δὲν λείπουν, βέβαια, οὐτε εἰνε
δυνατόν τὰ λείψουν ποτὲ ἀπό ἔκθεσιν ἐλευθέρων, ταῦτη
ἀκατονομάστων καὶ τερατωδῶν ἀποκυμάτων εἴτε
ἀρχαρίων, ἡ καὶ ἀπλῶς διασκεδαζόντων εἰς βάρος
τοῦ φυλαρύχου κοινοῦ ψευδοκαλλιτεχνῶν, ἀλλὰ μήπως
εἰς τὰς ἄλλας ἔκθεσις ή ἐπει τῆς διαλογῆς ἐπιτροπῆς
κατορθώνει νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πλημμύραν τῶν ἀνου-
σίων ὃσον καὶ ἀκαλαισθήτων ἔργων; Ἀφοῦ εἰς τὴν
δῆθε σοβαρωτέραν θεωρούμενην ἔκθεσιν τῶν Γάλ-
λων Καλλιτεχνῶν εἰμιτορούσαν καὶ μάλιστα ἐπρεπε νὰ
λείπουν τὰ δύο τρίτα τούλαχιστον τῶν ἔκθεμάν
κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἐπιεικεστέων, δὲν πρέπει γ' ἀπορῆ-
κανεῖς ἀνὴρ ίδια ἀναλογία εὑρίσκεται καὶ εἰς τοὺς
«Ἀνεξαρτήτους», μὲ τὴν μόνην διαφορὰν διτὶ ἐδῶ
τ' ἀνάξια προσοχῆς ἔργα εἰνε πολὺ ἐπιθετικώτερα καὶ
ἀντὶ νὰ περνοῦν ἀπαρατήρητα, ἐπιβάλλονται εἰς τὴν
προσοχὴν τοῦ θεάτου, τὸν ταράττουν καὶ τὸν τρομά-
ζουν καὶ τὴν ἀλλόκοτη τεχνοτροπίαν τους, τὴν ἀνυθε-
σίαν ἢ τὴν ἔκκεντροικότητα τῶν θεμάτων. Ἐντούτοις

ἡ ἔκθεσις αὐτὴ εἶνε ἡ πλέον ἐνδιαφέρουσα, διότι μᾶς ἀπιτόφεπι ν' ἀντιληφθοῦμε τὰς νεωτέρας τάσεις τῆς ἔχνης καὶ μέσα εἰς τὴν ἀσυνάρτητον καὶ πολλάκις ἀερατώδη προσπάθειαν πρὸς νεωτερισμὸν νὰ διακρί-
ψουμεν τὴν ἰδιοφύνων ποῦ καὶ ποῦ κανενὸς προδόμουν.
Εφέτος ἡμπορεῖ κανεὶς ν' ἀποφανθῇ χωρὶς δισταγμόν,
ὅτι μεταξὺ τῶν νέων ὅσοι δίδουν τὰς καλλιτέρας ἐλπί-
δας, οἱ πλειστοὶ φαύνονται νὰ ἐγκαταλείπουν τὴν ἐπὶ
τόσα ἔτη παρασύρουσαν αὐτούς σχολὴν τῶν «Impres-
sionistes», τὴν θεωροῦσαν τὴν πιστὴν ἀπόδοσιν τῆς
φωτεινῆς εἰκόνος, τῆς ἀκτίνος, ὃς τὸν κύριον σκοπὸν
τῆς ζωγραφικῆς, καὶ νὰ στρέφονται πάλιν πρὸς τὴν
γάγάλην, τὴν διακοσμητικὴν ζωγραφικὴν (peinture
décorative), καὶ νὰ παίρνονται διδάγματα ἀπὸ τὸν Poussin
ὅστις ἀντρίζειν διασημότερος καλλιτέχνης τῆς σχολῆς
αὐτῆς ἐν Γαλλίᾳ. Τὴν νέαν αὐτὴν ὁδήσην τῆς τεχνῆς
δὲν εἶνε δυνατόν νὰ τὴν ἀντιληφθῇ δ ἐπισκεπτὴ τῆς
διακρίσεως αὐτῆς κρίνων ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ζωγρά-
φων ποὺ φαίνονται νὰ τὴν ἀκολουθοῦν. Αὐτοὶ χάνον-
ται μέσα εἰς τὸ πλήθος τῶν ἀναρχικῶν ἢ τῶν προσ-
ταθούντων νὰ μιμηθοῦν τοὺς σημαντικωτέρους ἐκ
τῶν ἡγετῶν τῶν διαφόρων κλάδων τοῦ «Impressionis-
me», ὡς τὸν Monet, τὸν Pissaro, τὸν Cégaune,
Gauguin, Renoir, κτλ. Οἱ μιμηταὶ αὐτοὶ κατορθώ-
νουν συχνά ν' ἀποδώσουν πιστὰ τὰ ἐλαττώματα τῶν
διδασκάλων καὶ μόνον αὐτά, ἐκ τῶν νέων δὲ ὀλίγοι,
ἄλλα καὶ οἱ ἐκλεκτότεροι, φαίνονται τέλος νὰ ἐννό-
σαν διτὶ τὸ «Impressionisme» εἶνε τρόπος καὶ δχι
καποτὸς τῆς ζωγραφικῆς καὶ αὐτὴ ἡ μειονόψη φέρει
ξανάρ-
χεται σήμερον εἰς τὴν σπουδὴν τῶν γραμμῶν καὶ τῆς
διακοσμητικῆς συνθέσεως τῶν ἔργων.

Μέσα εἰς τὰς ἔξ αὐτάς χιλιάδος ἔργων θὰ περιορι-
σθοῦμε ν' ἀναφέρωμε καμιά δεκαριά ἐκ τῶν πλέον
παρατηρουμένων καὶ ποὺ φαίνονται ν' ἀνοίγουν νέον
δρόμους στήν τέχνην.

Τά καλά πορτραΐτα είνε σπάνιο είς τους «'Ανεξαρτήτους» έξαιρεσιν ἀποτελούν ἡ δυνατή καὶ πλήρης ζωῆς αὐτοτροσώπογραφία τοῦ μεγάλου Νορβηγοῦ Ζωγράφου Edward Diriks, ποὺ δίδει τὴν ἐντύπωσιν τροχέος καὶ στερεοθεμέλιοτον βράχον τῆς πατρόδοσης περιέργον πορτραΐτο οὐ πότερον ὑπὸ Joseph Pérelmann, ποὺ μὲ δόλον τὸν τεχνήτὸν φωτισμὸν του καὶ τὴν ἔργοτητα τοῦ χρώματος κατορθώνει ζωηρὰν ἀπόδοσιν τῆς φυσιογνωμίας. Τά καλά τοπογραφήματα είνε ἀλ̄ ἐναντία πολλὰ εἰς τὴν ἔκθεσιν αὐτῆν· θ̄ ἀναφράμεν τὰ βίαια ἀλλὰ τόσον φωτεινὰ τοπία τοῦ Rousquet, τὰς πλήρεις θελγήτρου καὶ φυινοπωρινῆς μελαγχολίας τοπογραφίας τῶν Beerschotlliῶν ὑπὸ Bauché, τὰ ἰδιόρυθμα τοπία μὲ τὰ εὐθύμα χρώματα τοῦ René Juste. Τοῦ Dufrenoy μιὰ ἀποψίς τῆς πλατείας des Vosges ἀποδίει θαυμάσια τὴν ποισινήν ἀτμοσφαῖραν, τὰ δένδρα τὰ ἐλαφρὰ καὶ τὴν εὐρυθμὸν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν ἀρχαικῶν σπιτιῶν μὲ τὶς καμάρες. Τοῦ Asselin βλέπομεν σειρὰν εἰλικρινῶν, στερεῶν ἐντυπωσίων ἀπὸ τὴν Βρετανίαν. Τά γυναικά είνε πολλὰ εἰς τους 'Ανεξαρτήτους, πολλὰ καὶ ἀπαίσια καὶ ἀπελπιστικά ὅταν δὲν είνε γελοῖα. Οἱ πολλοὶ ἔκ τῶν ζωγράφων ὅπας ἀντιδράσουν κατὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἀρχῶν κ' ἐπὶ τῇ προφάσει ὀληθείας διαλέγουν ὡς μοδέλα ὅντα ἀμορφα, στιγματισμένα, τῶν δοπιών τὰ σώματα, δχι γυνιά, ἀλλὰ γυδινά, γεννοῦν τὴν φρίκην. "Ἄλλοι δοκιμάζουν τὰς ἰδιορυθμοτέρας *'impressionistes'* μεθόδους καὶ τὰ ποτὶ βράβεα χρώματα· βλέπει κανεὶς σώματα καφετειά καὶ πράσινα, ἀλλὰ σχηματισμένα ἀπὸ μεγάλους κύβους ὅλων τῶν χρωμάτων, θαλασσιά μάγγουλα, κίτρινα μαλλιά καὶ ἀμέτοητες ρόχας πλαγιασμένουν γυναικῶν ὅλων τῶν σχημάτων καὶ ἀποχρώσεων. "Αν" ὡς δὲν τραπτὴν κανεὶς εἰς φυγὴν ἔξ ἀρχῆς, προχωρῶν θ̄ ἀπαντήσῃ μερικά παρήγορα γυνιά καὶ ἵσως ὀναλάβῃ κάποιαν ἀλπίδα διὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος

Θ' ἀναφέρωμεν τὸ «μάζευμα τῶν πορτοκαλιῶν» τοῦ Dussouhet, ὅλιγον ἄψυχον ἵσως ἄλλα μὲ καλογραμμένα στερεὰ σώματα, ὁδονικά, στημένα μέσα σε ὕδαιν φωτεινὴν ἀτμοσφαῖραν· τοῦ ίδιου μιὰ σπουδὴ γυμνοῦ γέματή δύναμι καὶ τέχνη. Ὁ Blanchet, ἀν καὶ πολὺ τολμηρὸς καὶ ὀλίγον χορδοειδῆς, θεωρεῖται ὁ ἀλιθὸς κληρονόμος τοῦ κανόπολος *Rue de la Cha*.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ωδεῖον Αθηνῶν

λαχιστούσα κανονικέν, στο βαθός δὲ τρία ἄγραφα που παλεύουν. Τὸ ἔργον εἶνε ἀπὸ τὰ καλλιτερά τῆς ἐκθέσεως, ἀλλ᾽ οἱ χρωματισμοὶ του ἔχουν κατί τοῦ αποκριώτικον· ἡ κυριαρχοῦσα ἀπόχρωσις εἶνε ἔνα τρικανταφύλλι, ίώδες, ὡσάν κηλίς μαύρου κρασιοῦ σὲ λευκὸν ψφασμα, τὸ γυμνὸν σῶμα τῆς γυναικός ὡς καὶ ἡ ἄμμος γύρω της εἶνε τοὺς ἰδίουν αὐτοῦ τόνου. Τοῦ Francis Jourdain δύο γυναικες παῖδεςσοι μ' ἔνα κομμάτι ρούχο-δειχνον τὸν πλούσιαν τέχνην τοῦ ζωγράφου αὐτοῦ. «Οἱ Girieψ, ἐκ τῶν ἀρχηγετῶν τῶν ἀνεξαρτήτων ἔχει συμπειριληφθῆ καὶ αὐτὸς μετάξεν τῶν ἐπογομασθέντων «τὰ Θεριά» (les Fâlves) διὰ τας ἀγρίας καὶ ἀνατρεπτικάς θεωρίας των, ἀποδεικνύεται δῆμως ἀνώτερος καὶ πολὺ συντηρητικώτερος τῶν ἀλλων εἰς τὰ ἐφετεινά ἔργα του: γυμνή καὶ προσαπογραφίσις γυναικῶν μᾶς φαινεται δὲ πολὺ πιστότερα ἀκολουθῶν τὰ μαθήματα τῆς παραδόσεως, προσπαθῶν νά την ἀναζωογονήσῃ, παρὰ πολλοὶ δῆθεν σεβόμενοι αὐτὴν που τὴν ἀφίνονται ν' ἀπονεκρώνεται καὶ νά σβύνῃ». Αλλο «Θεριό», ὁ Othon Friesz δικαιολογεῖ περισσότερον τ' ὄνομά του αὐτό- ἐκθέτει ἔνα ἀνεκδιήγητον ἐπίγειον Παράδεισον. Τὰ φυτά, τὰ ζῶα καὶ τὸ δόλον τοπίον εἶνε ζωγραφισμένα μὲ πολὺ «μαστορικά», ἀλλὰ τὸ ζεῦγος τῶν προγόνων εἶνε τερατώδες, μιὰ Εὔα στραβοκάνα καὶ ἔνας Αδάμ προγάστωρ τρώγοντα μὰ πατάτα μὲ φωβερούς μορφασμούς, σάν νό. προβλέπονταν ὅλα τὰ δυσάρεστα που τοὺς σύμβοτον! «Ο'Ruy ἐκθέτει σειράν γυμνῶν εὐγόραμμων, δρεκτικῶν: ἐντυπωτικοὶ σπανίᾳ μέσα εἰς τὰ τόσα χλωρωτικά γδαφένα η σάπια σώματα, τῶν δοποίων μᾶς δείχνουν τὴν πιστήν ἀναπραστάσιαν. Τοῦ X. Roussel η τέχνη εἶνε πλούσια, βασιλική, ἥδονικώτατα πλαστική. Τὸ τοπίον του δόπου δύο ἵπτεις φθάνουν ἔξαφνα πρὸ δύο γυμνῶν γυναικῶν εἶνε ἔκτάκτου λαπτούπτος.

Μία παράθησις επιβάλλεται. Είς τὴν κοσμοπολι-
τικὴν αὐτὴν ἔκθεσιν, ὅπου οἱ Σλαβοὶ καὶ οἱ Ἀγγλοσά-
ξωνες εἰνε τόσον πολυάριθμοι, μόνον πάλιν μεταξὺ^{τῶν} Γάλλων είμπορες κανεῖς ν' εύρῃ καλλιτέχνας που
νῦ αἰσθάνονται ἀκόμη τὸν ωνθμὸν τοῦ ὥραίου εἰς τὸ
ἀνθρώπινον σῶμα, ἀλλὰ πόσον δίγιονς καὶ μεταξὺ^{αὐτῶν}!

Τελευταίον θ' ἀναφέρωμεν καὶ τὴν νέαν σχολὴν τῶν «Précimabüistes» ἢ «νεο-βυζαντινῶν». Ἀφοῦ ἔθαψαν τὴν πρὸ τοῦ Ραφαὴλ τέχνην, ἔξυμνησαν τοὺς «Primitifs» καὶ ἐφθασάν μεχρι τοῦ Giotto καὶ τοῦ Cimabue, τώρα οἱ νεωτεροίστεντες ἀπεφύσισαν ὅτι ἡ ἀληθινή τέχνη εἶνε μόνον ἡ βυζαντινή, ὅποια σώζεται εἰς τὸν Cimabue καὶ ὅχι πέραν αὐτοῦ. Οἱ νεο-βυζαντινοὶ αὐτοί, ποὺ ἀνακατωνούν ἐννοεῖται δῆλος τὰς πρωτογενεῖς ἢ ὑστερογενεῖς τέχνας εἰς τὰ ἔργα των, δὲν λειπούν ἀπὸ τὴν ἔκθεσιν αὐτήν, ἀλλ' αἱ προσπάθειαὶ των ἀποληγούν ἀνευ ἐξαιρέσεως εἰς θεάματα πιὸ τερατώδης ἀστεῖα, παρὰ ἐνδιαφέροντα. Ο Soitschion καὶ δοκιμαστής Kasperovitch Σλαβοῦ, ἀλλως τε καὶ ὃς ἐκ τούτου γνωρίζοντες κάπτως καλλίτερα τὴν βυζαντινὴν τεχνοτροπίαν, εἴνε ἐκ τῶν ἀρχηγητῶν τῆς νεο-βυζαντινῆς αὐτῆς σχολῆς. Μᾶς φαίνεται δηλὼς ματαία ἡ προσπάθειά των ἢ σημερινὴ ἀντιληφτές τῆς τέχνης διαφέρει τόσον ἀπὸ τὴν βυζαντινὴν εἰκονογραφίαν, ἡτίς ἀλλως τε δὲν ἦτο αὐτὴ τὸ λαμπρὸν ἄνθος τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς. Υποτελῆς τῆς θρησκευτικῆς ἀρχιτεκτονικῆς ὑπήρχε

ζεν ίδιως διακοσμητική τέχνη, ήτο δὲ μακράν τοῦ νά
ζχη τότε τὴν θέσιν πού κατέλαβεν εἰς τὸν νεώτερον
δυτικὸν πολιτισμὸν ἡ ζωγραφική αὐτῆς πηγάδει εἴκε
τῆς Ἀναγεννήσεως ἥτις θάμην ἔσπαι ή κατ' ἔδογχην
ἔποχὴ τῆς τέχνης, ὃς ἐννοοῦμεν ἡμεῖς σήμερον τὴν
ζωγραφικὴν.

ION

κ. Φωκᾶ θὰ είχε νὰ ἀντλήσῃ πολλά ἐπιχειρήματα περὶ τὰς ἀξίας της καὶ περισσοτέρους ἐπαύοντος. Ἀλλ᾽ ἐπαναλαμβάνω ὅτι τὴν στήλην αὐτὴν οὐχὶ ἄπαξ ἀπησχόλησε τὸ τάλαντον τῆς διαπεροῦνς οἰδοῖον.

‘Ο ‘Ωδικὸς δῆμιλος Ἀθηνῶν

ΟΥΤΕ σύλλογος, οὗτε ἑταίρεια, οὗτε πρόσεδροι, οὗτε γραμματεῖς, οὗτε Φαρισαῖοι. Κάτω τὰ δφίταια. Τριάντα παιδιά τοῦ λαοῦ συνεκεντρώθησαν εἰς ἓνα νεύμα ἐνὸς τους δὰ ἀνθρωπάκουν: τοῦ Μιχαήλ Λεβέντη. Πόιος λοιπὸν εἶνε αὐτὸς ὁ μαγνῆτης ὁ ὀποῖος ἔμαγνῆτισε τριάντα ἀνθρώπους, τους ὅποιους δὲν ἔκατόρθωσαν νὰ μαγνητίσουν σύλλογοι, μέγαρα, τάπητες, καθόπεπται... χαρτοπαίγνια; Ἰδού μία ἀμυδρὰ σκιαγραφία του. «Ἐνας κοντόγονδρος, τύπος πλέον καταστός μὲ τὴν πλατύνγονδρον ἡσεούμπλικαν καὶ τὴν φιλαρέσκων ἀνεμιζόμενην φιογκάτην καὶ πλατυτάτην γραβάνων. Νεαρώτατος, ἀεικίνητος, σφουρά, διμιλητικός, εὐπροσήγορος, μετριόφρων. Ἡ τέχνη δὲν τὸν ἀπησχόλησε μέχρι τοῦδε ἀκόμη μὲ τὰς παντοειδεῖς καὶ ιδιοτρόπους ἀπατήσεις τῆς. Ἀκόμη δὲν τοῦ ἔδειξε τὴν ἀντιστροφή τητά της καὶ τὰ φοβερά της ὁγκάθια. Πρός τὸ παρόν τὸν χαῖδεν μόνον. Παίζει μαζύ του. Ἀλλ' ἡ ὄδος, τὴν ὅποιαν ἥρχισεν ἥδη ὁ Λεβέντης νὰ διανύῃ, θὰ τοῦ παρουσιάσῃ κάποτε ἀναπόφευκτα καὶ τὰς ἀκάνθας καὶ τὰς τριβόλους. Ἀλλὰ διὰ τὸ «κάποτε» αὐτὸ δὲν θὰ ἀσχοληθῶ. «Οσον διὰ τὸ «τώρα» ἀρκεῖ ἡ πρώτης γνημόνην εἰς τὸ Δημοτικὸν Θέατρον πρώτη ἔμφανσις τοῦ ζΩδιοκυνό Όμύλου» νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ μπονή καὶ ἡ ἐπικέλεια θὰ ἀνατληρώσῃ κάποιον κενόν.

Ο χ. Λεβέντης διεσκεύασεν δὲ ἴδιος τὰς διαφόρους συνθέσεις πρὸς ὁρχήστραν καὶ διημύνει τὴν ἐκτέλεσίν ἀφετᾷ καὶ λαϊκό. Τὸ κόρῳ μὲ τὴν ὁρχήστραν ἔξετελεσαν συνθέσεις ἔνας ἀρχετά δυσκόλωνς καὶ συνθέσεις τοῦ χ. Λεβέντη. Αἱ συνθέσεις του αὐτοῦ βεβαιώς δὲν εἰμιτοροῦν νὰ κριθοῦν μὲ τὸ μέτρον διὰ τοῦ δποίου κρίνει κανεὶς τὰ ἔργα τέχνης (ἄν καὶ μία ἀπ' αὐτάς, τὸ «Δὲν σὲ λησμονῶ», τολμῶ νὰ εἴπω ὅτι ἔαν δὲν ἔφερε τὴν ὑπογραφήν του, θὰ ἡδύνατο παλλίστα νὰ ἐκληφθῆ ὡς μια ἀπὸ ἔκεινας τὰς καριτωμένας συνθέσεις chorales τῶν γνωστῶν Γερμανῶν συνθετῶν χοροφθῶν Cremser καὶ Abt). Καὶ ἥδη τὸ πρῶτον βῆμα εὐελπίζει πολλά. ²Αἱ ἐπίστασεν μόνον ὅτι ἡ γνωστὴ Ἑλληνικὴ ἐπιτολαιότης καὶ ἀνφικορία δὲν θὰ προσβάλῃ τὴν φιλομουσικὴν ὅμιδαν τὴν ἀποτελοῦσαν τὸν «Φδικὸν ἀδηγακὲν διαλογὸν».

Θ. Ι. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ
“Ο Ζάν Μωρεάς άπέθανε! ”Ενα πρωΐ,
είς τὰς 18 Μαρτίου, τὸ τηλεγραφικὸν
σύρμα, μὲ τὴν χαλυβδίνην του ἀπονιά,
ἐσκόρπιζε τὴν ὁδυνηρὰν εἰδῆσιν. Ο “Ελ-
λην ποιητὴς ποὺ ἐδόξασε τὴν γαλλικὴν
ποίησιν, ἀφοῦ ἔλαβε τὰ λαμπρὰ τοῦ
Ἀπόλλωνος δῶρα καὶ λαμπρότερα τὰ
ἔδειξεν είς τὸν κόσμον ποὺ ἐμάγευεν, εἶχε
δεχθῆ μὲ τὴν ιδίαν λαμπρότητα καὶ τὸ
μανάσιον βέλος τοῦ θεοῦ.

Τὰ «Παναθήναια» ποὺ εἶχε τιμήσει δέ
Μωρεάς μὲ τὴν φιλίαν του, χύνουν δά-
κρυα θαλερὰ εἰς τὸν δαφνοσπασμένον
τάφον του, μὲ τὴν εὐλαβῆ πρόθεσιν νάφιε-

ὅσουν τὰς σελίδας τοῦ προσεχοῦς τεύ-
χους εἰς τὸν μεγάλον ποιητὴν καὶ τὸ
ἔργον του.

Ο βασιλεὺς Φερδινάνδος τῆς Βουλγαρίας γνωρίζει καὶ τὰ ἐλληνικά. Ὁ ἀνταποκριτής τῆς «Ἀκροπόλεως» τὸ διηγεῖται. Κατὰ τὴν ἑτοιμασίαν τοῦ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν δὲ Φερδινάνδος ἐξῆλθε μίαν ἡμέραν πεζὸς εἰς περόπλατον εἰς τὴν ἐλληνικὴν καὶ διεβδῆ συνοικιὰν τοῦ Πέραν. Παρηκολούθει αὐτὸν πλήθος περιέργων διαιφόρων ἐθνικοτήτων ἐκ τῶν κατοτέρων κοινωνικῶν τάξεων, χωρὶς δῆμος νὰ ζητωκραυγάσῃ.

“Η Α. Μ. ἀγοράσας βιολέτας ἀπὸ ἔνα “Ἐλληνα ἀνθο-
πωλην τὸν ἡρώτησε ἐλληνιστή:

- Ἐχετε ὡραῖα τριαντάφυλλα εἰς τὴν πόλιν σας ;
— Στὸν καιρὸν τον, Μεγαλειώτατε, τὰ πετοῦν.
— Πάθεντες εἰσαί;
— Α' ἐδῶ.

‘Ο βασιλεὺς τὸν ἐκπέμπειν καὶ ἀπήλθε πόδες τὸ ‘Μπόν-
Μαρόφος’, δύοντα κατὰ τύχην τὸ προεσθεντικὸν τῆς ‘Ελλά-
δος ζεῦγος ήτομάζειν νόν ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἄμειξαν του·
‘Ο βασιλεὺς ἐσταυμάτησεν αὐτοὺς φωνῆσα γαλλιστί·

— Ο πατέρες εδικάλισαν μας αυτούς φωνήσαν γαλλικούς:
— Είμαι πολύ ενθυμής πώς σας έπαναβλέπω, και
εδύλιψε τήν χεῖρα της ευγενεστάτης προσβείρας και
τού πρόσθιων.

Κατέπιεν δὲ ἀποτριγώνια πολὺ τὸν μ. Γουτάρου,

Κατόπιν δέ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν κ. Γρυπάρην
ἔλληψιν τῇ εἶπεν:
— Πολὺ συχνά ἀκούω πέριξ μου τὴν ὁραιάν σας
γλώσσαν.

ΤΡΙΑ ώραια σημειώματα από τὰ ίδιατερα Σημειω-
ματάρια τοῦ Βίκτωρος Ούγκω ποὺ ἐδημοσιεύθησαν
κατ' αὐτάς. Τὸ πρῶτον:

27^η Ιανουαρίου 1876. Ἐδείπτησαν μαζὶ μας ὁ Γαμβέττας, ὁ Σπούλλερ, ἡ Κα Μενάρι, ἡ μικρούλα Μάροθα Φεβάλη, ποὺ είναι τριών χρόνων. Ἐπειδὴ αὐτῇ δὲν ἔκαθόταν φρόνιμα στὸ τραπέζι, ἡ Ἰπειδήνα [ἡ ἔγγονη τοῦ ποιητοῦ] τῆς είπε :

— Μάρθα! ὁ κ. Βίκτωρ Οὐγκώ σε βλέπει!
Και ὁ Γαμβέττας είπε:

— Είναι ή φράσις των Πυραμίδων [τοῦ Ναπολέοντος δηλαδὴ πρὸς τὸν στρατόν του], λεγομένη ἀπὸ ἔνα παιδάκι ἐξ ἑτῶν πρὸς ἄλλο παιδάκι τριῶν μόνον . . .

Τό δεύτερον, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ τετραδίου τοῦ 1878, (ἀπόσπασμα διαλόγου μεταξὺ τοῦ τότε Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ τοῦ στρατηγοῦ Δυκρώ):

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

“Ο Ζάν Μωρεάς ἀπέθανε! ”Ενα ποωΐ,
εἰς τὰς 18 Μαρτίου, τὸ τηλεγραφικὸν
σύρμα, μὲ τὴν χαλυβδίνην του ἀπονιά,
ἐσκόρπιζε τὴν ὁδυνηρὰν εἰδῆσιν. Ο “Ελ-
λην ποιητής ποὺ ἐδόξασε τὴν γαλλικὴν
ποίησιν, ἀφοῦ ἔλαβε τὰ λαμπρὰ τοῦ
Ἀπόλλωνος δῶρα καὶ λαμπρότερα τὰ
ἔδειξεν εἰς τὸν κόσμον ποὺ ἐμάγευεν, εἶχε
δεχθῆ μὲ τὴν ιδίαν λαμπρότητα καὶ τὸ
μαγανάσιμον βέλος τοῦ θεοῦ.

Τὰ «Παναθήναια» ποὺ εἶχε τιμήσει δέ
Μωρεάς μὲ τὴν φιλίαν του, χύνουν δά-
κρυα θαλερὰ εἰς τὸν δαφνοσπασμένον
τάφον του, μὲ τὴν εὐλαβῆ πρόθεσιν νάφιε-

«Η Γαλλία, ἐλευθέροις, θέλει ἐλευθέρους τοὺς λαούς. Οἱ, τι θέλει ἡ Γαλλία, ὅ, τι ζητεῖ ἡ Γαλλία, θὰ τὸ ἐπιτύχῃ. Καὶ ἀπὸ τὴν ἔωσιν ἣν ἐλευθερῶν εἰς ἀδελφότητα, τῷ λαῶν, ἡ γεννηθῆ ἣν συμπάνεια τὸν ψυχῶν, τὸ σπέρμα τοῦ ἀπεράντου ἐκείνου μέλλοντος, ὅπότε θ' ἀρχίσῃ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἡ παγκοσμία ζωή, καὶ τὸ ὄποιον θὰ ὀνομασθῇ Εἰρήνη τῆς Εὐρώπης».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ 19ΟΥ ΤΟΜΟΥ

A.
Πέτρος Ζητουνιάτης, σ. 24.

ΑΓΡΙΠΠΑ

Πολιτική Σελίς, σ. 28, 61, 91.

ΑΝΔΡ. ΜΙΧ. ΑΝΔΡΕΑΔΗ

* Ο Γλάδοτων καὶ ἡ προσάρτησις τῆς Ἡπειροθεσσαλίας σ. 183.

Α. ΑΝΔΡΕΪΕΦ

* Η Ἀβυνος, σ. 110, 165.

ΓΑΒΡΙΗΛ Δ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

«Ισως ναί, ίσως όχι», ἀπόσπασμα, σ. 154.

Α. Σ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΑΔΟΥ

* Η Κόρη τοῦ Ἀντίου εἶναι ἡ Πράξιλλα τοῦ Λαούππου; σ. 58.

ΑΡΕΤΑ (Ι. Ζερβοῦ)

Τὰ βιβλία, σ. 24, 170, 200, 234, 298, 328.

Καῖσαρ Λομπρόζο, σ. 35.

* Ο θεομός τῆς ἀνακρίσεως, σ. 118.

Θρῆνος τῆς Ἀφροδίτης, σ. 284.

Διηγήσεις Σάτυρος, σ. 348.

ΧΡ. ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΗ

Οἱ Ψυχές, σ. 357.

ΝΙΚΟΥ Α. ΒΕΗ

Νεοελληνικὰ δημόδη ἄσματα ἐκ χειρογράφων κωδίκων, σ. 211, 292.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗ

* Απὸ τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σόλαμοῦ, σ. 56, 82, 230. Τὰ βιβλία, σ. 90.

ΘΕΜ. Π. ΒΟΛΙΔΟΥ

* Ο βίος καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ δρᾶσις τοῦ Καρόλου Krum-bacher, σ. 160.

ΔΗΜΟΣΘ. Ν. ΒΟΥΤΥΡΑ

* Ενας γάμος, σ. 101.

* Ο ἐρχομός, σ. 217.

Μαγεμένη ἐνθύμηση, σ. 312.

ΝΙΚ. Σ. ΓΚΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

* Ελληνικὰ ταξίδια, σ. 99, 197.

* Απὸ τὴν Ἑλληνικὴν Πινακοθήκην : Μεσολόγγιον, σ. 286.

ΠΑΥΛΟΥ ΓΝΕΥΤΟΥ

Δημότικὰ τῆς Ρόδου : Τὸ Νανάγιο, σ. 10.

Τὰ ἐκατόλογια, σ. 144.

* Απὸ τὰ χραγονύδια τοῦ Χάϊνε, σ. 228.

ΚΩΝ. Σ. ΓΟΥΝΑΡΗ

Δουλούδι τῆς Μονεβασιᾶς, σ. 44.

ΓΡΑΤΣΙΑΣ ΔΕΛΕΔΔΑ

Moraξιά! σ. 248, 294, 325, 351.

ΕΙΡΗΝΗΣ ΠΟΛ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
Τὸ Σφυρὶ, σ. 148, 190.

* Η Ἑλληνὶς εἰς τὴν ιστορίαν τοῦ πνεύματος, σ. 344.

ΗΜΕΡΟΒΙΟΥ

Τὰ καθημερινὰ νέα, σ. 31, 63, 95, 128, 175, 207, 240, 272, 303, 335, 364.

ΣΠ. Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Φραγκίσκος Φερρόδο, σ. 21.

Πρακτικὴ ζωή : Κουώνητες, σ. 116.

Κουνικὴ ἀλληλεγγύη, σ. 349.

ΑΓ. ΘΕΡΟΥ

Οἱ θρῦλοι τοῦ Μυστρός : Βορβονίτης καὶ Φαλτούτα σ. 189.

ΑΥΡΑΣ ΘΕΡΟΥ

* Ελληνικὰ βουνὰ καὶ ἀκρογάλια, σ. 3.

Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ Βύρωνος, σ. 138.

Κούλουμα, σ. 307.

Τὰ βιβλία, σ. 359.

ΘΗΤΑ

Ταχυδρομικὰ καινοτομίαι, σ. 246.

ΙΩΝΟΣ

Παρισινὰ γράμματα : Η Ἐκθεσις τῶν Ἀνεξαρτήτων, σ. 361.

K.

* Αρχαιολογικά : «Δευκάς — Ἰθάκη», σ. 121.

Οἱ νέοι ἀρχαιολογικοὶ νόμοι, σ. 359.

Διάφορα, σ. 300, 360.

N. M. KAZANTZAKΗ

* Ο Φρειδερίκος Νίτσε, σ. 16.

* Η Ἐπιστήμη ἔχορεωποπήσεως; σ. 71.

Δ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΥ

* Η πρώτη ἐπίσκεψης τοῦ Βύρωνος εἰς τὴν Ἡλάδα, σ. 141.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

Στόμα μὲ στόμα, σ. 81.

* Ο Βόρων εἰς τὰς Ἀθήνας (Τελευταῖαι Ἀναμνήσεις), σ. 133.

Πεταγμένο πονορέιται, — Διπλῆ γιορτή, σ. 186.

ΑΝΝΑΣ ΚΑΤΣΙΓΡΑ - ΜΕΛΑ

Ποῖαι ἀρέσουν, σ. 46.

ΘΕΟΔ. Δ. ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥ

* Ο Γάμος τοῦ Στοιχοῦ, σ. 10.

Μουσικὴ : Κερτικοὶ Χοροί, σ. 237.

Παραπούλητα (αἰνίγματα), σ. 308.

Κ. ΚΟΥΡΟΥΝΙΩΤΗ

Τὸ μονοεῖτον τῆς Ὀλυμπίας, σ. 59.

ΑΙΜΥΛΙΑΣ ΚΟΥΡΤΕΛΗ

* Αμαζόνα, σ. 42.

* Ήσκιος στὸν αἰθέρα, σ. 325.

ΣΕΛΜΑΣ ΛΑΓΕΡΛΕΦ

* Η Βασιλίσσα στὸ νησάκι Ραγνίδ, σ. 195.

ΝΙΚ. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗ

Η ἀχαριστία τῶν οφῶν, σ. 187.

GIUSEPPE LIPPARINI, μετάφρ. N. ΠΟΡΙΩΤΗ

Τὰ περάσια, σ. 260.

ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΛΟΜΠΡΟΖΟ

Μεγαλοφυεῖς παράφρονες : Ο Σοπενάουερ, σ. 38.

K. M.

Ζωγραφική, σ. 123.

Μουσική, σ. 125, 172, 269, 362.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ

Φύλλα στὸν ἄνεμο, σ. 70, 253.

ΔΗΜ. Κ. ΜΑΡΓΑΡΗ

Οἱ ἔχθροι τῶν βιβλίων, σ. 103.

† ΕΛΙΣΑΒΕΤΙΟΥ ΜΑΡΤΙΝΕΙΓΚΟΥ

Τὸ τελευταῖον φόμα τοῦ Βύρωνος, σ. 140.

ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Θεόδωρος Ράλλης 1851 - 1909, σ. 67.

Καλλιτεχνικὴ ἐκθέσεις, σ. 171.

ΓΑΒΡΙΗΛ ΜΟΥΡΕ

* Η Καλλιτεχνικὴ Ἐκθεσις τῆς Βενετίας, σ. 107.

ΚΑΜΙΛΑΟΥ ΜΠΕΛΛΑΙΓΚ

Εἰδόλια Μουσικῶν : Μένδελσον, σ. 79.

Βελλίνης, σ. 290.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΜΠΛΑΓΚΑΡ

Οἱ Μανυρογέναι, σ. 86.

ΝΕΑΙΡΑΣ

* Η Γριά, σ. 357.

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

Δόγοι καὶ ἀντίλογοι, σ. 23, 58, 89, 121, 169, 200, 234, 265, 297, 328, 358.

Τὰ Σκυλιά, σ. 254.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Θέατρον σ. 27.

ΟΘΡΥΑΔΑ

Τὰ βιβλία, σ. 171.

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΔΔ

Πεζὰ ποιήματα, σ. 76.

ΡΟΔΟΛΦΟΥ ΟΫΚΕΝ

Τὰ προβλήματα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς : Η Ιστορία, σ. 339.

N. P.

Τὰ βιβλία σ. 202.

A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Νεκρὸς ταξιδιώτης, σ. 275.

ZAX. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Οἱ Ζητιάνοι τῶν Παρισινῶν δρόμων, σ. 285.

ΓΡ. ΠΑΣΣΙΑΝΩΦ

Κιτσαρ Φράγκ (1822 - 1890), σ. 354.

ΕΔΜΟΝΔΟΥ ΠΙΛΟΝ

* Η Κυρία Γκρέζ ἢ η Σπασμένη σιάμια, σ. 18, 51.

ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΡΑΞΙΑ

* Ο ἄνθρωπος εἰς τὸν ἀέρα, σ. 14.

P.

* Αρχαιολογικά : Η προϊστορικὴ Ελλάς, σ. 360.

ΕΔΜΟΝΔΟΥ ΡΟΣΤΑΝ

* Ο Πρόλογος τοῦ Σαντειλέρ, σ. 243.

Θ. Ι. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

Μονοική, σ. 124, 204, 267, 332, 362.

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

* Ακαδημαϊκὴ τελετὴ ἐν Κερκύρᾳ πρὸ 83 ἐτῶν, σ. 5.

ΜΑΡΙΝΟΥ ΣΙΓΟΥΡΟΥ

Θρησκεία τῶν Αραμαϊσεων, σ. 154.

ΕΔΜΟΝΔΟΥ ΣΙΓΟΥΡΟΥ

* Ο Γλάδοτων καὶ ἡ Ελλάς, σ. 179.

ΣΤΑΓΗΝΟΥ

Βυζαντιολογικὴ Εταιρεία, σ. 267, 301.

Γ. ΣΩΤΗΡΙΑΔΗ

* Η πόρη τοῦ Αντίου, σ. 122.

Τὰ βιβλία, σ. 169.

ΜΑΡΚ ΤΟΥΑΙΝ

Κεφάλαια ἀπὸ τὴν αὐτοβιογραφίαν μον., σ. 49, 84.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ

- Νέστορος Βαρβέρη:** Σκήτισα Μεσολογγίου, σ. 286-288.
Βελάσκενθ: Ό κόπης Ολιβάρεθ, σ. 43.
Γιορντάνενς: Σειληνός, σ. 314.
I. Γκρέζ: Κεφαλή, σ. 53.
A. Ζάχου: Τὸ Τζαμὶ τῶν Ἀθηνῶν, σ. 85.
 Σχέδιον ιστορικοῦ φάρου, σ. 159.
 Σκήτισα ἐκκλησιδίων, σ. 191.
Θ. Θωμοκούνου: Φυσιογνωμίαι: Δις Αἰμαλία Κούρ-
τελῆ, σ. 155.
E. Ιωαννίδη: Πορτραΐτα, σ. 157, 196.
 Πορτραΐτο Π. Χόρη, σ. 188.
 » M. Καλομοίρη, σ. 225.
 Προπόλαια, σ. 193.
 Σπουδή, σ. 199.
 Σκήτισα, σ. 222, 223.
Φ. Καζοράτη: Οἱ γριές, σ. 113.
Π. Κιέξα: Παιδικὴ ζωή, σ. 98.
Δέμπαχ: Αὐτοπροσωπογραφία, σ. 1.
 Σπουδή, σ. 11.
I. Φ. Μιλλέ: Ἀνοιξις, σ. 274.
Έρμη. Περέλλη: Ο Περοεὺς δαμάζων τὸν Πήγασον,
σ. 338.
Θ. Ράλλη: Δεῖπνον Καλογέρων, σ. 66.
 Τὰ Ἀγαία Λείψανα, σ. 69.
 Πρωτὴ προσενή, σ. 73.
 Χριστιανὴ Ἔστιάς, σ. 78.
 Κακαὶ εἰδήσεις, σ. 80.
Γ. Ροϊλοῦ: Πορτραΐτο, σ. 158.
Δος I. Ρονζέ: Καταρφ Φράγη, σ. 355.
Π. Ρούμπου: Σχέδιον μημείου οἰκογενείας Ἀθηνογέ-
νους, σ. 34.
 Φυσιογνωμίαι: Κα Πολ. Δημητρακοπού-
λον (Εἰσήρη ἡ Ἀθηναία), σ. 155.
Δ. Σαμπαττίε: Σαντεκλέρ, σ. 245.
Δίνο Σελβάτικο: Προσωπογραφία τῆς κομήσος Μο-
ροζίνη, σ. 108.
Γ. Σκόττ: Σαντεκλέρ, σ. 245.
 Βενετικὸν δραμα εἰς τὸ Παρίσι, σ. 252.
Στούν: Μονομαχία, σ. 210.
E. Τίτο: Σελίδες ἔρωτος, σ. 109.
 Ἡ γούμενα, σ. 111.
B. Τσιάρδη: Ξύπνημα τῆς Ἀνοιξις, σ. 106.
Έμμας Τσιάρδη: Ο κῆπος τοῦ ἔρωτος, σ. 111.
Π. Τσιριγώτη: Εἰς τὸν Νεῖλον, σ. 291.
N. Φερενόδη: Τὸ Τζαμὶ τῶν Ἀθηνῶν, σ. 85.
 Τοπίον τῶν Ἀμυκλῶν, σ. 158.
 Τοπίον Γοστνιάς, σ. 190.
 Ἀποιρις μονῆς Φιλοσόφου, σ. 222.
Θαλείας Φλωρᾶ-Καραβία: Σπουδαί, σ. 156.
 » Τὰ Σκυλιά, σ. 254-259.
Ἀρθονορ Φόλκμαν: Ἀμαξών, σ. 306.
Δ. Φωρές: Σαντεκλέρ, σ. 242.

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

- Γελοιογραφίαι τοῦ Δεκαπενθημέρου, σ. 32, 64, 94, 120,
176, 208, 304, 336, 365.
 Σκήτισα Δος Μπλάκ, σ. 137.
 «Τέρροεν Τερράτων! . . .», σ. 237.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ

- Ἡ κόρη τοῦ Ἀντιού, σ. 48.
 Τὸ μονσεῖον τῆς Ὁλυμπίας, σ. 60.
 Ἐκ τῶν αιθουσῶν τοῦ μονσείου τῆς Ὁλυμπίας, σ. 60
καὶ 61.
 Τὸ Κρόνιον τῆς Ὁλυμπίας, σ. 123.
 Ἀνέκδοτοι ἐπιγραφαὶ ἀγγείων, σ. 266.
 Τὸ μνημεῖον τοῦ Δεξίλεω μετὰ τὴν τελευταίαν ἀνασκα-
φήν, καὶ ὡς εἶχε τὸ πάλαι, σ. 300.
 Κεφαλαὶ ἐλληνοβούδικης τέχνης, σ. 331.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

- Μπλεοίω, σ. 15.
 N. Ζορμπᾶς, σ. 31.
Φρ. Φερδέρ, σ. 31.
 Καίσαρ Λομπρόζο, σ. 36.
 K. Τυπάλδος, σ. 64.
 Θεόδωρος Ράλλης, σ. 68.
 Μαντώ Μανδογένενς, σ. 87.
 Νικόλαος Μανδογένης, ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας, σ. 87.
 Jules Bois, σ. 92.
 Ο Βύρων 18 ἑτῶν, σ. 133.
 Ἡ Κόρη τῶν Ἀθηνῶν, σ. 133, 136, 138.
 Καρολίνα Μπλάκ, σ. 134, 135.
 Ἰάκωβος Μπλάκ, σ. 135.
 Τίτας, δ πιστὸς ὑπηρέτης τοῦ Βύρωνος, σ. 142.
 Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Α' εἰς διαφόρους ἥλικας, σ. 150
καὶ 151.
 Οἱ Βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ μικροὶ πρίγκηπες, σ. 150.
 Κάρολος Krummbacher, σ. 161.
 Ἐπει τασσᾶς (σκίτσο Θ. Αρρίνου), σ. 173.
 Ο Γλάδονων, σ. 178.
 Σπήλιος Πασαριάνης, σ. 205.
 Σέλμα Λαγεσλέφ, σ. 205.
 Ἐδμόνδος Ροστάν, σ. 244.
 I. Παπαϊωάννου, σ. 268.
 Δις Μελπομένη Κολυβᾶ εἰς τὸ «Ονειρον Βάλς», σ. 332.
 Οσκάρ Ονδᾶλδ 28 ἑτῶν, σ. 334.

ΠΟΙΚΙΛΑΙ

- Ἀράχωβα (Ἑλληνικὰ βουνὰ καὶ ἀκρογιάλα), σ. 4.
 Ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ἀέρα, σ. 14 καὶ 15.
 Μεταμορφώσεις ἥθωποιοῦ (Ἄθ. Μαρίκος), σ. 19.
 Ἡ προτομὴ ποὺ ἐνομίσθη ἔργον τοῦ Δεονάδον Δὲ Βί-
τοη, σ. 126.
 Ἡ εἰσόδος τῆς μονῆς τῶν Καποντοίνων ἐν Ἀθήναις,
σ. 136.
 Οἰκία δπον ἐκατοίκησε δ Βύρων εἰς τὸ Μεσολόγγη, σ. 139.
 Ἡ Ἀκρόπολις εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Βύρωνος, σ. 139.
 Γεῦμα εἰς τὸν οἶκον τοῦ Βοεβόδα τῶν Ἀθηνῶν, σ. 142.
 Ο Krummbacher διδάσκων ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τοῦ,
σ. 163.
 Ἀπὸ τὴν πυρκαϊὰν τῶν Αρακτόσων, σ. 185.
 Δεκέλεια (Γεν. ἀποψίς, — ἡ Βασ. ἐπανήσ.), σ. 219.
 Ο «Νάναρχος Μιαούλης» εἰς τὸν Ἀντιλανικόν, σ. 283.
 Μεσολόγγη: Τὸ Ἡρόδον, σ. 289.
 Ἡ καθάλκυσις τοῦ νέου θωρηκτοῦ Γ. Ἀβέρωφ, σ. 319.
 Τὸ Αίτωλικόν, σ. 329.
 Ἀπὸ τῶν ἀγῶνας τῆς Ἀλεξανδρείας, σ. 347 καὶ 349.